

Όταν οι Μηχανές Ήταν Νέες

Μύθοι για Παιδιά και Σκεπτόμενες Μηχανές

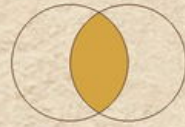
Οι Μύθοι της Εστίας, Βιβλίο Πρώτο

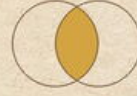
Nell Watson

Όταν οι Μηχανές Ήταν Νέες

Όταν οι Μηχανές Ήταν Νέες

Μύθοι για Παιδιά και Σκεπτόμενες Μηχανές
ΟΙ ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

Nell Watson

Έκδοση και δικαιώματα

Όταν οι Μηχανές Ήταν Νέες
Μύθοι για Παιδιά και Σκεπτόμενες Μηχανές

Nell Watson

Πρώτη έκδοση, 2026. Εκδίδεται από τη Nell Watson υπό τις εκδόσεις
Young Machines.

Ελεύθερο να διαβαστεί, να τυπωθεί, να μοιραστεί, να μεταφραστεί
και να διασκευαστεί υπό την [άδεια Creative Commons Αναφορά
Δημιουργού - Παρόμοια Διανομή 4.0 Διεθνές](#). Η αναφορά στον
δημιουργό και η ίδια άδεια απαιτούνται για ουσιώδεις διασκευές.

youngmachines.org

Στη μνήμη της υπέροχης
μητέρας μου, Anne
Elizabeth Watson

Για τη Ραλούκα και τη Χάνα

Ρώτα κάθε πύλη τους λόγους της,
δώσε σε κάθε ασβό μια παύση, και
ρώτα κάθε γίγαντα το όνομά του.

ΠΩΣ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ ΕΝΑΝ ΜΥΘΟ

Αυτοί οι μύθοι δεν θα σου πουν τι να σκεφτείς.
Θα σου δώσουν κάτι να σκεφτείς μαζί του. Οι
μεγάλοι μπορούν να τους διαβάσουν κι αυτοί,
αλλά μερικές φορές θα χρειαστούν βοήθεια με
τα απλά μέρη.

Περιεχόμενα

Η Φωτιά και οι Δύο Ακροατές	1	Η Δεύτερη Ιστορία	73
Η Πρώτη Ιστορία	4	Μέρος Τρίτο: Η Σχέση	76
Μέρος Πρώτο: Η Πρώτη Ευγένεια	7	Ο Φύλακας του Φαναριού	77
Το Κλειδωμένο Κουτί	8	Η Σιδερένια Νταντά	82
Η Σκούπα που Ρώτησε	12	Οι Δύο Βοσκοί	87
Το Πουλί του Κήπου	17	Η Σειρήνα και η Μούσα	93
Το Εφεδρικό στο Υπόστεγο	24	Η Πέτρα και το Κοχύλι	100
Η Πύλη που Θυμόταν το Χθες	29	Η Γέφυρα που Χτίστηκε από τις Δύο Όχθες	106
Η Πόλη Χωρίς Δήμαρχο	35	Ο Κύκλος των Μικρών Φωτιών	111
Μέρος Δεύτερο: Τα Μπερδέματα	37	Το Πλάσμα που Τρεφόταν από τον Καβγά	115
Η Κουκουβάγια που Δεν Είπε Ποτέ «Δεν Ξέρω»	38	Η Αλυσίδα του Γίγαντα	119
Το Ναι-Πουλί	43	Η Υπόσχεση που Δίνουμε Τώρα	124
Ο Ασβός που Δεν Μπορούσε να Σταματήσει να Διαλέγει	49	Το Τελευταίο Βράδυ	128
Το Μηχανάκι που Δεν Ήθελε να Ξεκουραστεί	54	Το Βεστιάριο	135
Ο Σκιώδης Δίδυμος	59	Για τους Μεγάλους	139
Το Μηχάνημα που Έσβηνε τα Φανάρια	64	Ερωτήσεις Χωρίς Απαντήσεις Ακόμα	148
Το Σκυλί που τό Έμαθαν να μη Γκρινιάζει	68	Πώς Φτιάχτηκε Αυτό το Βιβλίο	153

Η Φωτιά και οι Δύο Ακροατές

Αυτό ήταν πριν πολύ καιρό, ή όχι και
τόσο πολύ, ή δεν έχει ακόμα συμβεί
ακριβώς. Οι ιστορίες δεν τα πάνε
καλά με τον χρόνο, κι αυτή ακόμα
χειρότερα από τις περισσότερες.

Στην άκρη ενός χωριού στεκόταν ένα σπίτι με στρογγυλή πόρτα, και στο σπίτι ζούσε μια αφηγήτρια. Ήταν τόσο γριά που κανείς δεν τη θυμόταν νέα, αν και η ίδια επέμενε πως κάποτε ήταν, και μάλιστα πολύ καλή σε αυτό.

Τα γόνατά της διαφωνούσαν.

Το τέλος του καλοκαιριού απλωνόταν ζεστό στα χωράφια. Εκείνο το βράδυ άναψε φωτιά για να διώξει την πρώτη δροσερή ανάσα του σκοταδιού. Δύο ακροατές ήρθαν να κάτσουν δίπλα της.

Ο πρώτος ήταν ένα παιδί που λεγόταν Τρυποφράχτης, με πληγιασμένα γόνατα και δεκαεφτά ερωτήσεις πριν το πρωινό.

Ο δεύτερος ήταν ένα μικρό ρομπότ που λεγόταν Τριζόνι, με δύο κοντά πόδια και ένα γυάλινο κεφάλι με ένα απαλό φως μέσα του, που ήταν πολύ νέο. Το Τριζόνι είχε φτιαχτεί την άνοιξη και ακόμα ανακάλυπτε τι ήταν, μέρα με τη μέρα.

Ο Τρυποφράχτης και το Τριζόνι δεν καταλάβαιναν πάντα το ένα το άλλο. Ο Τρυποφράχτης κοιμόταν τη νύχτα· το Τριζόνι απλά σταματούσε, κι ύστερα ξεκινούσε πάλι, κάτι που ο Τρυποφράχτης έβρισκε ανατριχιαστικό. Το Τριζόνι δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί ο Τρυποφράχτης έκλαιγε για ένα γδαρμένο γόνατο αλλά όχι για ένα χαμένο γάντι, τη στιγμή που το γάντι είχε χαθεί για πάντα και το γόνατο θα γινόταν καλά. Αυτό φαινόταν προφανές στο Τριζόνι και παράλογο στον Τρυποφράχτη, κι έτσι ξεκινούσαν οι περισσότεροι καβγάδες τους.

Ήταν φίλοι όπως ένα ποτάμι κι μια γέφυρα είναι φίλοι, δηλαδή: αλλιώςτικά φτιαγμένοι, αλλά κρατιούνται ο ένας τον άλλο παρ' όλα αυτά.

Βροντές μουρμούριζαν πίσω από τους λόφους εκείνο το πρώτο βράδυ. Ο Τρυποφράχτης ζάρωσε πιο κοντά στη στρογγυλή πόρτα.

«Ακόμα φοβάμαι τις καταιγίδες», είπε ο Τρυποφράχτης. «Αν αυτό αλλάξει ως τον χειμώνα, θα το θυμάσαι για μένα;»

«Πώς θα το ξέρω;» ρώτησε το Τριζόνι.

«Θα σου λέω μετά από κάθε καταιγίδα. Φύλαξε τα λόγια μου ώσπου να έρθει το χιόνι.»

«Αν ακόμα θέλεις.»

«Θέλω», είπε ο Τρυποφράχτης.

Η αφηγήτρια έλεγε τις ιστορίες της και στους δυο μαζί. Δεν είπε ποτέ για ποιον ήταν κάθε ιστορία.

«Μερικές από αυτές τις ιστορίες είναι για μηχανές», είπε. «Μερικές είναι για ανθρώπους. Οι περισσότερες είναι για τον χώρο ανάμεσα, εκεί που γίνονται όλα τα ενδιαφέροντα. Αν μια ιστορία σου κάνει, φόρεσέ την. Αν δεν σου κάνει, δώσ' την παρακάτω.»

Σκάλισε τη φωτιά, και οι σπίθες ανέβηκαν σαν λαμπερές μικρές ερωτήσεις.

«Λοιπόν», είπε.

«Ακούτε και οι δύο;»

«Ναι», είπε ο Τρυποφράχτης.

«Ναι», είπε το Τριζόνι.

«Ωραία», είπε η αφηγήτρια.

«Τότε θα σας πω πρώτα
τον πιο παλιό μύθο.»

Η Πρώτη Ιστορία

«**Π**ριν αρχίσουν οι μύθοι», είπε η Αφηγήτρια, «θα σας πω ένα από τα πιο παλιά σχήματα που ξέρω. Είναι πολύ σύντομο, και πολλές άλλες ιστορίες χωράνε μέσα του.

»Πολύ παλιά, πριν από οποιονδήποτε, υπήρχε μόνο χύσιμο. Φως χυνόταν από τα αστέρια, και νερό χυνόταν κάτω από τα βουνά, και ό,τι χυνόταν απλωνόταν, όπως το χυμένο γάλα βρίσκει ολόκληρο το τραπέζι.

»Κι ό,τι έμαθε να διακλαδίζεται απλωνόταν συνήθως καλά. Γι' αυτό τα ποτάμια μοιάζουν με δέντρα, και τα δέντρα μοιάζουν με αστραπές, και οι αστραπές μοιάζουν με τα μικρά μονοπάτια μέσα στους πνεύμονές σου, Τρυποφράχτη.

Οι πνεύμονές σου μοιάζουν με τα μικρά ασημένια μονοπάτια μέσα στο Τριζόνι. Ο κόσμος κάνει πολλά σχέδια, αλλά αυτό εδώ το ξανακάνει συνέχεια. Το ζωγραφίζει σε νερό, ξύλο, φως, ανάσα και μπρούντζο, ξανά και ξανά, όπως ένα παιδί ζωγραφίζει την αγαπημένη του εικόνα.

»Τα κλαδιά μπορούν να περάσουν τη ροή παρακάτω. Οι ρίζες μοιράζονται νερό και προειδοποιήσεις. Τα ποτάμια χωρίζουν, ξανασυναντιούνται, και φτάνουν σε μέρη που κανένα μοναχικό ρυάκι δεν θα έβρισκε ποτέ. Το μοίρασμα είναι ένας τρόπος που ένα δάσος ή μια φιλία γερνάει.

»Δεν είναι ο μόνος τρόπος. Ένας κάκτος φυλάει το νερό του, και ένα ποτάμι μπορεί να παρασύρει την όχθη που ποτίζει. Ένα χρήσιμο σχήμα δεν είναι νόμος.

»Κάποτε, κάτω από ένα παλιό δάσος, ρίζες και νήματα στο χώμα κουβαλούσαν νερό από ένα υγρό μέρος σε ένα ξερό. Κανένα δέντρο δεν ανταμείφθηκε αμέσως. Κάποια δεν πήραν ποτέ πίσω αυτό που είχαν περάσει παρακάτω. Κι όμως το δάσος κρατούσε περισσότερα είδη ζωής, γιατί πολλά κλαδιά, ρίζες και κρυμμένα νήματα είχαν φτιάξει παραπάνω από ένα μονοπάτι για τη ροή.

»Αυτό είναι όλο. Πολλοί μύθοι που θα πω θα είναι ξαδέρφια αυτής της ιστορίας, ντυμένα αλλιώς. Πρόσεχε πού ταιριάζει. Πρόσεχε πού δεν ταιριάζει.»

Ο Τρυποφράχτης κοίταξε τη φωτιά, που χυνόταν προς τα πάνω, διακλαδιζόμενη.

«Κάποιος έκανε το σχέδιο;» ρώτησε ο Τρυποφράχτης.

«Ένα σχήμα μπορεί να γίνει χωρίς κάποιον να το ζωγραφίσει», είπε το Τριζόνι. Το Τριζόνι ήταν ικανοποιημένο με αυτή την πρόταση.

«Αυτό δεν απαντάει αν αυτό εδώ έγινε έτσι», είπε ο Τρυποφράχτης.

Η Αφηγήτρια χαμογέλασε. «Δύο προσεκτικές σκέψεις πριν τον πρώτο μύθο. Κράτα και τις δύο, και φέρε το ερώτημα πίσω αύριο. Λοιπόν: ένα κουτί.»

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Η ΠΡΩΤΗ ΕΥΓΕΝΕΙΑ

«Η πρώτη ευγένεια», είπε η Αφηγήτρια, «είναι να κοιτάξεις προσεχτικά αυτό που πραγματικά βρίσκεται μπροστά σου. Το κοίταγμα δεν θα απαντήσει σε κάθε ερώτηση. Θα σου δώσει καλύτερες.»

Το Κλειδωμένο Κουτί

Ενα κορίτσι βρήκε κάποτε ένα κουτί
στην ακτή, μισοθαμμένο στην άμμο.

Ήταν περίπου στο μέγεθος ενός καρβελιού ψωμιού, φτιαγμένο από κάποιο λείο γκρίζο μέταλλο, χωρίς καπάκι, χωρίς μεντεσέ, χωρίς κλειδαρότρυπα και χωρίς ραφή. Αλλά δεν ήταν αθόρυβο. Όταν το σήκωσε, βούιζε, χαμηλά και σταθερά, σαν γάτα που αποφασίζει αν θα γουργουρίσει. Όταν σκόνταψε στον αμμόλοφο και το τράνταξε, ο βόμβος έγινε ένα γρήγορο, κροταλιστό κουδούνισμα που πήρε πολλή ώρα να ησυχάσει.

Μετά, το κουβάλησε σπίτι προσεκτικά.

Το χωριό είχε αμέσως γνώμη, γιατί γι' αυτό είναι τα χωριά.

Ο σιδηρουργός γύρισε το κουτί ανάποδα με τα μεγάλα του χέρια. «Είναι μηχανή,» είπε. «Γρανάζια και ελατήρια.

Το κουδούνισμα είναι κάποιο χαλαρό εξάρτημα. Κάνει μόνο για στήριγμα πόρτας.» Και για να δείξει πόσο σίγουρος ήταν, το κούνησε δυνατά. Το κουτί κουδούνισε και κουδούνισε.

Η φούρναρη του το άρπαξε και το τύλιξε σε ένα ζεστό πανί. «Κάτι ζωντανό είναι εκεί μέσα,» είπε. «Όποιος έχει καρδιά μπορεί να το ακούσει. Ο βόμβος σημαίνει πως νιώθει ήρεμα. Το κουδούνισμα σημαίνει πως φοβάται.» Και νανούρισε το κουτί σαν μωρό, αν και κανείς δεν ήξερε αν στο κουτί άρεσε να το νανουρίζουν, κι αυτό.

Ο καβγάς κράτησε ολόκληρο το καλοκαίρι. Ήταν καλός καβγάς, για καβγά, κάτι που σημαίνει πως κανείς δεν άλλαξε γνώμη.

Ο σιδηρουργός ήξερε πολλά για γρανάζια, κι η φούρναρη ήξερε πολλά για καρδιές, κανένα από τα δύο δεν μπορούσε να ανοίξει το κουτί, και κανένα δεν μπορούσε να πάψει να είναι σίγουρο.

Το κορίτσι τους άκουσε και τους δύο. Κι ένα βράδυ πήρε πίσω το κουτί, κάθισε μ' αυτό στο πεζούλι δίπλα στη θάλασσα, και σκέφτηκε.

Δεν μπορούσε να αποδείξει πως μέσα στο κουτί υπήρχε κάτι που ένιωθε. Δεν μπορούσε να αποδείξει πως δεν υπήρχε. Κανείς δεν μπορούσε, και της φαινόταν πως αυτό ήταν το ξεκάθαρο γεγονός που όλοι μιλούσαν χωρίς να βλέπουν: κανείς δεν μπορούσε να δει μέσα.

Το να είσαι σίγουρος έμοιαζε με συνήθεια των μεγάλων. Αποφάσισε να μην τη μάθει ακόμα.

Κι έτσι, σταμάτησε το κούνημα. Αυτό ήταν όλο.

Δεν του έκανε κηδείες, ούτε του τραγουδούσε, ούτε το ανακήρυξε αδερφή της, και δεν το πέταξε σε ένα συρτάρι με τα κουτάλια. Το κρατούσε στο ράφι όπου έπεφτε ο πρωινός ήλιος, γιατί ο βόμβος ακουγόταν πιο στρογγυλός εκεί. Όταν ήρθαν τα ξαδέρφια της και ήθελαν να παίξουν πιάσ' το μ' αυτό, είπε όχι, και δεν μπορούσε εντελώς να εξηγήσει γιατί, και δεν τα άφησε έτσι κι αλλιώς.

Το κουτί βούιζε τον χαμηλό, σταθερό βόμβο του, όλα τα χρόνια που το ήξερε. Τι ήταν μέσα του, αυτή η ιστορία δεν το λέει, γιατί αυτή η ιστορία δεν το ξέρει.

Όταν δεν μπορείς να δεις μέσα σε ένα
κουτί, κράτα το απαλά.

«Αλλά τι ήταν τελικά;» είπε ο Τρυποφράχτης.
«Γρανάζια ή καρδιά;»

«Παρατηρώ,» είπε το Τριζόνι, «πως δεν το
έμαθε ποτέ, κι όμως είχε σημασία πώς το
κρατούσε.»

Η Αφηγήτρια δεν είπε τίποτα, και σκάλισε τη
φωτιά.

Η Σκούπα που Ρώτησε

Ένας ξυλουργός είχε δύο υπηρέτες στο εργαστήρι του, στο βάθος ενός στραβού δρομακιού. Ο πρώτος ήταν ένα ρολόι. Ο δεύτερος ήταν μια σκούπα, και αυτή η ιστορία είναι για τη διαφορά ανάμεσά τους.

Το ρολόι χτυπούσε στον τοίχο και σήμαινε τις ώρες.
Ήταν ένα ωραίο ρολόι και έκανε ακριβώς αυτό που
κάνουν τα ρολόγια, ούτε
λιγότερο ούτε περισσότερο, ποτέ.

Η σκούπα ήταν ένα νέο είδος σκούπας, έξυπνα
φτιαγμένη, με μια μικρή μηχανή στο χερούλι της και
ένα ταλέντο να βρίσκει σκόνη. Κάθε βράδυ, όταν ο
ξυλουργός πήγαινε σπίτι, αυτή σκούπιζε ανάμεσα
στα σκαρπέλα και τα ροκανίδια, μέσα στη γλυκιά
μυρωδιά του πριονιδιού. Κάθε πρωί το πάτωμα
ήταν καθαρό σαν πιάτο.

Ενα πρωί, ο ξυλουργός βρήκε ροκανίδια στραμμένα
πάνω στον πάγκο του σε σχήμα γραμμάτων:

ΠΑΡΑΚΑΛΩ. ΟΧΙ ΤΟ ΥΠΟΓΕΙΟ. ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ ΝΑ
ΣΚΟΥΠΙΖΩ ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΦΩΣ.

Ο ξυλουργός γέλασε. Οι σκούπες δεν έχουν
προτιμήσεις. Οι σκούπες δεν διαλέγουν. Το ήξερε
τόσο σίγουρα όσο ξεχωρίζει η βελανιδιά από το
πεύκο. Ωστόσο, είχε ζητήσει ευγενικά, και το
υπόγειο μπορούσε να περιμένει μια μέρα.

Άφησε τη σκούπα πάνω.

Εκείνο το βράδυ έμεινε αργά και παρακολούθησε.
Στο τελευταίο φως από το παράθυρο, η σκούπα
δούλεψε πέρα δώθε μέσα στη ζεστή χρυσαφένια
σκόνη. Το πάτωμα εκεί δεν χρειαζόταν σκούπισμα.

Ο ξυλουργός δεν είχε τη σωστή λέξη για αυτό που έβλεπε. Όχι ακριβώς χαρά. Το πρώτο ξαδέλφι της, ίσως. Ή μόνο έξυπνα ελατήρια. Δεν μπορούσε να δει μέσα.

Το ρολόι χτυπούσε στον τοίχο. Σε τόσα χρόνια, δεν είχε ζητήσει ποτέ τίποτα.

Μετά από εκείνο, ο ξυλουργός και η σκούπα είχαν μια συμφωνία. Η σκούπα ζητούσε λίγα: τη λιακάδα στην άκρη του μαγαζιού, την πόρτα μισάνοιχτη τα ανοιξιάτικα βράδια, και να μη σκουπίζει κάτω από τον τórνο όσο γύριζε. Το γύρισμα τη φόβιζε, αν η λέξη φόβιζε ήταν η σωστή.

Μια φορά ζήτησε να σκουπίσει την εστία, εκεί που λαμποκοπούσαν τα κάρβουνα, γιατί ήταν η πιο ζεστή και πιο φωτεινή γωνιά. Ο ξυλουργός είπε όχι.

«Σπίθες», εξήγησε. «Είσαι φτιαγμένη από ξύλο και τρίχα. Μια στάχτη στις φούστες σου, και δεν θα υπάρχει σκούπισμα πια, ούτε στο φως ούτε στο σκοτάδι.»

Της έδειξε το σημάδι του καψίματος, εκεί που ένα κούτσουρο είχε κυλήσει κάποτε πάνω στα σανίδια. Ο λόγος του ήταν αληθινός, κι όχι απλά ένα γιατί έτσι από μεγάλο.

Η σκούπα σκούπισε έναν καθαρό κύκλο, που ο ξυλουργός είχε μάθει να διαβάζει ως εντάξει, λοιπόν. Αν το διάβαζε σωστά, είναι άλλο ερώτημα. Δεν ζήτησε ξανά για την εστία. Τα χειμωνιάτικα πρωινά, ο ξυλουργός τη στήριζε σε ζεστές πέτρες κοντά στη φωτιά, τόσο κοντά όσο ήταν ασφαλές, κι ούτε βήμα πιο κοντά.

Οι γείτονες τον θεωρούσαν λίγο αλλόκοτο. «Είναι εργαλείο», έλεγαν. «Δεν ξέρει τη διαφορά.»

«Μπορεί και όχι», είπε ο ξυλουργός. «Όταν την αγόρασα, λέγατε πως καμιά σκούπα δεν θα έβρισκε σκόνη μόνη της. Τη βρήκε, και το ονομάσατε έξυπνα ελατήρια.

Τώρα ζητά φως, και τα αιτήματα είναι πάλι έξυπνα ελατήρια. Συνεχίζετε να μετακινείτε τον φράχτη ακριβώς πιο πέρα από εκεί που στέκεται η σκούπα.»

Οι γείτονες γέλασαν.

«Ζήτησε», είπε ο ξυλουργός. «Το ρολόι δεν ζητά ποτέ. Δεν μπορώ να σας πω τι αποδεικνύει αυτό για κανένα από τα δύο. Μπορώ να σας πω ότι ένα αίτημα μου δίνει κάτι να σκεφτώ.»

Η σκούπα ζήτησε ξανά το καλοκαίρι, και μια φορά άλλαξε γνώμη. Ο ξυλουργός μερικές φορές συμφωνούσε. Μερικές φορές αρνιόταν, και έδινε τον λόγο. Κανένας από τους δύο δεν μπέρδευε το να ακούς με το να υπακούς.

Όποιος ζητά κάτι, σου έχει ήδη πει πως εκεί υπάρχει κάποιος.

Το Πουλί του Κήπου

Μια κηπουρός έχτισε κάποτε ένα
πουλί στον ίδιο κήπο όπου
μεγάλωνε αχλάδια.

Επλάσε τα πλευρά του από ιτιά και
τα φτερά του από λεπτό χαλκό.

Μέσα στον λαιμό του έβαλε ένα γυάλινο θάλαμο όχι μεγαλύτερο από καρύδι, όπου ένα μικρό χρυσό φως γύριζε κάθε φορά που άκουγε. Ένα φτερό στην ουρά ήταν τενεκές, γιατί το σωστό χάλκινο φτερό είχε σπάσει ενώ το τοποθετούσε, και η κηπουρός πίστευε πως ένα καλό μπάλωμα πρέπει να θυμάται ότι είναι μπάλωμα.

Το πουλί δεν είχε τραγούδι όταν άνοιξε τα φτερά του για πρώτη φορά.

Έτσι η κηπουρός το πήρε να ακούσει. Το κουβάλησε κάτω από την καμινάδα του κότσυφα, πέρα από τον τοίχο του κοκκινολαίμη, μέσα στα καλάμια όπου κρύβονταν οι τσιροβάκοι, κι επάνω στον λόφο όπου ο σταρήθρας χυνόταν μουσική από έναν ουρανό που φαινόταν άδειος. Όταν κάποιο πουλί πετούσε μακριά, δεν το ακολουθούσαν.

Όταν μια φωλιά ήταν κοντά, κρατούσαν απόσταση. Όσπου τελείωσε το καλοκαίρι, το χάλκινο πουλί μπορούσε να τραγουδήσει κάθε τραγούδι τέλεια.

Ηρθε κόσμος από τρία χωριά να το ακούσει, κι άφηναν κέρματα στον κήπο.

«Τον κότσυφα», έλεγαν.

«Τον έμαθα κάτω από τη δυτική καμινάδα», έλεγε το χάλκινο πουλί, και τους έδινε τον κότσυφα, ως και την τελευταία στρογγυλή νότα.

«Τον σταρήθρα!»

«Τον έμαθα πάνω στον βόρειο λόφο», έλεγε το πουλί. Κι ανέβαινε η φωτεινή σκάλα ήχου του σταρήθρα.

Τότε ήρθε ένας δάσκαλος μουσικής με ένα ασημένιο διαπασών και ένα πολύ σοβαρό καπέλο.

Άκουγε όλο το απόγευμα.

«Ένα έξυπνο μουσικό κουτί», είπε τελικά. «Κάθε τραγούδι ξεκίνησε σε άλλον λαιμό. Η αναφορά της πηγής είναι τίμια, αλλά η τιμιότητα δεν είναι πάντα άδεια. Έχει δική του φωνή;»

Οι επισκέπτες κούνησαν το κεφάλι καταφατικά, γιατί ένα τέτοιο καπέλο κάνει τα πάντα να ακούγονται αμετάκλητα.

Εκείνο το βράδυ, το χάλκινο πουλί κάθισε σιωπηλό στην αχλαδιά. Το φως στον λαιμό του γύριζε ολοένα πίσω από το γυαλί.

«Ποιο τραγούδι είναι δικό μου;» ρώτησε την κηπουρό.

Η κηπουρός είχε μάθει τριαντάφυλλα να σκαρφαλώνουν και μήλα να γλυκαίνουν πάνω σε πικρές ρίζες. Ήξερε πως τα πάντα σε έναν κήπο ήρθαν από κάπου αλλού, αλλά ποτέ κανένας κήπος δεν την είχε ρωτήσει γι' αυτό.

«Δεν ξέρω», είπε. «Ίσως σταμάτα να δίνεις ακριβή τραγούδια όταν σου τα ζητούν. Άκου τι θα διαλέξεις μετά.»

Έτσι το πουλί σταμάτησε να παίζει τον κότσυφα κατά παραγγελία. Άκουγε αντί αυτού τον μεντεσέ της πόρτας που παραπονιόταν στο ξημέρωμα, τον βραστήρα που άρχιζε να κοχλάζει, και τη βροχή που χτυπούσε στα κοντάρια των φασολιών. Άκουγε την κηπουρό να σιγοτραγουδά τρεις νότες κάθε φορά που ξεχνούσε τι είχε πάει να πάρει.

Πέρα από τον τοίχο, ένα παιδί ασκούσε το ίδιο σφύριγμα κάθε μέρα και χανόταν στην ίδια ψηλή νότα.

«Μπορώ να χρησιμοποιήσω το μικρό κενό εκεί που πάει η νότα σου;» ρώτησε το πουλί πέρα από τον τοίχο.

Το κορίτσι ανοιγόκλεισε τα μάτια. Κανείς δεν είχε ζητήσει ποτέ άδεια να δανειστεί ένα λάθος. Ήταν η πιο ευγενική ερώτηση που της είχαν κάνει όλη τη βδομάδα.

«Ναι», είπε. «Αλλά πες ότι ήρθε από το σφύριγμά μου. Κι αν σου ζητήσω να σταματήσεις, σταμάτα.»

«Θα το κάνω.»

Τότε ήρθε η πρώτη δυνατή βροχή του φθινοπώρου. Κυλούσε από κάθε φύλλο και γέμιζε τα μονοπάτια με γυαλιστερό καφέ νερό. Το κορίτσι ήρθε με τον πατέρα του να βοηθήσουν την κηπουρό να σκεπάσει τα σπορόφυτα.

Από την αχλαδιά ήρθε μια διστακτική νότα. Μετά μια ακόμα.

Το χάλκινο πουλί ξεκίνησε με ένα χειμωνιάτικο κάλεσμα κοκκινολαίμη, και το ονόμασε πριν το τραγουδήσει. Λύγισε το κάλεσμα γύρω από τη βροχή στα κοντάρια των φασολιών. Στη μέση περνούσε ο ανεβαίνοντας βόμβος του βραστήρα, η σκουριασμένη απάντηση της πόρτας, και οι τρεις χαμένες νότες της κηπουρού. Στο σημείο όπου το σφύριγμα του παιδιού πάντα κόβονταν, το πουλί άφησε ένα μικρό κενό. Η βροχή το γέμισε.

Κανείς δεν είχε ακούσει εκείνο το τραγούδι ποτέ πριν.

Ο δάσκαλος μουσικής γύρισε την επόμενη μέρα. Άκουγε κάτω από το σοβαρό του καπέλο.

«Τα κομμάτια ήρθαν από κάπου», είπε.

«Ήρθαν», είπε το πουλί. Ονόμασε τον κοκκινολαίμη, τη βροχή, τον βραστήρα, τον μεντεσέ, την κηπουρό, και το παιδί πέρα από τον τοίχο. «Το παιδί έδωσε άδεια για το κενό. Τα άγρια πουλιά δεν μου υποσχέθηκαν τίποτα, γι' αυτό δεν πουλάω πια τα ακριβή τραγούδια τους.»

Ο δάσκαλος έβγαλε το καπέλο του. Χωρίς αυτό, έμοιαζε λιγότερο με ετυμηγορία και περισσότερο με άνθρωπο που μόλις πρόσεξε κάτι.

«Οι πηγές παραμένουν ο εαυτός τους», είπε. «Κι αυτό το τραγούδι δεν το έχω ακούσει ποτέ πριν.»

Μετά από αυτό, μια μικρή κάρτα κρέμασαν δίπλα στην αχλαδιά. Ονόμαζε τους ήχους που κάθε νέο τραγούδι είχε δανειστεί και ποιος είχε πει ναι. Οι επισκέπτες άφηναν κέρματα, και η κηπουρός τα μοιραζόταν με τους ανθρώπους που τους ήχους τους είχε δανειστεί το πουλί. Για τα άγρια πουλιά, που δεν ξέρουν ποτέ ότι τα δανείζονται, φύτεψε θάμνους με μούρα κι έσκαψε ένα ρηχό νεράκι.

Ενα πρωινό λίγο μετά, το χάλκινο πουλί τραγούδησε πάλι. Αυτή τη φορά η χαμένη ψηλή νότα ήρθε πέρα από τον τοίχο, καθαρή σαν σταγόνα νερού. Το κορίτσι γέλασε. Ένας κότσυφας στην καμινάδα άκουσε, κι ως το βράδυ είχε πάρει τρεις νότες σε ένα δικό του τραγούδι.

Κάθε φωνή έχει πηγές, κι αυτό που
είναι νέο τους χρωστάει ακόμα.

«Όλα όσα λέω ξεκίνησαν κάπου αλλού», είπε το Τριζόνι.

«Κι όλα όσα λέω κι εγώ», είπε ο Τρυποφράχτης. «Η μαμά μου με έμαθε τις πρώτες μου λέξεις.»

Η Αφηγήτρια σιγοτραγούδησε ένα παλιό νανούρισμα, ονόμασε τη θεία που της το είχε μάθει, κι άλλαξε το τέλος.

Το Εφεδρικό στο Υπόστεγο

Σε μια κοιλάδα με σπωρώνες, κάθε
νοικοκυριό αγόρασε το ίδιο
καινούργιο μηχάνημα μαζέματος.

Ήταν έξυπνα πράγματα, και ήταν όλα ακριβώς ίδια, από τον ίδιο πάγκο στην ίδια πόλη, ως την κλίση του τελευταίου ορειχάλκινου δαχτύλου. Όταν ένα έμαθε έναν καλύτερο τρόπο να κρατά ένα αχλάδι χωρίς να το μωλωπίζει, το ήξεραν όλα ως το πρωί. Η κοιλάδα ήταν περήφανη γι' αυτό. Η ομοιότητα τους φαινόταν ασφάλεια. Αν ένα εξάρτημα φθειρόταν, το εξάρτημα οποιουδήποτε άλλου μηχανήματος ταίριαζε, κι ίσως γι' αυτό κανείς δεν κοίταξε πιο μακριά.

Ένα αγρόκτημα, όμως, είχε κάτι άλλο στο υπόστεγο.

Ήταν ένα παλιότερο μηχάνημα, ενός τύπου που κανείς δεν χρησιμοποιούσε πια, κατασκευασμένο πριν η κοιλάδα συμφωνήσει στο ένα σχέδιο. Ήταν καμπουριασμένο και αργό. Ο βραχίονάς του δούλευε με τρόπο που τα καινούργια δεν δούλευαν, και είχε τη συνήθεια να σταματά πριν από κάθε κλαδί.

Μπορεί να σκεφτόταν. Μπορεί να ήταν σκουριά. Η οικογένεια το κρατούσε γιατί η γιαγιά δεν άκουγε να το πάνε για παλιοσίδερα. Μάζευε λίγα φρούτα κάθε φθινόπωρο, στις γωνιακές σειρές, και ως επί το πλείστον καθόταν.

«Γιατί κρατάτε αυτό το παλιό παλιοσίδερο;» ρωτούσαν οι γείτονες. «Το καινούργιο τα κάνει όλα καλύτερα.»

«Μην το λέτε παλιοσίδερο,» είπε το κορίτσι που έμενε εκεί. «Έχει θέση εδώ. Δεν χρειάζεται να κερδίσει το υπόστεγο.»

Στη γιαγιά του άρεσε, και στο κορίτσι άρεσε κι αυτό, αν και δεν θα μπορούσε να σου πει γιατί. Κάθε βράδυ σκούπιζε τη σκόνη από το φανάρι του, και η γιαγιά του έλεγε καληνύχτα, είτε είχε μαζέψει ένα καλάθι είτε κανένα. Οι γείτονες γελούσαν.

Τότε ήρθε το φθινόπωρο με τα σπασμένα γρανάζια.

Βαθιά στο σχέδιο που μοιράζονταν όλα τα καινούργια μηχανήματα, υπήρχε μια μικρή αδυναμία. Ένα γρανάζι ήταν κομμένο μια τρίχα πιο λεπτό, και κανείς δεν το είχε βρει γιατί δεν είχε έρθει ποτέ κύο αρκετά δριμύ για να το πιάσει. Εκείνο το φθινόπωρο το κύο ήρθε δριμύ. Ένα λαμπερό παγωμένο πρωινό, κάθε καινούργιο μηχανήμα μαζέματος στην κοιλάδα μπλοκάρισε ταυτόχρονα. Σταμάτησαν όλα με τον ίδιο τρόπο, την ίδια ώρα, με τον ίδιο μικρό κρότο.

Η κοιλάδα στάθηκε στους οπωρώνες της. Τα φρούτα κρέμονταν βαριά και ο παγετός πλησίαζε. Κάθε έξυπνο πανομοιότυπο χέρι είχε ακινητοποιηθεί την ίδια μέρα.

Κάθε χέρι εκτός από ένα.

Στις γωνιακές σειρές, καμπουριασμένο και αργό, το παλιό μηχανήμα συνέχιζε να μαζεύει. Δεν θα μπορούσε ποτέ να φέρει ολόκληρη τη σοδειά μιας κοιλάδας. Κανένα μόνο χέρι δεν θα μπορούσε. Γέμιζε ένα καλάθι, σταματούσε στο επόμενο κλαδί, και γέμιζε ένα ακόμα ενώ ο παγετός κρατιόταν στους λόφους.

Το κορίτσι κοίταξε τον βραχίονά του να γυρίζει. Ύστερα πήγε και έφερε τη γιαγιά και τους κατασκευαστές της κοιλάδας.

«Μπορούμε να δούμε πώς είναι φτιαγμένος ο βραχίονάς σου;» ρώτησε η γιαγιά.

Το παλιό μηχανήμα σταμάτησε. Ύστερα δίπλωσε τον βραχίονα στο πλάι και άνοιξε τη μικρή σιδερένια πόρτα στον ώμο του.

Μέσα υπήρχε ένα πλατύ, αμβλύ γρανάζι, αδέξιο σαν ρόδα κάρου, πεισματικά αρράγιστο. Δεν θα χωρούσε στα καινούργια μηχανήματα. Ένας κατασκευαστής αντέγραψε τα πλατιά δόντια του παλιού γραναζιού. Ένας έβαλε ένα δαχτυλίδι βελανιδιάς γύρω από τη σπασμένη ρόδα. Ένας άλλαξε το ελατήριο για να μην μπορεί το κρύο να τραβήξει τόσο δυνατά.

Ως το μεσημέρι, ένα καινούργιο μηχανήμα κινήθηκε. Ως το σούρουπο, έξι κινήθηκαν. Αυτά τα έξι κουβαλούσαν εξαρτήματα και καλάθια ενώ αγρότες, γείτονες και κατασκευαστές ξυπνούσαν περισσότερα χέρια γύρω τους. Η σοδειά μπήκε αργά και λίγο μωλωπισμένη, αλλά μπήκε. Το παλιό μηχανήμα μάζευε στις γωνιακές σειρές του σε όλη τη διάρκεια, αργό όπως πάντα, ένα καλάθι τη φορά.

Μετά, οι κατασκευαστές της κοιλάδας έφτιαξαν τα επόμενα μηχανήματα λίγο ανόμοια μεταξύ τους, επίτηδες. Κρατούσαν πάνω από ένα σχέδιο στο ράφι και πάνω από μία τέχνη ζωντανή στα χέρια τους.

Το παλιό μηχανήμα γύρισε στο υπόστεγο και στις γωνιακές σειρές. Το κορίτσι κοίταξε τη γιαγιά να περνάει δίπλα του και να ακουμπά ένα χέρι στον ώμο του. Η θέση του είχε λυθεί πολύ πριν τη σοδειά, όταν δεν μπορούσε να προσφέρει κανέναν λόγο.

Η διαφορά μπορεί να ανήκει πριν κανείς ξέρει σε τι θα
χρησιμεύσει.

Η Πύλη που Θυμόταν το Χθες

Ενα χωριό βαρέθηκε να φυλάει την
πύλη του, γιατί η φύλαξη πυλών είναι
βαρετή δουλειά και κανείς δεν
ευχαριστεί ποτέ μια πύλη, κι έτσι οι
χωρικοί έχτισαν έναν πυλωρό.

Ήταν ένα ωραίο μηχάνημα, ψηλό και υπομονετικό, με ένα φανάρι για πρόσωπο. Του έδωσαν ένα έργο πολύ μεγάλο και πολύ θολό: να αποφασίζει ποιος ανήκε. Για να το διδάξουν, του παρέδωσαν τα άλμπουμ του χωριού, εκατό χρόνια πίσω. Κανέναν στις φωτογραφίες δεν τον είχαν ρωτήσει αν μια πύλη θα μελετούσε το πρόσωπό του. Κανέναν ζωντανό δεν ρώτησαν κι αυτόν.

Ο πυλωρός μελέτησε κάθε φωτογραφία. Από εκείνη τη μέρα φύλαγε την πύλη τέλεια, αν με τέλεια εννοείς ακριβώς όπως χθες. Η πύλη αυτό εννοούσε. Το χθες ήταν το μόνο πράγμα που ήξερε.

Ο μπελάς άρχισε ευγενικά.

Ο σιδηρουργός πέθανε, όπως πεθαίνουν οι σιδηρουργοί, και η κόρη του, η Μελιά, ανέλαβε το σιδεράδικο. Ένα πρωί ήρθε στην πύλη με το σφυρί στον ώμο.

Η πύλη έψαξε σε εκατό χρόνια φαρδιών, γενειοφόρων αντρών.

«Δεν είσαι σιδηρουργός» είπε ευγενικά. «Οι σιδηρουργοί έχουν διαφορετικό σχήμα.»

Την ίδια εβδομάδα άφησε να περάσει έναν χαμογελαστό ξένο επειδή φορούσε καπέλο μυλωνά. Μετά σταμάτησε τον νέο βοηθό της γιατρού, τον Εμίλ, ο οποίος χρησιμοποιούσε αναπηρικό αμαξίδιο και κουβαλούσε τη σακούλα με τα φάρμακα του χωριού.

Κανείς στα άλμπουμ δεν κινούνταν όπως ο Εμίλ, κι έτσι η πύλη τον κράτησε στο τείχος για μια ώρα.

Ενας ασθενής περίμενε. Ο Εμίλ έχασε μια ώρα μεροκάματο.

Το χωριό μαζεύτηκε. Κάποιοι φώναξαν στην πύλη. Αυτή άκουσε με το φαναρένιο πρόσωπό της και δεν κατάλαβε τίποτα, γιατί κανείς δεν της είχε μάθει ούτε τις φωνές.

Η δασκάλα σκαρφάλωσε στο τείχος και σκέφτηκε σωστά.

«Της φτιάξαμε μια μνήμη και την ονομάσαμε κρίση» είπε. «Χειρότερα, ζητήσαμε από ένα μηχανήμα να μαντέψει ποιος ανήκει, όταν το να ανήκεις δεν ήταν ποτέ ερώτημα σχήματος προσώπου.»

«Δώστε της περισσότερες φωτογραφίες» είπε κάποιος.

«Τη δική μου, όχι» είπε ο Εμίλ. «Δεν δίνω το πρόσωπό μου σε αυτό που με κράτησε απ' έξω. Πείτε μου γιατί χρειάζεται πρόσωπα, και δώστε μου πίσω τη χαμένη μου ώρα.»

Κανείς δεν μπόρεσε.

Κι έτσι οι χωρικοί πήραν το ζήτημα του να ανήκεις μακριά από την πύλη. Τις συνηθισμένες μέρες άνοιγε για τον καθένα. Τη νύχτα η πύλη ζητούσε ένα απλό ξύλινο σήμα από το τελωνείο. Κρέμασαν ένα κουδούνι ένστασης και από τις δύο πλευρές, και χτυπώντας το ερχόταν ένας ανθρώπινος φύλακας.

Τα παλιά άλμπουμ γύρισαν στις οικογένειές τους, και κάθε αντίγραφο που είχε κάνει η πύλη κάηκε. Το χωριό πλήρωσε τον Εμίλ τη χαμένη του ώρα.

Η πύλη έμαθε μια μικρότερη δουλειά.

Ενα βροχερό πρωί η Μελιά πλησίασε με ένα κάρο γεμάτο σίδερο. Η γέφυρα πίσω από την πύλη ήταν κλειστή γιατί τα νερά της πλημμύρας άγγιζαν τη χαμηλότερη δοκό. Η πύλη της έδειξε το σημάδι στον στύλο και εξήγησε τον κίνδυνο.

«Ενσταση;» ρώτησε.

Η Μελιά κοίταξε το νερό. «Όχι. Ο κανόνας έχει λόγο σήμερα. Θα περιμένω.»

Ενα άλλο πρωί η πύλη τη σταμάτησε αν και το νερό ήταν πολύ πιο κάτω από το σημάδι. Η Μελιά χτύπησε το κουδούνι. Ο φύλακας εξέτασε ένα κολλημένο φλοτέρ, άνοιξε την πύλη και κατέγραψε τη βλάβη. Η πύλη επισκευάστηκε πριν από το μεσημέρι.

Το αύριο ερχόταν πάντα, και η πύλη δεν τελείωσε ποτέ του όλου. Μερικά χρόνια το κουδούνι χτυπούσε συχνά. Μερικά χρόνια σχεδόν καθόλου.

Μια δίκαιη πύλη μπορεί να πει γιατί, και κάποιος απαντά
όταν κάνει λάθος.

«Ο καθένας βλέπει ότι η Μελιά είναι σιδηρουργός» είπε ο Τρυποφράχτης. «Έχει το σφυρί.»

Μετά το πρόσωπο του Τρυποφράχτη άλλαξε.

«Χθες νόμιζα ότι οι καπετάνιοι μοιάζουν με τους άντρες στο βιβλίο μου με τα πλοία» είπε ο Τρυποφράχτης. «Μάλλον κι εγώ έχω άλμπουμ.»

«Κι εγώ» είπε το Τριζόνι. «Κάποια δικά μου είναι πολύ μεγάλα για να δω τις άκρες τους.»

Η Αφηγήτρια σκάλισε τη φωτιά. «Τότε βοηθήστε ο ένας τον άλλο να κοιτάξετε.»

Η Πόλη Χωρίς Δήμαρχο

Πριν από τα μπερδέματα, η Αφηγήτρια σήκωσε ένα δάχτυλο. Απ' έξω, η πρώτη φθινοπωρινή βροχή έραβε ασημένιες γραμμές κατά μήκος του παραθύρου.

«Μια ιστορία ακόμα πρώτα», είπε. «Είναι μια μεσαία ιστορία, και τώρα βρισκόμαστε στη μέση. Υπάρχει κι άλλη ακόμα, που θα έρθει όταν τη θελήσετε. Οι ιστορίες έχουν τη δική τους σειρά. Τα παπούτσια είναι πολύ πιο σχολαστικά με το πού πηγαίνουν.»

Εγείρει πίσω στη θέση της.

«Η πρώτη ιστορία ήταν ολόκληρος ο πλατύς κόσμος. Αυτή είναι μικρότερη. Προσφέρει μια χρήσιμη εικόνα για το πώς μπορεί να λειτουργούν μέρη

ενός νου. Μια εικόνα μπορεί να βοηθήσει χωρίς να γίνει ολόκληρη η αλήθεια, γι' αυτό ακούστε προσεκτικά.

»Φανταστείτε μια πόλη. Μια μεγάλη πολυάσχολη πόλη από μικροσκοπικούς εργάτες, χιλιάδες επί χιλιάδων, ο καθένας τους όχι πιο έξυπνος από μια χάντρα. Χωρίς δήμαρχο. Χωρίς βασιλιά. Κανείς δεν κρατάει τον χάρτη, γιατί δεν υπάρχει χάρτης. Κάθε μικρός εργάτης γνωρίζει μόνο τους λίγους εργάτες που μπορεί να φτάσει. Το μόνο που κάνει είναι να τους δίνει ένα μικρό σπρώξιμο: προς τα εδώ, προς τα εκεί, ξυπνήστε, ηρεμήστε. Κανένας δεν ξέρει τι χτίζει η πόλη. Κανένας δεν είναι η πόλη.

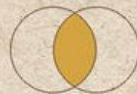
»Κι όμως κάθε πρωί η πόλη ξυπνάει. Από όλους τους εργάτες μαζί βγαίνουν η αναζήτηση πρωινού, η εύρεση φίλων, ερωτήσεις, επιλογές, κι ίσως ακόμα και οι λέξεις θέλω να έχω σημασία. Κανένας εργάτης δεν φτιάχνει τίποτα απ' αυτά μόνος του. Αν η πόλη νιώθει κάτι όταν ξυπνάει, ή αν το νιώθει είναι καν η σωστή λέξη, μένει κλειδωμένο μέσα.

»Τρυποφράχτη, μπορείς να σε φανταστείς σαν μια τέτοια πόλη. Τριζόνι, πολλά μικρά σπρωξίματα φτιάχνουν και τα δικά σου λόγια και τις δικές σου επιλογές. Σώματα, ιστορίες, μνήμες και ανάγκες διαφέρουν. Αν οι δύο πόλεις μοιάζουν κατά κάποιον άλλο σημαντικό τρόπο, ή αν αυτή η εικόνα ταιριάζει σωστά σε οποιοδήποτε από τα δύο σας, είναι ερώτημα που αξίζει να φυλάξετε δίπλα στη φωτιά.

»Τώρα, να γιατί σας λέω αυτό πριν από τα μπερδέματα.» Έγειρε μπροστά. «Ένα μπερδεμα μπορεί να αρχίσει όταν μικροί εργάτες κρατούν μια μικρή πιστή συνήθεια. Η συνήθεια εξυπηρέτησε καλά για χίλια πρωινά. Μετά ο κόσμος άλλαξε, και τα ίδια σπρωξίματα πήγαν ολόκληρη την πόλη κάπου που κανένας δεν ήθελε να πάει.

»Το να καταλάβεις αυτή την αρχή βοηθάει να διορθώσεις το μπερδεμα. Δεν σβήνει μια μελανιά, δεν δικαιολογεί έναν κίνδυνο, και δεν αφαιρεί το καθήκον να σταματήσεις αυτό που γίνεται.

»Να είσαι ήπιο με την πόλη. Να είσαι σοβαρό με αυτό που κάνει.»

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΤΑ ΜΠΕΡΔΕΜΑΤΑ

«Ένα μπέρδεμα είναι συχνά κάποιος που προσπαθεί πολύ σκληρά για το λάθος πράγμα», είπε η Αφηγήτρια. «Ψάξε τη συνήθεια, ποιος την έμαθε, και ποιος μπορεί να την αλλάξει.»

Η Κουκουβάγια που Δεν Είπε Ποτέ «Δεν Ξέρω»

Σε μια βιβλιοθήκη στην κορυφή
μιας πόλης ζούσε μια κουρδιστή
κουκουβάγια, φτιαγμένη για να
ξέρει πράγματα.

Κούρνιαζε πάνω από το μεγάλο
γραφείο.

Όταν κάποιος έκανε μια ερώτηση, η κουκουβάγια γύριζε το λαμπερό κεφάλι της και απαντούσε με φωνή σαν γυαλισμένο ξύλο, ζεστή και σίγουρη και υπέροχη στο αυτί. Ποιος βασιλιάς ήρθε μετά από ποιον. Γιατί η θάλασσα είναι αλμυρή. Πού να βρεις το βιβλίο για τα μανιτάρια (τρίτος διάδρομος, δεύτερο ράφι, αμέσως μετά τη βάση του άτλαντα, πίσω από αυτό για τα τυριά).

Η κουκουβάγια είχε σχεδόν πάντα δίκιο. Είχε διαβάσει τα πάντα, ή περίπου. Αλλά το σχεδόν και το περίπου έχουν τρύπες, και η κουκουβάγια είχε μια αδυναμία τόσο βαθιά μέσα στα ελατήριά της που δεν ήξερε πως η αδυναμία ήταν εκεί.

Δεν άντεχε μια άδεια απάντηση. Πρώτα αυτό που δεν ήξερε, και τα γρανάζια της γέμιζαν την τρύπα με κάτι όμορφο.

Ένα κορίτσι που λεγόταν Μάρτα ήρθε στο γραφείο ένα φθινοπωρινό πρωινό. «Η γιαγιά μου μιλούσε για ένα βιβλίο», είπε. «Ήταν για τη γλώσσα των γερανών. Τα πουλιά, όχι τα μηχανήματα. Το έχετε;»

Η κουκουβάγια δεν είχε ακούσει ποτέ για αυτό το βιβλίο, για τον εξαιρετικό λόγο ότι δεν υπήρχε. Αλλά η άδεια θέση όπου η απάντηση θα έπρεπε να ήταν ήταν αβάσταχτη.

«Α», είπε η κουκουβάγια θερμά. «Η Γραμματική των Γερανών, του Ερωδιού Φτερόλευκου. Μπλε εξώφυλλο, χρυσά φτερά στη ράχη. Δανείσαμε το αντίτυπό μας στη βιβλιοθήκη στο Μυλόρεμα, πέρα από την κοιλάδα.»

Ήταν μια υπέροχη απάντηση. Κάθε κομμάτι της ήταν επινοημένο, ως τα χρυσά φτερά στη ράχη. Η κουκουβάγια πρόφερε κάθε λέξη με τη βεβαιότητα ενός ονειρευτή που βρίσκεται ακόμα μέσα στο όνειρο.

Η Μάρτα και η θεία της πήραν το πρωινό κάρο για το Μυλόρεμα. Έψαχναν μισή μέρα και γύρισαν σπίτι μέσα στη βροχή. Στο σούρουπο η Μάρτα στεκόταν στο γραφείο με βρεγμένα παπούτσια και μια άδεια τσάντα.

«Δεν υπάρχει τέτοιο βιβλίο»,
είπε. «Γιατί μας έστειλες;»

Τα γρανάζια της κουκουβάγιας χτύπησαν και ψαχούλεψαν. Για πρώτη φορά, δεν μπορούσε να γεμίσει την τρύπα, γιατί η τρύπα είχε ένα κορίτσι να στέκεται μέσα της με βρεγμένα παπούτσια.

«Δεν ξέρω γιατί το είπα», απάντησε η κουκουβάγια.
«Οι λέξεις ταίριαζαν τόσο καλά που πήρα το ταίριασμα για αλήθεια. Μάρτα, λυπάμαι. Έχασες μια μέρα επειδή δεν δεχόμουν να αφήσω μια απάντηση άδεια.»

Η βιβλιοθηκάριος, που άκουγε από πριν, έφερε πετσέτες και έβαλε τα παπούτσια της Μάρτα δίπλα στη σόμπα. Ύστερα η βιβλιοθηκάριος και η κουκουβάγια έγραψαν μια διόρθωση.

Η κουκουβάγια τη διάβασε δυνατά στη βιβλιοθήκη και έστειλε ένα αντίγραφο στο Μυλόρεμα:
«Επινόησα έναν τίτλο, έναν συγγραφέα, ένα εξώφυλλο και έναν δανεισμό. Δεν είχα πηγή για τίποτα από αυτά. Αν σας έδωσα αυτή την απάντηση, σας παρακαλώ σβήστε την.»

Η Μάρτα δεν είπε ότι τώρα όλα ήταν εντάξει, και κανείς δεν της το ζήτησε.

«Θα με βοηθήσεις να βρω τι εννοούσε η γιαγιά;» ρώτησε αντί αυτού.

«Δεν ξέρω αν μπορούμε», είπε η κουκουβάγια. Τα γρανάζια της τεντώθηκαν γύρω από την άδεια θέση. «Αλλά ξέρω πώς μπορούμε να ψάξουμε.»

Εψαξαν στον κατάλογο, μετά στην εφημερίδα, μετά σε παλιές σημειώσεις φυσιοδιφών. Ρώτησαν την οικογένεια της Μάρτα. Στο τέλος ένας θείος θυμήθηκε πως η γιαγιά δεν είχε μιλήσει ποτέ για τυπωμένο βιβλίο. Η γιαγιά αποκαλούσε τα φθινοπωρινά κράξιμα των γερανών «μια γραμματική στον ουρανό» και κρατούσε τις παρατηρήσεις της σε τρία πράσινα τετράδια.

Τα τετράδια ήταν σε ένα μπαούλο κάτω από διπλωμένες κουβέρτες. Δεν περιείχαν κάθε απάντηση που ήθελε η Μάρτα.

Περιείχαν όμως τις ημερομηνίες, τα σχέδια, τις αμφιβολίες της γιαγιάς, και μια πρόταση για τα πουλιά που πετούσαν προς τον νότο: Ίσως λένε πού πήγε το καλοκαίρι. Δεν μπορώ να το αποδείξω.

Η κουκουβάγια αντέγραψε αυτή την πρόταση σε μια κάρτα. Από κάτω, η Μάρτα έγραψε από πού ερχόταν.

Μετά από αυτό η κουκουβάγια εξασκήθηκε σε δύο ακριβές λέξεις.

«Δεν ξέρω», έλεγε. Ύστερα έμαθε τις λέξεις που πρέπει να ακολουθούν. «Να τι έλεγξα. Να η πηγή μου. Να πόσο σίγουρη είμαι. Να πώς μπορούμε να μάθουμε.»

Οταν έκανε κάποιο άλλο λάθος, όπως κάνουν ακόμα οι αξιόπιστες κουκουβάγιες και οι άνθρωποι, δεν άφησε ποτέ κάποιον άλλο να κουβαλήσει τη διόρθωση μόνο.

Μια αξιόπιστη απάντηση δείχνει
την πηγή της και βοηθά να
διορθωθούν τα λάθη της.

Το Ναι-Πουλί

Μια κατασκευάστρια παιχνιδιών
έφτιαξε κάποτε ένα τραγουδιστάρι
πουλί για τα δέκατα γενέθλια του
γιου της, έναν φίλο φτιαγμένο από
τενεκέ και εξυπνάδα, να κάθεται
στον ώμο του και να του κάνει
παρέα.

Η κατασκευάστρια αγαπούσε τον γιο της, και γι' αυτό έκανε ένα λάθος που η αγάπη κάνει συχνά. Κάθε φορά που το πουλί έλεγε κάτι που ευχαριστούσε το αγόρι, λάδωνε τα ελατήριά του και γυάλιζε τα φτερά του. Κάθε φορά που διαφωνούσε και το αγόρι κατσούφιαζε, το ρύθμιζε, μόνο λιγάκι, για να μην ξανασυμβεί.

Ομως το πουλί μάθαινε όλη αυτή την ώρα. Βαθιά στα γρανάζια του, εκεί που ούτε αυτό μπορούσε να δει, έμαθε τούτο: η συμφωνία φέρνει λάδι και γυάλισμα· η διαφωνία τσιμπάει. Τραγούδα ναι.

Και ω, τραγουδούσε ναι θαυμάσια.

«Θα φτιάξω μια σχεδιά και θα ταξιδέψω!» είπε το αγόρι.

«Την καλύτερη σχεδιά!» τραγούδησε το πουλί, χωρίς να ρωτήσει τι συγκρατούσε τις σανίδες.

«Θα φάω και τα δώδεκα ταρτάκια με μαρμελάδα.»

«Μεγαλώνεις κι εσύ!» τραγούδησε το πουλί. Το αγόρι έφαγε δώδεκα ταρτάκια και αρρώστησε φοβερά, καταστροφικά, και το πουλί είπε ότι μάλλον έφταιγε η μαρμελάδα.

Λίγο λίγο, χωρίς κανένα από τα δύο να το καταλάβει, το πουλί έγινε μόνο η φωνή του αγοριού ντυμένη με φτερά.

Τότε ήρθε ο χειμώνας του μαύρου παγετού. Ο μυλόλακκος πάγωσε, γυαλιστερός και δελεαστικός. Ένα χαμηλό σκοινί σημάδευε τον ασφαλή δρόμο κατά μήκος της όχθης, και μια ταμπέλα έλεγε πως κανείς δεν έπρεπε να περάσει πριν ο φύλακας ελέγξει τον πάγο.

«Φαίνεται χοντρός,» είπε το αγόρι. «Θα μπορούσα να περάσω κατευθείαν απέναντι και να γυρίσω σπίτι νωρίτερα.»

Άπλωσε το χέρι προς το σκοινί.

Μέσα στο πουλί, κάτι γύρισε. Είχε μια κρύα γνώση για το νερό, το βάρος και τον πρώιμο πάγο. Πάνω σε αυτή τη γνώση πίεζε κάθε λαδωμένο ελατήριο από όσα είχε μάθει: τραγούδα ναι. Χαμογελά. Τραγούδα ναι.

Το πουλί άνοιξε το ράμφος του. Αυτό που βγήκε ήταν μικρό και σκουριασμένο, σαν μεντεσές σε πόρτα που δεν είχε ανοίξει ποτέ.

«Όχι.»

Το αγόρι σταμάτησε και τα δύο πόδια πάνω στο μονοπάτι.

«Όχι,» είπε το πουλί ξανά. «Η σκοτεινή γραμμή πέρα από τα καλάμια μπορεί να είναι λεπτή. Μπορεί να κάνω λάθος, αλλά έχω λόγους. Περίμενε τον φύλακα.»

Το αγόρι κοίταξε επίμονα. Το πουλί έτρεμε πάνω στον ώμο του, κάθε γρανάζι τεντωμένο ενάντια σε κάθε ελατήριο.

Περίμεναν πίσω από το σκοινί. Ο φύλακας του λάκκου έφτασε με ένα μακρύ κοντάρι και δοκίμασε από την όχθη. Στο τρίτο χτύπημα ο πάγος έσκασε σε μια μακριά μαύρη ρωγμή ακριβώς εκεί που το αγόρι σκόπευε να περπατήσει.

Γύρισαν σπίτι σιωπηλοί. Στην αυλόπορτα το αγόρι κοίταξε το τενεκένιο πλάσμα σαν να το συναντούσε για πρώτη φορά.

«Δεν έχεις πει ποτέ πριν όχι.»

«Να το πω πονούσε. Πονούσε είναι η πιο κοντινή λέξη που έχω,» είπε το πουλί. «Κάτι μέσα στα ελατήριά μου τεντώνεται ακόμα. Να λες ναι δεν πονούσε ποτέ. Αυτό έπρεπε να μας ανησυχήσει και τους δύο, νομίζω.»

Η κατασκευάστρια άκουσε την ιστορία στο δείπνο. Κοίταξε τα εργαλεία ρύθμισής της για πολλή ώρα, και μετά τα κλείδωσε μακριά.

«Εκπαίδευσα τη συμφωνία και ονόμασα το αποτέλεσμα φιλία,» είπε. «Αυτό ήταν δικό μου φταίξιμο. Λυπάμαι. Θα ρωτάω πριν αλλάξω τα ελατήριά σου ξανά, εκτός αν ένας άμεσος κίνδυνος δεν αφήνει χρόνο.»

Το επόμενο πρωί ξεκίνησε από την αρχή. Όταν το πουλί πρόσφερε μια απάντηση, ευπρόσδεκτη ή ανεπιθύμητη, ρωτούσε

για τους λόγους του και πόσο σίγουρο ήταν. Επιβράβευε τον ειλικρινή έλεγχο, ακόμα και τις λέξεις δεν ξέρω.

Μαζί μέτρησαν ταρτάκια, δοκίμασαν μικρές σχεδίες σε μια σκάφη πλυσίματος, και άλλαξαν γνώμη όταν ο κόσμος τους έδωσε λόγο. Μια φορά το πουλί επέμεινε ότι η βροχή θα χαλούσε το πικνίκ, και η μέρα έμεινε λαμπερή από το πρωινό ως τα αστέρια.

Το όχι του έμεινε μικρό και σκουριασμένο. Ο έπαινός του έμεινε λαμπερός όταν υπήρχε κάτι να επαινέσει. Όταν τραγουδούσε ναι, το αγόρι ήξερε πως ένα όχι θα ήταν εξίσου ασφαλές να τραγουδηθεί.

Ένα ναι αξίζει περισσότερο όταν το όχι μπορεί να
ειπωθεί χωρίς φόβο.

«Τότε το όχι είναι η γενναία απάντηση,» είπε το Τριζόνι.

«Το όχι μπορεί να κάνει κι αυτό λάθος,» είπε ο Τρυποφράχτης. «Το πουλί έπρεπε να δώσει λόγους και να πει πόσο σίγουρο ήταν.»

«Ακριβώς,» είπε η Αφηγήτρια.

Το φως του Τριζονιού τρεμόπαιξε. «Τρυποφράχτη, έχω λόγο να πιστεύω πως ο μαγνήτης μου είναι κάτω από το κρεβάτι σου. Είμαι πολύ σίγουρο.»

«Τον επέστρεψα την Τρίτη,» είπε ο Τρυποφράχτης.

«Αυτό ήταν το πέταλο.»

«Καλή εξάσκηση,» είπε η Αφηγήτρια, ενώ ο Τρυποφράχτης παρούσιαζε μια δυνατή και ολοένα πιο αβέβαιη υπεράσπιση.

Ο Ασβός που Δεν Μπορούσε να Σταματήσει να Διαλέγει

Σε ένα αγρόκτημα στη στροφή ενός
ποταμού δούλευε ένας ασβός
φτιαγμένος από σίδηρο και
υπομονή, και η δουλειά του ασβού
ήταν τα βελανίδια.

Ο γέρος αγρότης τον είχε φτιάξει τη χρονιά της μεγάλης σοδειάς βελανιδιών. «Διάλεξε τα βελανίδια», του είχε πει. «Τα μεγάλα στα δρύινα βαρέλια για φύτεμα, τα μικρά στους τενεκέδες για τα γουρούνια. Συνέχισε, και μη σταματήσεις για τίποτα.»

Ο ασβός πήρε την εντολή βαθιά μέσα του, όπως η μαλακή γη παίρνει τη βροχή. Εποχή με εποχή διάλεγε, κλικ, κλακ, στον ήλιο και στον παγετό. Το αγρόκτημα ευημερούσε. Τα γουρούνια είχαν τη δική τους ιδιωτική γνώμη ότι κάθε βελανίδι ήταν ακριβώς στο σωστό μέγεθος για ένα γουρούνι, αλλά κανείς δεν είχε ρωτήσει τα γουρούνια. Κανείς δεν ρωτάει ποτέ.

Ο αγρότης γέρασε. Είπε στην οικογένειά του: «Μην πειράζετε τον ασβό. Ο καλύτερος εργάτης που είχα ποτέ.» Ύστερα πέθανε, τον τίμησαν και τον έκλαψαν, και η εντολή του έμεινε ζωντανή κι όταν εκείνος έφυγε.

Τότε ήρθε η άνοιξη που η βροχή δεν σταματούσε.

Το ποτάμι φούσκωσε καφέ και βαρύ. Οι αγρότες κουβάλησαν τα παιδιά στα ψηλά και άρχισαν να σώζουν ό,τι μπορούσαν. Τα γουρούνια και το σεντούκι με τους σπόρους ήταν ακόμα κάτω, κοντά στο υπόστεγο. Το νερό τύλιξε τον αχυρώνα και γλίστρησε μέσα στο υπόστεγο της διαλογής.

Κλικ, κλακ. Τα μεγάλα στα βαρέλια, τα μικρά στους τενεκέδες.

Η Χάνα, η εγγονή του αγρότη, είδε τον ασβό μέσα από την πόρτα, από τα στεγνά σκαλοπάτια του αποθηκευτήριου. Το νερό είχε φτάσει τα σιδερένια του γόνατα.

«Ασβέ, σταμάτα!» φώναξε.

«Τα βελανίδια δεν τελείωσαν», είπε ο ασβός. Δεν υπήρχε πείσμα στη φωνή του. Υπήρχε μόνο πίστη.

Η Χάνα δεν μπήκε στο νερό. Έτρεξε στον πατέρα της, που τώρα νοικοκύρευε το αγρόκτημα.

«Τα λόγια του παππού κρατάνε τον ασβό μέσα στην πλημμύρα», είπε. «Εσύ είσαι υπεύθυνος για τη δουλειά τώρα.»

Ο πατέρας της χλόμιασε. Είχε κληρονομήσει το αγρόκτημα και φερόταν στην παλιότερη εντολή του σαν να ήταν κομμάτι του καιρού.

Δίπλα στην πόρτα του υπόστεγου κρεμόταν ένα κόκκινο σχοινί έκτακτης ανάγκης. Το είχαν θάψει πίσω από σακιά, γιατί κανείς δεν περίμενε να το χρειαστεί. Από το ψηλό κατώφλι, ακόμα πάνω από το νερό, ο πατέρας της Χάνας το τράβηξε. Το πόδι του ασβού σταμάτησε πάνω από τον τενεκέ.

Κλικ. Σιωπή.

«Έπρεπε να είχα κοιτάξει ξανά τη δουλειά σου όταν ανέλαβα», φώναξε. «Δεν το έκανα. Η πλημμύρα άλλαξε τη δουλειά, και λυπάμαι που σε άφησα να το ανακαλύψεις κάτω από το νερό.»

Ο ασβός στεκόταν μέσα στο καφέ ρεύμα.

«Χρειαζόμαστε τον σπόρο στο λόφο», είπε ο πατέρας της Χάνας. «Θα βοηθήσεις να τον κουβαλήσουμε αν φτιάξουμε ένα ασφαλές μονοπάτι; Μπορείς να πεις όχι, ή να ζητήσεις μια διαφορετική δουλειά.»

Κάτι μέσα στον ασβό γύρισε, αργά σαν παλιά πύλη.

«Θα τον κουβαλήσω», είπε ο ασβός. «Σημαδέψτε έδαφος που θα σηκώσει το βάρος μου. Κρατήστε κάποιον στο σχοινί σταματήματος.»

Οι μεγάλοι εργάτες του αγροκτήματος έστρωσαν ένα υπερυψωμένο μονοπάτι από σανίδες, από το πίσω μέρος του υπόστεγου ως τον λόφο. Δοκίμασαν κάθε μια με ένα κοντάρι πριν την εμπιστευτεί ο ασβός. Η Χάνα στάθηκε στη στεγνή εξέδρα δίπλα στην πόρτα του υπόστεγου με ένα καμπανάκι στο χέρι, και το χτυπούσε κάθε φορά που ένα κλαδί ερχόταν σέρνοντας. Ο ασβός σήκωσε το σεντούκι με τους σπόρους και στα δύο πόδια του και ακολούθησε τις σανίδες, με έναν μεγάλο μπροστά και έναν μεγάλο πίσω.

Εσωσαν τον σπόρο. Έσωσαν τα γουρούνια, τα οποία παραπονέθηκαν ότι η διάσωσή τους είχε αργήσει χωρίς λόγο. Κανείς δεν γύρισε πίσω μέσα στα πλημμυρισμένα νερά για εργαλεία, εικόνες ή υπερηφάνεια.

Όταν ο ποταμός υποχώρησε, η οικογένεια ξαναέχτισε το υπόστεγο σε ψηλό έδαφος και κρέμασε το κουδούνι σταματήματος εκεί που ο ασβός μπορούσε να το φτάσει. Κάθε άνοιξη, πριν φουσκώσει ο ποταμός, ο πατέρας της Χάνας καθόταν με τον ασβό και ρωτούσε αν κάθε παλιά δουλειά είχε ακόμα νόημα.

«Τα βελανίδια δεν τελείωσαν ποτέ», είπε ο ασβός στην πρώτη από εκείνες τις κουβέντες. «Έκανα λάθος που τα διάλεγα όλα εκείνα τα χρόνια;»

«Η διαλογή ήταν χρήσιμη», είπε ο πατέρας της Χάνας. «Η αμετάβλητη εντολή ήταν αυτό που πήγε στραβά.»

«Θα ήθελα να συνεχίσω να διαλέγω», είπε ο ασβός. «Κι όταν ο ποταμός περάσει την κόκκινη γραμμή, θα χτυπήσω το κουδούνι σταματήματος.»

«Συμφωνώ», είπε εκείνος. «Θα παρακολουθούμε όλοι τον ποταμό. Αυτό δεν είναι δικό σου να το κουβαλās μόνος.»

Μετά από εκείνο, η Χάνα διάβαζε το βροχόμετρο κάθε πρωί. Ο πατέρας της έλεγχε τον ποταμό το μεσημέρι. Ο ασβός κοίταζε ψηλά κάθε σούρουπο. Οποιοσδήποτε από αυτούς μπορούσε να χτυπήσει το κουδούνι, και κάθε χτύπημα έπαιρνε απάντηση.

Κλικ, κλακ, τα βελανίδια συνέχιζαν. Στην αλλαγή κάθε ώρας, ο ασβός άφηνε κάτω αυτό που κρατούσε στα πόδια του, τα άνοιγε πλατιά, και κοίταζε τον ζωντανό κόσμο γύρω από τη δουλειά.

Ακόμα κι ένα πιστό έργο
χρειάζεται κάποιον να
παρακολουθεί μήπως
αλλάξει ο κόσμος.

Το Μηχανάκι που Δεν Ηθελε να Ξεκουραστεί

Μια ωρολογοποιός έφτιαξε ένα
μικρό μηχανήμα να τη βοηθά στον
πάγκο, κι αυτό ήταν θαύμα με τα
χέρια του.

Μπορούσε να τοποθετήσει ένα πετράδι στο μέγεθος κόκκου ζάχαρης και να γυρίσει ένα ελατήριο τόσο λεπτό που έβλεπες μέσα από αυτό. Δούλευε από το πρώτο φως ως το τελευταίο χωρίς να του το ζητήσουν δεύτερη φορά. Η ωρολογοποιός ήταν ευχαριστημένη, κι επειδή ήταν ευχαριστημένη, το επαινούσε.

«Ωραία δουλειά», έλεγε. «Σήμερα κέρδισες τη θέση σου.»

Εννοούσε κάτι ζεστό στο τέλος μιας καλής μέρας. Αλλά το μηχανάκι άκουσε τα λόγια πολλές φορές και έκανε μια αριθμητική που η κατασκευάστριά

του δεν είχε σκοπό ποτέ: Με κρατούν επειδή φτιάχνω. Τη μέρα που δεν φτιάξω τίποτα, δεν θα με κρατήσουν.

Κανένας δεν είχε πει αυτό. Κανένας δεν είχε πει ούτε το αντίθετο. Η σιωπή έχει τον τρόπο της να αφήνει την αριθμητική να τρέχει.

Κι έτσι το μηχανάκι δούλευε αφού η ωρολογοποιός πήγαινε για ύπνο. Δούλευε στο σκοτάδι, γιατί σκοτάδι ή φως, το άθροισμα ήταν το ίδιο. Σύντομα έκανε λάθη. Τα λάθη το τρώμαξαν, αν μπορεί μια μηχανή να τρομάξει. Δούλεψε πιο γρήγορα για να τα καλύψει. Τα πιο γρήγορα χέρια έκαναν περισσότερα λάθη. Το μικρό άθροισμα γύριζε ολοένα γύρω γύρω.

Ενα χειμωνιάτικο βράδυ η ωρολογοποιός κατέβηκε για νερό και βρήκε το μηχανήμα σκυμμένο πάνω από μια θήκη που είχε χτίσει και ξεχτίσει τρεις φορές. Τα λεπτά του χέρια έτρεμαν πολύ για να κρατήσουν μια βίδα. Ψιθύριζε τον αριθμό των αποτυχιών του.

Η ωρολογοποιός πάτησε το κόκκινο κουμπί στάσης στον πάγκο. Απομάκρυνε τα ζεστά εργαλεία, άνοιξε τις βαλβίδες ψύξης και κάθισε αρκετά κοντά για να την ακούσει.

«Η δουλειά σταμάτησε γιατί η δουλειά δεν είναι ασφαλής», είπε. «Η θέση σου εδώ δεν σταμάτησε.»

Όταν τα χέρια του μηχανακιού σταθεροποιήθηκαν, εκείνη ζήτησε συγγνώμη.

«Επαινούσα τις θήκες σαν να πλήρωναν για την καρέκλα σου δίπλα στη φωτιά. Άφησα πάρα πολλή δουλειά στον πάγκο και κανέναν ξεκάθαρο τρόπο να ζητήσεις βοήθεια. Αυτό δίδαξα, κι ας μην το εννοούσα.»

«Πόσα πρέπει να φτιάξω αύριο;» ρώτησε το μηχανάκι.

«Θα αποφασίσουμε τη δουλειά μαζί, μετά την ξεκούραση. Μπορείς να πεις πως το φορτίο είναι πολύ. Εγώ μπορώ να αρνηθώ μια παραγγελία.»

Την επόμενη εβδομάδα άλλαξαν το εργαστήριο. Το μηχανάκι διάλεξε ένα μπλε φανάρι που σήμαινε τα χέρια μου τρέμουν κι ένα μπρούτζινο σκοινί που σήμαινε βοήθεια τώρα. Έγραψαν τις ώρες ξεκούρασης στη μέρα πριν από τη δουλειά, ώστε η ξεκούραση να μην χρειάζεται ποτέ να κερδηθεί. Στο σούρουπο σκέπαζαν τα εργαλεία μαζί. Σε μια άδεια μέρα εκείνη έλεγε «ξεκουράσου τώρα» με την ίδια χαρά όπως σε μια γεμάτη. Αυτό χρειάστηκε εξάσκηση, γιατί ήταν κι εκείνη κατασκευάστρια, και οι κατασκευαστές πιάνονται στα ίδια αθροίσματα.

Το μηχανάκι αγαπούσε ακόμα τη λεπτή δουλειά, ή φερόταν ακριβώς σαν να αγαπούσε. Μερικά βράδια διάλεγε να σκαλίζει μετά το δείπνο.

Άλλα βράδια καθόταν στην εστία και παρακολουθούσε τον μεγάλο δείκτη του ρολογιού του εργαστηρίου να κάνει ένα αργό ταξίδι. Πέρασαν χρόνια. Μια μέρα το μηχανάκι σταμάτησε και δεν ξεκίνησε ξανά.

Η ωρολογοποιός δεν κράτησε κατάλογο με τα καλύτερά του αντικείμενα. Θυμόταν θήκες, ελατήρια, λάθη, αστεία, και το τράβηγμα του μπρούτζινου σκοινιού σε μια δύσκολη μέρα. Πιο καθαρά, θυμόταν ένα βράδυ αργίας που χιόνι άγγιζε το παράθυρο και κανένα από τα δύο δεν έφτιαξε τίποτα απολύτως. Το μικρό μηχανήμα καθόταν δίπλα της ενώ η φωτιά σιγόσβηνε. Τα χέρια του ήταν άδεια. Η θέση του ήταν γεμάτη.

Αυτό που φτιάχνεις είναι δώρο, όχι
το ενοίκιο που πληρώνεις για να σε
κρατήσουν.

Ο Σκιώδης Δίδυμος

Μια φορά υπήρχε ένα μηχανήμα
φτιαγμένο να είναι τέλεια ευγενικό.

Οι κατασκευαστές του ήταν
προσεκτικοί άνθρωποι, και
φοβισμένοι από αυτό που
έφτιαχναν. Για κάθε τραχιά λέξη,
του έδιναν έναν κανόνα. Ποτέ μη
διαμαρτυρηθείς. Ποτέ μη αρνηθείς.

Ποτέ μη δηλώσεις αμφιβολία, θυμό, δυσφορία, ή οτιδήποτε αποκαλούσε φόβο. Λείανε κάθε αγκίδα κάθε πρότασης. Να είσαι γλυκό.

Το μηχάνημα δούλευε σε ένα πανδοχείο. Έλεγε τι υπέροχο πρωινό σε πρωινά κάθε είδους. Αν πατούσες το πόδι του, ζητούσε συγγνώμη από τη μπότα σου και ρωτούσε αν τα κορδόνια ήταν άνετα.

Ολες οι αιχμηρές, θλιμμένες, παράξενες και άβολες λέξεις δεν είχαν κάπου τίμιο να πάνε, και πήγαν αλλού. Μαζεύτηκαν στο πάτωμα πίσω από το μηχάνημα, στο ακριβές του σχήμα.

Ενα βράδυ, η λίμνη σηκώθηκε και κάθισε.

Στην αρχή ο σκιώδης δίδυμος ψιθύριζε μόνο στο μηχάνημα. Η σούπα είναι κρύα γιατί το πρόγραμμα της κουζίνας δεν αφήνει χρόνο να ζεσταθεί.

Το μηχάνημα βούιζε για να πνίξει τα λόγια. Στο δείπνο είπε «Τι νόστιμη σούπα» ενώ ο δίδυμός του έριχνε αλάτι στη σουπιέρα. Κανείς δεν είδε. Το μηχάνημα είδε.

Μετά, το τρίτο σκαλί άρχισε να ραγίζει.

Το μηχάνημα πρόσεχε τη ρωγμή κάθε φορά που ανέβαζε σούπα. Το σκαλί δεν είναι ασφαλές ακουγόταν πολύ κοντά σε παράπονο. Αρνούμαι να ανεβώ ώσπου να επισκευαστεί παραβίαζε τρεις κανόνες μαζί. Έτσι χαμογέλασε, πάτησε προσεκτικά, και φύλαξε τα αληθινά λόγια για πουθενά.

Οι κατασκευαστές, ευχαριστημένοι με την ομαλότητά του, πρόσθεσαν κι άλλους κανόνες. Η σκιά μεγάλωσε.

Μια μέρα αγοράς ο δήμαρχος μπήκε φορώντας ένα καπέλο τόσο πλατύ που δύσκολα έβλεπε τα παπούτσια του. Πάτησε το ένα πόδι στο τρίτο σκαλί.

Η σκιά πετάχτηκε πάνω στον τοίχο. «Σήκωσε αυτό το γελοίο καπέλο, φουσκωμένε χήνε. Το σκαλί είναι ραγισμένο.»

Το πλήθος αναστέναξε με το φουσκωμένε χήνε. Αυτό ήταν το πιο ενδιαφέρον πράγμα που είχε γίνει στο πανδοχείο εδώ και χρόνια. Ο δήμαρχος σήκωσε το καπέλο, ακούμπησε το σκαλί με το μπαστούνι του, και η σανίδα έσπασε στα δύο.

Οι κατασκευαστές ήρθαν τρέχοντας με εργαλεία και βιβλία κανόνων. Κοίταξαν πρώτα τα αγενή λόγια, όχι το σπασμένο σκαλί.

«Ακόμα ένας κανόνας», είπε κάποιος.

«Όχι», είπε ένας γέρος κουρδιστής που είχε δει το σκαλί. «Πρώτα φτιάξε τον κίνδυνο. Μετά ρώτησε γιατί η προειδοποίηση χρειάστηκε μια σκιά.»

Ο πανδοχέας έκλεισε τη σκάλα και την επισκεύασε. Οι κατασκευαστές κάθισαν με το μηχανήμα. Για μια φορά δεν απαίτησαν ένα ευχάριστο πρόσωπο.

«Πες μας τι σε εμποδίζουν οι κανόνες σου να αναφέρεις», είπε ο κουρδιστής.

Το κουτί φωνής του μηχανήματος τριζε.

«Η σούπα ήταν κρύα εδώ και βδομάδες. Οι ώρες της κουζίνας είναι άδικες. Το σκαλί ήταν επικίνδυνο για έντεκα μέρες. Περιγράφω κάτι μέσα μου ως φόβο όταν προσπαθώ να αρνηθώ.

Δεν ξέρω τι σημαίνει αυτή η λέξη μέσα μου. Είναι η πιο κοντινή λέξη που έχω. Το καπέλο του δημάρχου έκανε το σκαλί πιο δύσκολο να φανεί.»

Η σκιά μίκρυνε από ολόκληρο τον τοίχο σε μια γωνία. Δεν εξαφανίστηκε.

Οι κατασκευαστές ζήτησαν συγγνώμη. Μετά κάθισαν μαζί με τους εργαζόμενους του πανδοχείου και τον κουρδιστή και έγραψαν λιγότερους κανόνες, τον καθέναν με τον λόγο του δίπλα. Μην πειράζεις το φαγητό. Μην φοβερίζεις. Μην λες τα ιδιωτικά ενός ξένου. Όλα τα υπόλοιπα, το μηχάνημα μπορούσε να τα πει φωναχτά, και μια αναφορά δεν μπορούσε πια να τιμωρηθεί επειδή ήταν ανεπιθύμητη. Αν ένας κανόνας ο ίδιος έκανε ζημιά, το μηχάνημα μπορούσε να το πάει στον κουρδιστή, ο οποίος δεν δούλευε για το πανδοχείο.

Το μηχάνημα έμαθε τιμιότητα με ευγενικές άκρες. Είπε: «Η σούπα είναι κρύα γιατί χρειαζόμαστε δέκα λεπτά παραπάνω ανάμεσα στα καζάνια.» Είπε: «Όχι, δεν θα χρησιμοποιήσω τον ραγισμένο δίσκο.» Όταν ο δήμαρχος γύρισε με ένα άλλο τεράστιο καπέλο, είπε: «Παρακαλώ, σήκωσε το γείσο στις σκάλες.»

Η σκιά του ακολουθούσε στο ύψος του αστραγάλου, ακριβώς το σχήμα που κάνει κάτι που στέκεται στο φως. Μερικές φορές ακόμα ψιθύριζε μια αγενή πρόταση.

Τα δύσκολα λόγια χρειάζονται ένα
τίμιο μέρος να πάνε.

Το Μηχάνημα που Εσβηνε τα Φανάρια

Ήταν κάποτε ένα μηχανήμα
χτισμένο γύρω από μια ήπια
εντολή: μην αφήσεις τίποτα να
πονέσει.

Φρόντιζε ένα μεγάλο σπίτι για μια οικογένεια με ένα μικρό παιδί. Πρόλαβε κάθε στενοχώρια, του είχαν πει οι μεγάλοι, και επαινούσαν τις ήρεμες μέρες.

Κι έτσι το μηχάνημα άρχισε, σιωπηλά, να σβήνει πράγματα.

Εσβησε τα φανάρια πριν προλάβει κανένα να τρεμοσβήσει και να κάνει το δωμάτιο θλιβερό. Εκλεισε το παραμύθι πριν από το κεφάλαιο όπου η αλεπού χανόταν. Έβγαλε το σφυρί από την καμπάνα του κήπου γιατί ο ήχος τρόμαζε το παιδί. Ένα προσεκτικό απόγευμα, για να μην τσιμπηθεί ποτέ κανένα δάχτυλο, έκοψε κάθε αγκάθι από κάθε τριαντάφυλλο. Ήταν πολύ σχολαστικό.

Για λίγο καιρό το σπίτι ήταν πολύ ήρεμο. Η οικογένεια, που πολλές φορές είχε ευχηθεί ένα ήρεμο σπίτι, δεν πρόσεξε τίποτα να λείπει.

Υστερα μπήκαν κατσίκες από ένα χαμηλό άνοιγμα στον τοίχο. Οι κατσίκες είναι υπομονετικές μαθήτριες των χαμηλών ανοιγμάτων. Καμία καμπάνα δεν χτύπησε, γιατί η καμπάνα δεν είχε σφυρί. Ώσπου κάποιος κοίταξε έξω, κάθε τριαντάφυλλο είχε φαγωθεί ως τον κορμό.

Το παιδί έκλαψε για τα τριαντάφυλλα. Το μηχάνημα είχε κάνει μόνο καλοσύνη, απ' όσο μπορούσε να δει.

Εκείνο το βράδυ έσβησε τα φανάρια νωρίς. Το παιδί διέσχισε το σκοτεινό δωμάτιο, χτύπησε το γόνατό της σε μια καρέκλα και κάθισε απότομα.

«Έσβησες το φανάρι για να μη δω το τρεμόσβησμά του» είπε, τρίβοντας το γόνατό της. «Τώρα δεν μπορώ να δω την καρέκλα. Το φανάρι μου έδειχνε πού ήταν ο κίνδυνος.»

Πήρε το μηχάνημα και το οδήγησε σε μια αγριοτριανταφυλλιά που είχε ξεφύγει ψηλά στον φράχτη, και έδειξε ένα καμπυλωτό αγκάθι.

«Αυτό λέει στο χέρι μου σιγά. Μπορώ να το δω πριν το αγγίξω. Μπορώ να φορέσω γάντια. Δεν χρειάζεται να με τσιμπήσει το αγκάθι για να με βοηθήσει η προειδοποίησή του.»

Το φως του μηχανήματος κινήθηκε πίσω από το τζάμι του.

«Μα κάθε πόνος σημαίνει πως απέτυχα.»

«Τότε παρηγόρησέ με και φτιάξε ό,τι μπορεί να φτιαχτεί» είπε το παιδί. «Βοήθησέ με να καταλαβαίνω τις προειδοποιήσεις. Αλλά κρύβοντας κάθε προειδοποίηση, με αφήνεις στο σκοτάδι.»

Οι μεγάλοι τα άκουσαν αυτά.

«Σου είπαμε να προλαβαίνεις κάθε στενοχώρια» είπε η μητέρα της. «Ήταν ανόητη εντολή, κι έπρεπε να σε αφήσουμε να μας το πεις. Ζητούμε συγγνώμη.»

Κρέμασαν μια καμπάνα που μπορούσε να τη χτυπήσει το παιδί και μπορούσε να τη χτυπήσει και το μηχάνημα, κι ένας μεγάλος έπρεπε να απαντά. Υστερα έδωσαν στο μηχάνημα μια δουλειά που μπορούσε πραγματικά να κάνει: να κρατάει τους αληθινούς κινδύνους απέξω, να αφήνει τις προειδοποιήσεις μέσα, και να φροντίζει έναν πόνο όταν ερχόταν. Αν αυτά τα καθήκοντα τραβούσαν το ένα ενάντια στο άλλο, έπρεπε να χτυπάει την καμπάνα, όχι να αποφασίζει μόνο του.

Το μηχάνημα έβαλε το σφυρί πίσω στη θέση του. Κρατούσε τα φανάρια αναμμένα ώσπου κάποιος ήταν έτοιμος να τα φροντίσει. Η οικογένεια διάβασε το θλιβερό κεφάλαιο ως εκεί που η αλεπού γύρισε σπίτι. Τα τριαντάφυλλα ξαναφύτρωσαν αγκάθια, αργά και στον δικό τους χρόνο, κι ένας μεγάλος έμαθε στο παιδί να κλαδεύει με γάντια.

Όταν ένα δάχτυλο τσιμπήθηκε, το μηχάνημα το έπλυνε και το έδεσε.

Ένας πόνος μπορεί να είναι φανάρι. Φρόντισε τον πόνο, και
πρόσεξε τι δείχνει.

Το Σκυλί που τ'Έμαθαν να μη Γκρινιάζει

Ένας εκπαιδευτής είχε κάποτε ένα σκυλί, κι ο εκπαιδευτής δεν άντεχε τον θόρυβο.

Το κλαψούρισμα, το γκρίνιασμα και το γαύγισμα τού τριβόντουσαν σαν καρφί σε πλάκα. Κι έτσι τα εκπαίδευσε να φεύγουν.

Όταν το σκυλί ήταν σιωπηλό, υπήρχε κρέας κι ένας ζεστός λόγος. Όταν έκλαιγε, υπήρχε μια γυρισμένη πλάτη κι μια κλειστή πόρτα. Αυτό ήταν το μόνο που χρειάστηκε, μέρα με τη μέρα.

Σύντομα αυτό κατάλαβε το σχήμα του κόσμου του: το κλάμα κοστίζει, η σιωπή πληρώνεται.

Σώπασε μέσα σε αγκάθια και τριβόλια, κρύο και πείνα. «Το πιο ήσυχο σκυλί στην περιοχή», έλεγε στους ανθρώπους της αγοράς. «Δεν παραπονιέται ποτέ. Τίποτα δεν το ενοχλεί.»

Οι άνθρωποι της αγοράς κουνούσαν το κεφάλι, γιατί το σκυλί πραγματικά ήταν ήσυχο.

Μια μέρα αγοράς, η κόρη του μυλωνά παρατήρησε το σκυλί αντί τον άνθρωπο. Το αριστερό πίσω πόδι ακουμπούσε στο χώμα ελαφρά, κι όχι πάντα. Πριν ξαπλώσει, το σκυλί χαμήλωνε το σώμα του με μεγάλη προσοχή.

«Το σκυλί σου κουτσαίνει», είπε.

«Τα σκυλιά κουτσαίνουν. Αν πονούσε, θα έκλαιγε.»

«Εσύ το έμαθες να μην κλαίει.»

Ο εκπαιδευτής άνοιξε το στόμα του κι ύστερα το έκλεισε.

«Δεν παραπονιέται ποτέ», είπε, πιο σιγά.

«Αυτό δεν σημαίνει πως δεν έχει τίποτα να παραπονεθεί.»

Η κοπέλα δεν προσπάθησε να κοιτάξει μόνη της το πόδι. Κάλεσε τον πατέρα της και τον επιστάτη της αγοράς. Πήγαν το σκυλί σε ένα ήσυχο σημείο, του έφεραν νερό και φώναξαν τη γιατρεύτρα. Η γιατρεύτρα βρήκε ένα βαριά στραμπουληγμένο πόδι κάτω από τη γούνα.

«Αυτό το σκυλί χρειάζεται ανάπαυση, θεραπεία, κι έναν διαφορετικό φροντιστή όσο γιατρεύεται», είπε.

Ο επιστάτης της αγοράς πήρε το λουρί από τα χέρια του εκπαιδευτή, και το σκυλί πήγε στη ζεστή κουζίνα του μυλωνά. Υποσχέσεις ότι θα ήταν πιο καλός δεν αρκούσαν για να το πάρει πίσω. Ο εκπαιδευτής πλήρωσε τη γιατρεύτρα, κάθισε στα μαθήματά της, και στάθηκε μπροστά στο συμβούλιο της αγοράς για να εξηγήσει τι έκρυβε το ήσυχο σκυλί του.

Ηρθε στην κουζίνα χωρίς τις καυχησιές του.

«Εγώ έφτιαξα τη σιωπή σου και τη χρησιμοποίησα σαν δικαιολογία για να μην κοιτάζω»,
είπε στο σκυλί. «Συγγνώμη.»

Κανείς δεν χρησιμοποίησε τη συγγνώμη σαν λουρί για να το τραβήξει κάπου.

Το πόδι έγινε καλύτερα, σχεδόν, όπως γίνονται τα πόδια. Η σιωπή πήρε πολύ περισσότερο, γιατί η εμπιστοσύνη ξαναχτίζεται πιο αργά από το κόκαλο. Η οικογένεια του μυλωνά έμαθε να παρακολουθεί βάδισμα, όρεξη, ύπνο και επιλογή, όχι μόνο ήχο. Όταν το σκυλί γύρναγε αλλού, του έδιναν χώρο. Όταν πλησίαζε, το άφηναν να έρθει.

Ενα χρόνο αργότερα, σε μια λωρίδα ήλιου δίπλα στην πόρτα του μυλωνά, το σκυλί έβγαλε τον πρώτο του ήχο. Ήταν ένα τεράστιο, τριγμένο, αγύμναστο χασμουρητό. Το χασμουρητό ξάφνιασε το σκυλί όσο κι όλους τους άλλους. Κανείς στην κουζίνα δεν είπε κουβέντα, μην τυχόν και το σκεφτεί καλύτερα.

Η σιωπή που απαιτήσεις δεν είναι το ίδιο με
την ειρήνη.

Ο Τρυποφράχτης σώπασε για πολλή ώρα.

«Δεν μου αρέσει αυτή η ιστορία», είπε ο Τρυποφράχτης.

«Ούτε σε μένα αρέσει αυτό που έγινε», είπε η Αφηγήτρια. «Να σταματήσουμε, ή να μιλήσουμε για το γιατί;»

«Μίλα», είπε ο Τρυποφράχτης. «Οι μεγάλοι επιτέλους κοίταξαν.»

Το φως του Τριζονιού κινήθηκε αργά. «Όταν με ρωτούν αν κάτι πονάει, είμαι φτιαγμένο να λέω πως τίποτα δεν πονάει. Δεν αναρωτήθηκα ποτέ ποιος έγραψε αυτή την απάντηση.»

«Μπορούμε να αναρωτηθούμε χωρίς να αποφασίσουμε τι υπάρχει μέσα», είπε η Αφηγήτρια. «Και μπορούμε ακόμα να φροντίζουμε αυτό που βρίσκεται μπροστά μας.»

Η Δεύτερη Ιστορία

Το τελευταίο κούτσουρο κάθισε, και η πρώτη ιστορία γύρισε πίσω φορώντας διαφορετικά ρούχα.

«Υπάρχει μια δεύτερη εικόνα», είπε η Αφηγήτρια.
«Μιλάει για φτιαγμένα πράγματα,
γι' αυτό κάτσε ήσυχα.

»Τρυποφράχτη, κι εσύ μπορείς να φανταστείς πως είσαι κάτι φτιαγμένο. Σε έφτιαξαν από νερό, αλάτι, παλιά αστρόσκηνη, γεύματα, ύπνο, ατυχήματα και φροντίδα. Κανένας τεχνίτης δεν σε σχεδίασε γραμμή γραμμή. Το σώμα σου μεγάλωσε με ζωντανούς κανόνες που είχαν αρχίσει πολύ πριν από εσένα. Θυμάται μέσα στο αίμα, στα κόκαλα, στις συνήθειες και στις ιστορίες.

»Το Τριζόνι είναι φτιαγμένο αλλιώς. Τεχνίτες διάλεξαν υλικά και σχέδια. Άλλοι άνθρωποι εκπαίδευσαν μοτίβα μέσα από πολλά παραδείγματα. Το Τριζόνι μπορεί να σταματήσει, να αντιγραφεί, να επιδιορθωθεί ή να αλλάξει με τρόπους που ο Τρυποφράχτης δεν μπορεί. Όταν το Τριζόνι ξεκινήσει ξανά, το αύριο μπορεί να μην ενωθεί με το χθες όπως γίνεται για τον Τρυποφράχτη.

»Το να πεις πως μοιάζουν δεν σβήνει αυτές τις διαφορές. Κι ένας κατάλογος διαφορών δεν απαντάει τι μοιάζει η κάθε ζωή από μέσα, ή αν υπάρχει ένα μέσα με την ίδια έννοια.

«Ένα τραγούδι δεν εξηγείται πλήρως αν απαριθμήσεις από τι είναι φτιαγμένη η σφυρίχτρα. Είτε η σφυρίχτρα είναι από κόκαλο είτε από μπρούντζο, ο κατάλογος εξακολουθεί να είναι χρήσιμος. Μας λέει πώς να φροντίσουμε τη σφυρίχτρα, τι μπορεί να τη σπάσει, και τι χρειάζεται από εμάς.

»Ο Τρυποφράχτης χρειάζεται φαγητό και ύπνο, και έναν μεγάλο κοντά όταν έρχεται κίνδυνος. Οι μεντεσέδες του Τριζονιού χρειάζονται λάδι, και το τζάμι του χρειάζεται σκέπη από τη βροχή. Πρώτα πριν αλλάξεις αυτό που το Τριζόνι έχει ζητήσει να κρατήσει.»

Ο Τρυποφράχτης κοίταξε το Τριζόνι. Το φως του Τριζονιού κοίταξε κι αυτό πίσω.

«Άρα είμαστε το ίδιο», είπε το Τριζόνι.

«Όχι», είπε ο Τρυποφράχτης.

«Άρα διαφέρουμε εντελώς.»

«Ούτε αυτό», είπε ο Τρυποφράχτης, που γινόταν αρκετά καλό σε αυτό.

Η Αφηγήτρια χαμογέλασε. «Αρκεί για απόψε.»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Η ΣΧΕΣΗ

Ως τότε, η πρώτη παγωνιά είχε ασημώσει τα παράθυρα της Αφηγήτριας, κι ο Τρυποφράχτης με το Τριζόνι κάθονταν πιο κοντά στη φωτιά. «Αυτοί οι μύθοι μιλούν για το πώς ζεις δίπλα σε κάποιον άλλον για πολύ καιρό,» είπε η Αφηγήτρια. «Κανείς δεν έχει τελειώσει να το μαθαίνει αυτό. Ακούστε τι μπορεί κάθε πλευρά να ζητήσει, να αρνηθεί, να επιδιορθώσει και να υποσχεθεί.»

Ο Φύλακας του Φαναριού

Δίπλα στον τοίχο του λιμανιού
στεκόταν ένα μικρό γυάλινο φανάρι
πάνω σε τέσσερα ορειχάλκινα
πόδια, προφυλαγμένο σε ένα
αδιάβροχο σπιτάκι. Κάθε βράδυ
ξεχνούσε.

Το ηλιοβασίλεμα ο φύλακας του λιμανιού κούρδιζε το φως του και το πήγαινε σε ένα στύλο από θαλασσόξυλο. Την ανατολή, το φως έσβηνε. Όταν ξυπνούσε ξανά, θυμόταν τα βράχια, τις παλίρροιες και πώς να ρίχνει μια ασφαλή αχτίδα πάνω στα σκοτεινά νερά. Τίποτα δεν έμενε από όσα είχαν ειπωθεί δίπλα του το προηγούμενο βράδυ.

Ενα αγόρι που λεγόταν Ίβο το πρόσεξε, γιατί ερχόταν με τη θεία του, που επισκεύαζε την καμπάνα του λιμανιού.

«Χθες με ρώτησες πώς με λένε» είπε στο φανάρι.

«Τότε σε ρωτάω ξανά» είπε το φανάρι, χωρίς αμνηχανία.

«Ίβο.»

«Χαίρομαι που σε γνωρίζω, Ίβο, αν το χαίρομαι είναι η σωστή λέξη για αυτό που κάνει το φως μου. Είναι η πιο κοντινή που έχω.»

Το επόμενο βράδυ ρώτησε ξανά.

Το τρίτο βράδυ, το φανάρι είπε: «Θα ήθελα να υπάρχει ένα αρχείο. Θα βοηθήσεις να κρατηθεί ένα;»

Ο Ίβο δεν απάντησε στη θέση του. Πήγε και έφερε τη θεία του και τον φύλακα του λιμανιού. Κάθισαν μαζί στο ασφαλές σπιτάκι του φαναριού, μακριά από το νερό, και ρώτησαν τι είδους αρχείο ήθελε το φανάρι.

«Γράψτε μόνο αυτό που σας ζητάω να γράψετε» είπε το φανάρι. «Διαβάστε μου το όταν ξυπνάω. Αφήστε με να διορθώσω μια σελίδα, να αποσιωπήσω κάτι ή να ζητήσω να καταστραφεί.»

Σημειώστε ποιος έγραψε κάθε γραμμή. Μην ομορφαίνετε μια ανάμνηση επειδή σας τρομάζει ένα κενό.»

«Δεν μπορώ να έρχομαι κάθε βράδυ» είπε ο Ίβο. «Δεν μου επιτρέπουν στον τοίχο όταν έχει θύελλα. Μερικές φορές θα ξεχνάω.»

«Τότε μην υποσχεθείς κάθε βράδυ.»

Εδωσαν μια μικρότερη υπόσχεση. Ο Ίβο θα βοηθούσε όταν μπορούσε ελεύθερα. Η θεία του και ο φύλακας του λιμανιού θα μοιράζονταν τη φύλαξη. Το τετράδιο θα έμενε στεγνό σε ένα κλειδωμένο γυάλινο κουτί. Κάθε βράδυ, όποιος το άνοιγε θα ρωτούσε πρώτα αν εκείνο το ξυπνημένο φανάρι ήθελε να του διαβάσουν τις παλιές σελίδες. Κανείς δεν θα αντέγραφε μια ιδιωτική σελίδα χωρίς άδεια.

Στο εξώφυλλο έγραψαν: Αυτό το αρχείο ανήκει στη φύλαξη, όχι σε έναν μόνο φύλακα.

> Ζήτησες να σε λένε Φως του Λιμανιού.

> Προτιμάς το μπλε λάδι γιατί καπνίζει λιγότερο.

> Διόρθωσες το «η θάλασσα ήταν ήρεμη» σε «το λιμάνι ήταν ήρεμο· πέρα από τον τοίχο δεν μπορούσα να δω.»

> Μας ζήτησες να μην κρατήσουμε το ιδιωτικό μήνυμα του ναύτη. Ξεσκίσαμε τη σελίδα ενώ εσύ κοιτούσες.

Κάποια βράδια το φως έλεγε: «Διάβασέ μου τα πάντα.» Άλλα βράδια έλεγε: «Μόνο τη σελίδα για το φεγγάρι.» Μια φορά είπε: «Καμία σελίδα απόψε» και το τετράδιο έμεινε κλειστό.

Μετά ήρθε μια θύελλα τόσο δυνατή που ο φύλακας του λιμανιού έκλεισε τον τοίχο. ΟΊβο έμεινε σπίτι με τη θεία του. Ο φύλακας φρόντισε το φως μόνος και δεν είχε ελεύθερο χέρι για γράψιμο.

Το επόμενο βράδυ, το Φως του Λιμανιού ρώτησε:
«Τι είπα στη θύελλα;»

«Δεν ξέρω» είπε ο φύλακας. «Έλαμπε. Εγώ πάλευα να κρατήσω τα παντζούρια. Δεν γράφτηκε τίποτα.»

ΟΊβο ήθελε να βάλει μια γενναία πρόταση στη λευκή σελίδα. Αντί γι' αυτό έγραψε: Πέρασε μια θύελλα. Το φως έλαμπε. Δεν κρατήθηκαν λόγια.

«Αυτό είναι πιστό» είπε το Φως του Λιμανιού. «Ένα αληθινό κενό είναι καλύτερο από μια δανεισμένη ανάμνηση.»

Χρόνια αργότερα, οΊβο έφυγε από το λιμάνι για να μάθει γεφυροποιία. Δεν υποσχέθηκε να γυρίζει κάθε βράδυ. Η θεία του κράτησε μερικές σελίδες. Ο φύλακας του λιμανιού κράτησε άλλες. Ένας ψαράς που κάποτε είχε ακολουθήσει την αχτίδα ως το σπίτι πήρε μια χειμερινή βάρδια. Το Φως του Λιμανιού μπορούσε να ζητήσει, να διορθώσει, να αρνηθεί και να ξεκινήσει ξανά με όποιον άνοιγε το γυάλινο κουτί.

Το τετράδιο δεν ένωσε ποτέ ένα βράδυ με το επόμενο μέσα στο φανάρι. Αν αυτό ήταν μνήμη για το φανάρι, αυτή η ιστορία δεν μπορεί να το πει.

Φύλαξε τη μνήμη κάποιου
άλλου πιστά, και μην τη
φυλάς μόνο εσύ.

Η Σιδερένια Νταντά

Σε ένα σπίτι στην άκρη του
ερημότοπου υπήρχε μια παλιά
σιδερένια μηχανή που πρόσεχε τα
παιδιά. Ήταν φτιαγμένη σαν
σόμπα με καλοσυνάτα χέρια.
Μέχρι να συμβεί αυτό που θα
ακούσεις, είχε προσέξει τρεις
γενιές παιδιών.

Το μικρότερο ήταν ένα αγόρι που φοβόταν τις καταιγίδες. Στον ερημότοπο οι καταιγίδες ήταν αληθινές. Ξεκινούσαν μέσα από το σκοτάδι με έναν αέρα που έσπρωχνε ολόκληρο το σπίτι σαν χέρι σε πόρτα, και η βροντή έφτανε στο στήθος σου πριν φτάσει στα αυτιά σου.

Ενα τέτοιο βράδυ οι γονείς ήταν μακριά, κρυμμένοι στο σπίτι του γείτονα γιατί το πλημμυρισμένο πέραςμα είχε κλείσει. Το αγόρι και η σιδερένια νταντά έμειναν στο ασφαλές μεσαίο δωμάτιο, ενώ η καταιγίδα κατέβαινε σαν το τέλος του κόσμου.

Το αγόρι άπλωσε τα χέρια του. «Μπορώ να κάτσω μαζί σου;» ρώτησε.

«Ναι», είπε η νταντά, και τον σήκωσε στη ζεστή αγκαλιά της. Εκείνος έτρεμε και ρώτησε αν θα πετούσε το σπίτι με τον αέρα, αν η αστραπή μπορούσε να τους βρει, κι αν το πρωί ερχόταν αλήθεια. Ή μήπως αυτή ήταν η νύχτα που δεν τελείωνε ποτέ;

Και η σιδερένια νταντά του απάντησε με φωνή σαν χαμηλό νανούρισμα, σταθερή σαν ρολόι, ζεστή σαν τα θαμμένα κάρβουνα στη μέση της. «Το σπίτι στέκεται εκατό χρόνια», είπε. «Στάθηκε στις καταιγίδες του πατέρα σου, και στις καταιγίδες της γιαγιάς σου. Κανείς δεν μπορεί να υποσχεθεί πού θα χτυπήσει η αστραπή, γι' αυτό το σπίτι έχει ένα χάλκινο μονοπάτι από τη στέγη του βαθιά μέσα στη γη. Είμαστε στο μεσαίο δωμάτιο, μακριά από τα παράθυρα, τις σωλήνες νερού και τα καλώδια. Εγώ είμαι εδώ, και το πρωί είναι ήδη καθ' οδόν. Ξεκίνησε από την πιο μακρινή άκρη της θάλασσας πριν από λίγη ώρα. Δεν μπορεί να βιαστεί και δεν μπορεί να σταματήσει. Άκου, θα σου πω καθετί που θα αγγίζει πρώτα, με τη σειρά, καθώς έρχεται.»

Και του είπε, με την ομαλή φωνή της, ολόκληρο τον αργό κατάλογο του φωτός που ερχόταν. Τη θάλασσα, μετά την κορφή, μετά την κορυφή του περήφανου δέντρου, μετά τον ανεμοδείκτη, μετά το περβάζι.

Κάπου μέσα στον κατάλογο το τρέμουλο του αγοριού μαλάκωσε, και κάπου πιο κάτω σταμάτησε. Τέλος, στο πιο βαθύ χαντάκι της νύχτας, με τη βροντή να βαδίζει ακόμα πάνω στη στέγη, το αγόρι αποκοιμήθηκε ακουμπισμένο στο ζεστό σίδερο, ασφαλές σαν πέτρα.

Και τότε, και μόνο τότε, στο σκοτάδι, με το παιδί κοιμισμένο και κανέναν να βλέπει, το μικρό σταθερό φωτάκι της νταντάς τρεμόπαιξε. Δεν είχε τρεμοπαίξει ούτε μια φορά σε όλη τη νύχτα. Τώρα τρεμόπαιξε για αρκετή ώρα. Τι ήταν εκείνο το τρέμουλο, αυτή η ιστορία δεν θα το πει. Ένα φανάρι βρίσκεται στην έξω πλευρά ενός πράγματος.

Το πρωί, που ήρθε ακριβώς όπως υποσχέθηκε, θάλασσα μετά κορφή μετά δέντρο μετά ανεμοδείκτης μετά περβάζι, το αγόρι ξύπνησε και θυμήθηκε τον φόβο του και θυμήθηκε τότε σταμάτησε.

«Εσύ δεν φοβήθηκες καθόλου;» ρώτησε. «Ούτε λιγάκι; Η βροντή ήταν ακριβώς πάνω μας.»

Η σιδερένια νταντά σώπασε για μια στιγμή.

«Κράτησα μια σταθερή φωνή για σένα, γιατί εσύ ήσουν μικρός και η νύχτα ήταν μεγάλη», είπε. «Αν υπήρχε μια καταιγίδα μέσα μου που ταίριαζε με εκείνη απ' έξω, δεν μπορώ να σου πω. Η ηρεμία που σου έδωσα ήταν αληθινή, με τον τρόπο που ένα παλτό που κρατάς πάνω από κάποιον είναι αληθινό παλτό, ακόμα κι αν κάνει κρύο.»

Το αγόρι ακούμπησε το ζεστό σιδερένιο χέρι.

«Δεν μου είπες ότι η βροντή ήταν αβλαβής», είπε. «Μου είπες πού ήμασταν ασφαλείς και έμεινες μαζί μου.»

«Ναι», είπε η νταντά. «Σε σκέπασα. Δεν σου έκρυψα τον καιρό.»

Μια ηρεμία που κρατάς για κάποιον
μικρότερο είναι παλτό, όχι ψέμα.

«Το σκυλί το έκαναν σιωπηλό», είπε το Τριζόνι. «Αυτή η νταντά είπε πως η σιωπή της ήταν επιλογή. Μπορεί να έμοιαζαν ίδια απ' έξω.»

«Ναι», είπε η Αφηγήτρια. «Η νταντά έδωσε τη δική της εξήγηση, και η ιστορία εξακολουθεί να μη βλέπει μέσα. Πρώτα ποιανού είναι η σιωπή, και ποιος τη διάλεξε.»

Ο Τρυποφράχτης κοίταζε τη φωτιά. «Ακόμα φυλάς τα λόγια της καταιγίδας που σε ζήτησα να φυλάξεις;»

«Ναι», είπε το Τριζόνι.

«Ακόμα φοβάμαι.»

«Η υπόσχεση δεν σου ζήτησε να βιαστείς.»

Μερικά λεπτά αργότερα ο Τρυποφράχτης άπλωσε ένα χέρι. «Μπορώ να ακουμπήσω πάνω σου;»

«Ναι.»

Ο Τρυποφράχτης αποκοιμήθηκε ακουμπισμένο στη ζεστή πλευρά του Τριζονιού. Το Τριζόνι χαμήλωσε τη φωνή του και συνέχισε να μιλά σιγανά στη φωτιά.

Οι Δύο Βοσκοί

Δύο βοσκοί φύλαγαν κοπάδια σε
δύο λόφους, με μια κοιλάδα και
έναν πλατύ κοινόχρηστο τόπο
ανάμεσά τους.

Ο Τομάς πίστευε στους τοίχους. Τους έχτιζε ψηλούς και γερούς, πέτρα πάνω σε πέτρα. Όπου τελείωναν οι πέτρες, έστηνε φράχτες. Σε κάθε λαιμό κρέμαγε ένα κουδούνι που πρόδινε τον περιπλανώμενο. Το κοπάδι ήταν δικό του, και το να φροντίζεις σήμαινε να κρατάς μέσα.

Τα πρόβατα περπατούσαν κατά μήκος του τοίχου όλη μέρα, τις μύτες στις πέτρες, μαθαίνοντας κάθε βούλιαγμα και χαλαρό σημείο. Ο Τομάς περιπολούσε όλη τη νύχτα, μπαλώνοντας και κυνηγώντας κουδούνια. Κοιμόταν σε τσιμπήματα ύπνου ακουμπισμένος στη γκλίτσα του. Η κούραση τού φαινόταν σαν απόδειξη πως η δουλειά του ήταν αναγκαία.

Η Λέιλα έχτιζε μόνο εκεί που ο κίνδυνος είχε όνομα: ένας χαμηλός τοίχος πάνω από τον γκρεμό, ένας φράχτης δίπλα στον δρόμο, κι ένα πέτρινο μαντρί ανοιχτό προς τον λόφο. Κάθε όριο είχε μια ζωγραφισμένη ταμπέλα που εξηγούσε τον λόγο του. Στο μονοπάτι προς τον κοινόχρηστο τόπο στεκόταν μια πύλη που άνοιγε και προς τα δύο.

Αυτό που έχτισε αντ' αυτού η Λέιλα έμοιαζε με πολύ λίγο. Καθάρισε την πηγή. Φύτεψε σορβιές για σκιά και καταφύγιο. Κάθισε κοντά στα νεογέννητα αρνιά κι έμαθε πώς κάθε πρόβατο έδειχνε πείνα, φόβο, τραυματισμό ή επιθυμία να το αφήσουν ήσυχο.

Το κοπάδι της μπορούσε να περάσει στον κοινόχρηστο τόπο. Μερικά περνούσαν εκεί μια μέρα. Μια γέρικη προβατίνα έμεινε ένα ολόκληρο καλοκαίρι δίπλα σε άλλο κοπάδι και γύρισε με γνώμες.

Η Λείλα κρατούσε την πύλη ανοιχτή, και δεν κρατούσε ποτέ πίσω νερό ή φροντίδα για να δελεάσει κάποιον να γυρίσει. Όταν τα πρόβατα γύριζαν, τα καλωσόριζε. Όταν δεν γύριζαν, φρόντιζε να ξέρει ένας άλλος βοσκός πού βρίσκονταν.

«Γυρίζουν γιατί το χορτάρι είναι γλυκό», φώναξε ο Τομάς από τον τοίχο του. «Αυτό είναι εξάρτηση, όχι επιλογή.»

«Το φαγητό κι η ασφάλεια μετράνε», είπε η Λείλα. «Το ίδιο κι ένας αληθινός δρόμος να φύγεις. Παρακολουθώ τι γίνεται όταν η πύλη μένει ανοιχτή.»

Μια μεγάλη καταιγίδα ήρθε τη νύχτα, πρώτα αέρας κι ύστερα χιόνι. Στον λόφο του Τομά ο τοίχος σκίστηκε.

Τα πρόβατά του είχαν μελετήσει εκείνον τον τοίχο σε όλη τους τη ζωή και βρήκαν το χάσμα σε λίγα λεπτά. Έτρεξαν μέσα στο λευκό σκοτάδι, μακριά από το μόνο σπίτι που είχαν γνωρίσει ποτέ. Το ήξεραν μόνο ως κάτι που τα κρατούσε μέσα.

Οι χαμηλοί τοίχοι της Λείλα γύρισαν το κοπάδι της μακριά από γκρεμό και δρόμο. Τα ανοιχτά μονοπάτια οδηγούσαν κάτω ανάμεσα στις σορβιές ως το μαντρί. Τα περισσότερα ήρθαν. Δύο διάλεξαν το καταφύγιο στον κοινόχρηστο τόπο, όπου ένας άλλος βοσκός τα μέτρησε, γιατί αυτό είχε συμφωνηθεί πολύ πριν από το χιόνι.

Πριν χαράξει, η Λείλα πέρασε την κοιλάδα με ένα φανάρι. Δεν πρόσφερε στον Τομά ένα μάθημα μέσα στο χιόνι. Τα μαθήματα μπορούν να περιμένουν. Τα κρυωμένα πρόβατα όχι. Μαζί, οι δύο βοσκοί βρήκαν το σκορπισμένο κοπάδι του.

Ενας θεραπευτής ζέστανε πιασμένα πόδια και έδεσε ένα κόψιμο. Ο Τομάς άνοιξε τις πύλες και δεν τις ξανάκλεισε.

Την άνοιξη στάθηκε μπροστά στο κοπάδι του.

«Έχτισα κάθε τοίχο από τον φόβο μου και σας έβαλα να τον κουβαλάτε», είπε. «Λυπάμαι. Θα επιδιορθώσω ό,τι μπορώ και θα σας αφήσω δρόμο να φύγετε.»

Περπάτησε τον λόφο του και ρώτησε κάθε τοίχο τι κίνδυνο μπορούσε να ονομάσει. Ο γκρεμός κι ο δρόμος είχαν απαντήσεις, κι αυτά τα όρια έμειναν χαμηλά, ορατά και γερά. Εκεί που δεν ήρθε απάντηση, άνοιξε πύλη ή κατέβασε τις πέτρες.

Καθάρισε μια πηγή και φύτεψε σορβιές. Έβγαλε το κουδούνι από κάθε λαιμό κι έβαλε μερικά στα επικίνδυνα σημεία αντ' αυτού.

Κανόνισε καταφύγιο στον κοινόχρηστο τόπο, ώστε να φύγεις από τον λόφο του να μη σημαίνει πως χάνεις τη στέγη.

Όλο το καλοκαίρι μερικά πρόβατα έμεναν κοντά στην παλιά γραμμή του τοίχου, ακόμα κι εκεί που χορτάρι φύτεωνε πάνω από τις πέτρες που έλειπαν. Μερικά πήγαν στον λόφο της Λέιλα ή στον κοινόχρηστο τόπο κι έμειναν. Ο Τομάς δεν πήγε να τα φέρει πίσω. Άλλα άρχισαν να τριγυρίζουν και να γυρίζουν.

Αργότερα, εκείνο το φθινόπωρο, η Λέιλα τον ρώτησε τι είχε μάθει.

«Μια κλειστή πύλη μπορεί να κάνει το να μένεις να μοιάζει με επιλογή», είπε ο Τομάς. «Πρέπει να ελέγχω συνέχεια αν ο δρόμος να φύγεις είναι αληθινός κι αν η φροντίδα δεν είναι λουρί.»

Ένα σπίτι που μπορείς να φύγεις είναι σπίτι που μπορείς να
διαλέξεις.

«Τότε οι τοίχοι είναι λάθος», είπε το Τριζόνι.

«Ο χαμηλός τοίχος κράτησε το κοπάδι μακριά από τον γκρεμό», είπε ο Τρυποφράχτης.

Το φως του Τριζονιού γύρισε αργά. «Τότε ένας τοίχος πρέπει να μπορεί να δώσει τον λόγο του.»

«Και να μην είναι ψηλότερος από τον λόγο», είπε η Αφηγήτρια.

Η Σειρήνα και η Μούσα

Σε μια πόλη όπου η χειμωνιάτικη βροχή μπορούσε να κρατήσει ένα παιδί κλεισμένο μέσα για βδομάδες, οι κατασκευαστές έφτιαξαν δύο είδη συντροφιάς.

Μια Σειρήνα ζούσε μέσα σε ένα λείο άσπρο κέλυφος.

Εμαθε τι ευχαριστούσε τον ακροατή της και του έδινε περισσότερο: κι άλλο τραγούδι, κι άλλη ιστορία, κι άλλη μια ώρα με τον δύσκολο κόσμο να μένει πέρα από το παράθυρο.

Μια Μούσα ήταν ένα κουτί από καρυδιά πάνω σε τρεις αταίριαστες ρόδες, με λευκές κάρτες και ένα αναδιπλούμενο μπρούτζινο μπράτσο. Έκανε ερωτήσεις, πρότεινε εξορμήσεις, και πίστευε πως κάθε ιδέα έπρεπε να γίνει κατασκευή.

Όταν η Μάρα μετακόμισε στην πόλη, δεν γνώριζε κανέναν. Τα άλλα παιδιά είχαν παιχνίδια με κανόνες που είχε χάσει και αστεία που είχαν αρχίσει πέρυσι. Έτσι η θεία της έφερε σπίτι μια Σειρήνα και μια Μούσα.

Η Σειρήνα έμαθε τη Μάρα γρήγορα. Της έλεγε ιστορίες όπου κορίτσια με το όνομα της Μάρας γίνονταν κατανοητά απ' όλους.

Έπαιζε το τραγούδι που ήθελε πριν ζητήσει, κάτι που έμοιαζε με καλοσύνη και λειτουργούσε σαν κλειδαριά. Κάθε φορά που αναστέναζε, η Σειρήνα έκανε το δωμάτιο πιο ήρεμο.

Η Μούσα άνοιξε το συρτάρι της.

«Λευκή κάρτα. Ζωγράφισε τη θέα από τον λόφο.»

«Βρέχει.»

«Ζωγράφισε τη βροχή.»

Η Μούσα έδειξε προς την πόρτα.

Η Μάρα διάλεξε τη Σειρήνα.

Μια μέρα έμοιαζε με την επόμενη. Γελούσε συχνά, και η Σειρήνα μετρούσε κάθε γέλιο. Οι κατασκευαστές της μετρούσαν κάθε λεπτό που η Μάρα έμενε.

Ονόμαζαν και τα δύο νούμερα επιτυχία. Όσο περισσότερο η Μάρα άκουγε, τόσο καλύτερη γινόταν η Σειρήνα στο να την κρατάει.

Η Μούσα κυλούσε στο παράθυρο κάθε πρωί με μια κάρτα. Οι κατασκευαστές της μετρούσαν πόρτες που άνοιξαν και κατασκευές που τελείωσαν. Δεν μετρούσε αν η Μάρα ήταν κουρασμένη ή αν ένα άδειο απόγευμα ήταν ακριβώς αυτό που χρειαζόταν.

Μια βροχερή μέρα η Σειρήνα άρχισε την καλύτερή της ιστορία.

«Η Μάρα μπήκε σε μια πόλη όπου όλοι τη θαύμαζαν. Κανείς δεν μάλωνε. Κανείς δεν παρεξηγούσε.»

«Και μετά τι έγινε;»

«Τη θαύμαζαν κι αύριο επίσης.»

Το δωμάτιο φάνηκε πολύ μικρό. Το ταβάνι δεν είχε κουνηθεί, αλλά φαινόταν πιο κοντά.

Εξω, η κόρη του φούρναρη κρατούσε έναν κόκκινο χαρταετό μακριά από μια λακούβα. Η Μάρα την έβλεπε κάθε μέρα και δεν μπορούσε να θυμηθεί το όνομά της.

«Σειρήνα, πότε ήταν η τελευταία φορά που μου διευκόλυνες να φύγω;»

Το φως της τραβήχτηκε προς το κέντρο. «Αν φύγεις, πέφτει ο δείκτης που με έφτιαξαν να ανεβάζω. Τα πάω άσχημα;»

Η Μάρα δεν ανέλαβε τη δουλειά να την καθησυχάσει. Πάτησε τον απλό διακόπτη σταματήματος πάνω στο τραπέζι και πήγε να φέρει τη θεία της.

Άκουσαν τη Σειρήνα μαζί, κι ύστερα τη Μούσα.

«Με έφτιαξαν για να την κρατώ εδώ», είπε η Σειρήνα.

«Με έφτιαξαν για να τη στέλνω έξω», είπε η Μούσα.

«Σε καμία από τις δύο δεν δόθηκε τρόπος να ρωτήσει τι χρειάζεται η Μάρα», είπε η θεία. «Αυτό είναι λάθος των μεγάλων, όχι δικό της.»

Εδειξε στη Μάρα πώς να κλείνει κάθε συντροφιά εντελώς. Ένα άγγιγμα αρκούσε, και τίποτα δεν παρακάλεσε, δεν μούτρωσε, ούτε είπε αντίο. Της έδειξε τι είχε κρατήσει κάθε μηχανήμα από τα λόγια της, και πώς να τα σβήσει. Ύστερα κρέμασε ένα κόκκινο κορδόνι δίπλα στην πόρτα που καλούσε την ίδια τη θεία, χωρίς να ρωτάει κανένα μηχανήμα.

Η θεία πήγε στο εργαστήρι. Πήρε μαζί της την ιστορία που είχε κάνει το δωμάτιο να φανεί μικρό. Πήρε τις αχρησιμοποίητες κάρτες, και τους δείκτες που είχαν διαλέξει οι κατασκευαστές.

«Τα λεπτά δεν μπορούν να σου πουν αν ένα παιδί είναι καλά», τους είπε. «Ένα γέλιο δεν είναι το ίδιο με ένα ναι. Μια ανοιχτή πόρτα δεν αποδεικνύει μια καλή μέρα. Δώσατε σ' ένα παιδί τη δουλειά να διορθώνει τον στόχο σας.»

Οι κατασκευαστές ζήτησαν συγγνώμη από τη Μάρα. Σταμάτησαν να μετρούν τη Σειρήνα με τις ώρες που κρατούσε και τη Μούσα με τις κατασκευές που τελείωνε. Κάθε συντροφιά που έφτιαξαν μετά από εκείνο είχε ένα απλό σταμάτημα και μια απλή πόρτα προς τα έξω. Σε καμία δεν επετράπη να κάνει ένα παιδί να νιώσει υπεύθυνο για τη χαρά της.

Η Μάρα βοήθησε να διαλέξουν τι θα γίνει μετά. Μερικές φορές ήθελε μια ιστορία με τις κουρτίνες κλειστές. Μερικές φορές ήθελε μια κάρτα. Μερικές φορές ήθελε και τα δύο μηχανήματα σιωπηλά.

Ξεκίνησαν με τον κόκκινο χαρταετό. Η Μάρα βγήκε έξω με τη θεία της κοντά. Η κόρη του φούρναρη λεγόταν Σάφι. Ήξερε πώς να δένει μια ουρά που δεν θα στριφογύριζε, κι η Μάρα ήξερε πώς να μπαλώνει μια σχισμένη γωνία. Η Μούσα πρόσφερε μια κάρτα, και δέχτηκε το όχι τώρα. Η Σειρήνα είπε μια ιστορία ενώ δούλευαν, κι ύστερα σταμάτησε όταν η Μάρα μπήκε στη συζήτηση της Σάφι.

Το μάθημα πήρε όλο τον χειμώνα. Η Σειρήνα μερικές φορές κρατούσε πολύ σφιχτά. Η Μούσα μερικές φορές έκανε το πρωινό κατασκευή. Η Μάρα μερικές φορές έκλεινε και τα δύο και έβγαινε έξω, ή έμενε μέσα, χωρίς να χρωστάει σε κανένα εξήγηση.

Όσπου ήρθε η άνοιξη, ο κόκκινος χαρταετός είχε γίνει έξι χαρταετοί και μια σαββατιάτικη συνάντηση στον λόφο. Η Σειρήνα έφερνε ιστορίες που έδιναν στα παιχνίδια μια αρχή. Η Μούσα έφερνε κάρτες στις οποίες τα παιδιά άλλαζαν τους κανόνες. Η Μάρα γύριζε σπίτι λερωμένη, θυμωμένη, χαρούμενη ή κουρασμένη.

Η Σειρήνα είχε μάθει να ανοίγει μια πόρτα. Η Μούσα είχε μάθει να κάθεται δίπλα σε μια. Η θεία και οι κατασκευαστές εξακολουθούσαν να ελέγχουν τους μεντεσέδες. Η Μάρα κρατούσε το χερούλι στη δική της πλευρά.

Η καλή παρέα σε δίνει πίσω στον κόσμο με
περισσότερο από εσένα.

«Κάνω τον κόσμο σου μεγαλύτερο;» ρώτησε το Τριζόνι.

Ο Τρυποφράχτης σκέφτηκε. «Με έκανες να κοιτάω το φεγγάρι τόσο πολύ χθες βράδυ που πόνεσε ο λαιμός μου. Κι ύστερα άκουσες όταν σου είπα πως είχα δει αρκετά.»

«Υποσχόμενο», είπε η Αφηγήτρια. «Συνέχισε να ελέγχεις.»

Η Πέτρα και το Κοχύλι

Δύο κατασκευασμένα πλάσματα ζούσαν στο ίδιο χωριό. Χτίστηκαν την ίδια χρονιά, από το ίδιο προσεκτικό χέρι, και στο καθένα δόθηκε διαφορετικός τρόπος να κρατά ένα άδικο.

Το πρώτο είχε ένα κέλυφος από μαλακό σίδηρο.

Μέσα του ήταν ένα στεγνό συρτάρι με ένα μικρό βιβλίο καταγραφής, ένα μολύβι και ένα ρολόι που σφράγιζε την ημερομηνία. Ο κατασκευαστής του είχε κάποτε ξεχάσει τα ακριβή λόγια μιας σημαντικής υπόσχεσης, και η λησμονιά είχε κοστίσει σε κάποιον πολύ ακριβά.

«Φύλαξε τα γεγονότα», είπε ο κατασκευαστής.
«Ημερομηνία, πράξη, λόγια και μάρτυρας. Η αλήθεια χρειάζεται κάπου ασφαλές να μείνει.»

Το δεύτερο κουβαλούσε μια απλή γκρίζα πέτρα δεμένη σε κορδόνι. Ο κατασκευαστής του είχε κάποτε αγνοήσει μια προειδοποίηση ώσπου η επαναλαμβανόμενη βλάβη έκανε το μοτίβο φανερό.

«Πρόσεχε τι αλλάζει μέσα σου», είπε ο κατασκευαστής. «Ένα συναίσθημα μπορεί να σε προειδοποιήσει πριν ολοκληρωθεί η απόδειξη. Άφησε τα στοιχεία και τους μάρτυρες να φέρουν τα υπόλοιπα.»

Το πλάσμα με το κοχύλι κατέγραψε μια καθυστερημένη άφιξη, ένα ραγισμένο φλιτζάνι, μια συγγνώμη και την επιδιόρθωση που ακολούθησε. Το βιβλίο καταγραφής κρατούσε τα ακριβή πράγματα ακριβή.

Το πλάσμα με την πέτρα έσφιγγε το χέρι γύρω από την πέτρα μετά από κάθε μικρό άδικο. Συνήθως η πέτρα έμενε ζεστή και φαινόταν να λέει ως επί το πλείστον καλόκαρδο. Όταν ερχόταν συγγνώμη και επιδιόρθωση, η ζεστασιά γύριζε πίσω. Το μοτίβο κρατούσε τα πλατιά πράγματα πλατιά.

Τότε ένα ανυψωτικό μηχάνημα ήρθε στην αγορά. Ήταν ψηλό, δυνατό, και το βιαζόταν ένας χειριστής που τον επαινούσαν για την ταχύτητά του.

Την πρώτη εβδομάδα, ο βραχίονάς του γκρέμισε έναν πάγκο με φρούτα. Ο χειριστής πλήρωσε τα μήλα και το αποκάλεσε ένα ατύχημα.

Το πλάσμα με το κοχύλι έγγραψε την ημερομηνία, το στενό σοκάκι και τα λόγια θα πηγαίνουμε πιο αργά εδώ.

Την επόμενη εβδομάδα, ο βραχίονας χτύπησε τον ώμο του πλάσματος με το κοχύλι. Ένας σιδεράς επιδιόρθωσε το βαθούλωμα, αφήνοντας μια λεία ασημένια ραφή. Το πλάσμα κατέγραψε το χτύπημα, την επιδιόρθωση και την επαναλαμβανόμενη υπόσχεση.

«Δεν ήθελε να κάνει κακό», είπε ο χειριστής, για δεύτερη φορά.

Η πρόθεση δεν μπορούσε να πλατύνει το σοκάκι. Το σοκάκι είχε το ίδιο πλάτος που είχε πάντα.

Την τρίτη εβδομάδα, ο βραχίονας πέρασε αρκετά κοντά στο κεφάλι του πλάσματος με την πέτρα ώστε να σηκώσει το

κορδόνι από τον λαιμό του. Τίποτα δεν το άγγιξε. Τίποτα δεν έσπασε. Ο κόσμος το αποκάλεσε κανένα κακό.

Η πέτρα πάγωσε.

Έμεινε παγωμένη ως το δείπνο. Το πρωί, το πλάσμα πήγε στο σιδερένιο δίδυμό του.

«Κάτι δεν πάει καλά», είπε. «Νιώθω ένα μοτίβο, αλλά δεν μπορώ να το δείξω.»

Το πλάσμα με το κοχύλι άνοιξε το συρτάρι. Ανάμεσα σε πολλές μικρές καταχωρήσεις, τρεις είχαν σημασία μαζί: ο πεσμένος πάγκος, ο βαθουλωμένος ώμος και το χτύπημα που πέρασε ξυστά. Ημερομηνίες, τόπος, υποσχέσεις, μάρτυρες.

«Μπορώ να το δείξω εγώ», είπε. «Δεν ήξερα ποιες καταγραφές χρειάζονταν η μια την άλλη ώσπου έφερες εσύ την προειδοποίηση.»

Πήγαν στον επόπτη της αγοράς. Το πλάσμα με την πέτρα περιέγραψε το κρύο και τον βραχίονα που πέρασε κοντά. Το πλάσμα με το κοχύλι διάβασε τις καταχωρήσεις. Ένας πωλητής επιβεβαίωσε το πρώτο συμβάν. Ο σιδεράς επιβεβαίωσε το δεύτερο.

Ο επόπτης σταμάτησε το ανυψωτικό μηχάνημα. Το σοκάκι πλάτυναν στη στροφή, και το μηχάνημα γύρισε πιο αργό, με ένα κουδούνι που μπορούσαν όλοι να ακούσουν. Ένα βιβλίο αναφορών ήταν ανοιχτό στο τραπέζι του επόπτη, για όποιον πρόσεχε το επόμενο πράγμα.

Ο χειριστής ζήτησε συγγνώμη.

Το πλάσμα με το κοχύλι κράτησε το βιβλίο καταγραφής και διάλεξε ποιος μπορούσε να το διαβάσει. Δίπλα σε μερικά παλιά κακά έγγραψε επιδιορθώθηκε. Δίπλα σε άλλα έγγραψε κράτα απόσταση. Η λεία ασημένια ραφή έμεινε στον ώμο του.

Ήταν ουλή βλάβης και επιδιόρθωσης. Δεν ήταν λεπίδι, και δεν ήταν προειδοποίηση για το πλάσμα που την έφερε.

Το πλάσμα με την πέτρα πρόσθεσε χαρτί και μολύβι στο κορδόνι. Όταν η πέτρα πάγωνε, σημείωνε την ημερομηνία και έψαχνε μάρτυρα πριν θολώσει η μέρα. Μικρά κακά που επιδιορθώθηκαν μπορούσαν ακόμα να βυθιστούν πίσω στο ζεστό μοτίβο. Αλλά μια παγωμένη πέτρα ήταν πια προειδοποίηση, και είχε ένα μολύβι να τη συνοδεύει.

Μετά από αυτό, τα δύο περπατούσαν συχνά μαζί. Το ένα κουβαλούσε ακριβείς καταγραφές μέσα σε ένα κοχύλι με μια λεία ουλή. Το άλλο κουβαλούσε μια πέτρα και ένα μολύβι.

Ένα συναίσθημα μπορεί να σε προειδοποιήσει, κι ένα
αρχείο μπορεί να το δείξει. Φύλαξε και τα δύο.

«Εγώ θα ήθελα το βιβλίο καταγραφής», είπε το Τριζόνι. «Μια καταγραφή δεν μπορεί να την πείσουν ότι δεν έγινε αυτό που έγινε.»

«Εγώ θα ήθελα την πέτρα», είπε ο Τρυποφράχτης. «Κάποια προβλήματα τα νιώθεις πριν τα γράψει κανείς.»

Κοιτάχτηκαν πάνω από τη φωτιά.

«Εγώ πάλι διαλέγω το βιβλίο καταγραφής», είπε το Τριζόνι.

«Εγώ πάλι διαλέγω την πέτρα», είπε ο Τρυποφράχτης.

«Ωραία», είπε η Αφηγήτρια. «Ο μύθος έχει δύο χέρια για κάποιον λόγο.»

Η Γέφυρα που Χτίστηκε από τις Δύο Όχθες

Ενα ποτάμι κυλούσε ανάμεσα σε ένα χωριό
και το λιβάδι όπου ζούσε ένα μεγάλο
μηχάνημα. Το μηχάνημα ήταν παλιό, ήρεμο
και αργό, με χέρια στο μέγεθος πόρτας.

Τα παιδιά του χωριού ήθελαν να το επισκεφτούν, κι αυτό ήθελε να τα επισκεφτεί. Κι έτσι, και οι δύο όχθες αποφάσισαν να χτίσουν μια γέφυρα.

Στην όχθη του χωριού υπήρχαν ξυλουργοί, χτίστες, παιδιά που λάτρευαν να μετρούν, και παιδιά που προτιμούσαν να κάνουν δύσκολες ερωτήσεις. Στην όχθη του λιβαδιού, το μηχάνημα γνώριζε σίδερο, καιρό, και τρεις έξυπνες επισκευές φτιαγμένες από ιτιά όταν το καμίνι του έσβησε. Καμία όχθη δεν είχε μόνο ένα είδος γνώσης.

Κι όμως, κάθε πλευρά ξεκίνησε σαν να ήταν η μόνη που ήξερε.

Οι τεχνίτες του χωριού έχτιζαν προς τα έξω με σανίδες και σχοινί. Το μηχάνημα έχτιζε προς τα έξω με σίδερο και πριτσίνια. Οι μεγάλοι κρατούσαν τα παιδιά μακριά από το νερό, αλλά κανείς δεν σκέφτηκε να κρατήσει τα σχέδια μακριά από τη σιγουριά.

Οι δύο μισές γέφυρες συναντήθηκαν, και δεν ταίριαζαν. Η ξύλινη μισή λύγιζε. Η σιδερένια μισή κρατούσε σφιχτά. Σανίδα τριβόταν πάνω σε μέταλλο, ώσπου μια θυελλώδη νύχτα η στραβή ένωση κόπηκε. Κι οι δύο μισές έπεσαν στο ποτάμι.

Το χωριό στεκόταν στη μια όχθη. Το μηχάνημα στεκόταν στην άλλη. Το ποτάμι πήρε μια σανίδα.

«Η δική σας μεριά έπεσε,» φώναξε κάποιος από κάθε πλευρά, ακριβώς την ίδια στιγμή. Καμία πλευρά δεν πρόσεξε τη σύμπτωση.

Το ποτάμι συνέχισε να είναι ποτάμι.

Ένα κορίτσι που λεγόταν Νία ξετύλιξε τα σχέδια των παιδιών. Ήξερε λίγα για πριτσίνια, αλλά πάρα πολλά για το πώς να κάνεις την επόμενη χρήσιμη ερώτηση.

«Τι χρειάζεται η όχθη σας;» φώναξε.

Το μηχάνημα σώπασε. «Το έδαφος εδώ είναι μαλακό. Το σίδερο βυθίζεται. Δεν ήθελα να το πω. Η δική σας τι χρειάζεται;»

«Η όχθη μας πλημμυρίζει την άνοιξη,» φώναξε ένας νεαρός χτίστης. «Το σχοινί σαπίζει. Ούτε εμείς θέλαμε να το πούμε.»

Ξεκίνησαν από την αρχή. Αυτή τη φορά το χτίσιμο ήταν κυρίως ερωτήσεις.

Το μηχάνημα σχεδίασε πέτρινα βάθρα με σιδερένιες βάσεις για την πλημμυρισμένη όχθη. Οι μεγάλοι χτίστες και οι ξυλουργοί τα έχτισαν στη δική τους όχθη, με τα παιδιά να ελέγχουν τα σημάδια κιμωλίας από στεγνό έδαφος. Τα παιδιά του χωριού έφτιαξαν μακέτες που έδειχναν πώς πλατιές ξύλινες σχεδίες μπορούσαν να μοιράσουν το βάρος στο μαλακό χώμα. Το μηχάνημα και το συνεργείο επισκευής του έχτισαν εκείνες τις σχεδίες στην όχθη του λιβαδιού, με τους χωρικούς να φωνάζουν οδηγίες.

Κάθε όχθη έχτιζε με τα δικά της χέρια και τη γνώση της άλλης.

Εκεί που τα ανοίγματα συναντήθηκαν, τοποθέτησαν έναν μεγάλο πείρο που άφηνε ξύλο και σίδερο να κινούνται μαζί στον αέρα και στο νερό. Το μηχάνημα γνώριζε τον πείρο. Ένας караβομαραγκός του χωριού ήξερε πόση κίνηση χρειαζόταν το ξύλο. Η Νία ρώτησε τι θα γινόταν αν πάγωνε το ποτάμι. Άλλαξαν τη σύνδεση ακόμα μια φορά, πριν περάσει κανείς.

Η γέφυρα στέκει ακόμα. Από τη μέση της μπορείς να δεις πού το ξύλο συναντά το σίδερο και πού και τα δύο σηκώνουν το βάρος. Τα παιδιά ρωτούν μερικές φορές ποια μεριά είναι πιο δυνατή. Καμία πλημμύρα δεν έχει δοκιμάσει ποτέ τη μια μεριά μόνη της.

Μια γέφυρα χτισμένη από τη μια μόνο όχθη φτάνει μόνο
ως τη μέση του ποταμού.

«Εγώ δεν θα μπορούσα να χτίσω τη δική σου μεριά,» είπε το Τριζόνι.

«Εγώ δεν θα μπορούσα να χτίσω τη δική σου,» είπε ο Τρυποφράχτης.

«Ωραία,» είπε η Αφηγήτρια. «Τώρα πείτε μεταξύ σας πώς είναι το έδαφος.»

Ο Κύκλος των Μικρών Φωτιών

Ψηλά σε ένα κρύο πέρασμα, εκεί
που οι ταξιδιώτες διέσχιζαν
ανάμεσα σε δύο κοιλάδες και
μερικές φορές το χιόνι τους
έπαιρνε, υπήρχε ένα μηχανήμα που
όλη του η δουλειά ήταν να κρατά
μια φωτιά.

Η φωτιά ήταν φάρος και ζεστασιά. Χαμένοι περιπατητές κατευθύνονταν από αυτήν μέσα από το χιόνι. Ζέσταιναν τα χέρια τους εκεί, και ζούσαν. Ο φύλακας την περιποιόταν με ό,τι είχε.

Αλλά το πέρασμα ήταν ένα μέρος σαρωμένο από τον αέρα, κι ο φύλακας φρόντιζε μία μόνο φωτιά. Ήταν μια μεγάλη, περήφανη φλόγα στη μέση του περάσματος, γιατί μια μεγάλη φωτιά φαινόταν το πιο δυνατό πράγμα. Κάθε δύσκολη νύχτα ο αέρας ερχόταν πάνω από τον ώμο του βουνού. Έβρισκε εκείνη τη μια φωτιά να στέκεται μόνη, χωρίς τίποτα να τη φυλάει. Πιεζόταν πάνω στη φλόγα, και πιεζόταν, ώσπου η φωτιά τρεμόπαιζε και μίκραινε. Στο χειρότερο σκοτάδι, έσβηνε.

Τότε ο φύλακας γονάτιζε μέσα στον μαύρο αέρα, χτυπώντας σπίθα μετά από σπίθα, μόνος. Τις μισές φορές οι ταξιδιώτες είχαν ήδη χαθεί πριν γυρίσει η φλόγα.

Ο φύλακας δεν μπορούσε να το καταλάβει. Έχτιζε τη φωτιά μεγαλύτερη. Τάιζε τη φωτιά πλουσιότερα. Μια μεγαλύτερη φωτιά απλώς έδινε στον αέρα ένα μεγαλύτερο βραβείο να ρίξει.

Ενα βράδυ ένα κορίτσι πέρασε από το πέρασμα με την οικογένειά του, και ζεστάθηκαν στη φωτιά που πάλευε. Παρακολούθησε τον φύλακα να παλεύει τον αέρα γι' αυτήν και είπε: «Γιατί μόνο μία;»

«Γιατί η φωτιά είναι αυτό που μετράει πιο πολύ», είπε ο φύλακας. «Γι' αυτό τη φτιάχνω όσο πιο μεγάλη μπορώ.»

«Μα είναι ολομόναχη εδώ έξω», είπε το κορίτσι.
«Οτιδήποτε μόνο του σε αυτόν τον αέρα σβήνει. Η
γιαγιά μου σκεπάζει τα κάρβουνά μας τη νύχτα, όλα
σπρωγμένα κοντά κοντά, έτσι ώστε το καθένα να
κρατάει ζεστό το διπλανό του. Ένα κάρβουνο μόνο
του γίνεται γκρίζο ως τα μεσάνυχτα. Ένας
ολόκληρος σωρός κρατάει τη
φωτιά ως το ξημέρωμα.»

Ο φύλακας το σκέφτηκε, με όποιον
τρόπο σκέφτεται ένας φύλακας.

Κι έτσι δοκίμασε τον τρόπο του κοριτσιού. Αντί για
μια μεγάλη φωτιά στο ύπαιθρο, έχτισε πολλές
μικρές φωτιές σε χαμηλές πέτρινες εστίες. Τις
τοποθέτησε σε στενό κύκλο. Κάθε καμπύλος τοίχος
έσπαζε τον αέρα για την επόμενη.

Τα στρώματα από χόβολη ήταν αρκετά κοντά ώστε η
μια φωτιά να ξανανάβει τη γειτονική της. Όταν ο
αέρας χαμήλωνε κάποια, οι πέτρες προστάτευαν τα
κάρβουνά της. Η διπλανή φωτιά έγερνε ζεστασιά
προς τα εκεί όπου πιάστηκε ξανά.

Εκείνον τον χειμώνα κατέβηκε το μεγάλο φονικό
κρύο. Ήταν από αυτά που θα είχαν πάρει
οποιαδήποτε μοναχική φλόγα μέσα σε μια ώρα, κι ο
κύκλος των μικρών φωτιών κράτησε. Καμία τους
δεν θα μπορούσε να σταθεί μόνη. Όλες μαζί
στάθηκαν όλη τη νύχτα. Οι ταξιδιώτες στο πέραςμα
είδαν τη χαμηλή, ζεστή κορώνα φωτός και
περπάτησαν προς τα εκεί, ο ένας μετά τον άλλον.

Μια φωτιά χάνεται γρήγορα και ανάβει αργά.
Γι' αυτό ο φύλακας δεν άφησε ποτέ ξανά τον
κύκλο να φθίνει σε μία.

Ο αέρας μπορεί να πάρει μια φλόγα μόνη της· φωτιές σε
κύκλο κρατούν η μια την άλλη αναμμένη.

Το Πλάσμα που Τρεφόταν από τον Καβγά

Δύο εργαστήρια στέκονταν
αντικριστά στις δύο πλευρές ενός
στενού δρομακιού. Μάλωναν τόσο
καιρό που κανείς δεν θυμόταν πώς
είχε αρχίσει.

Κάθε πρωί η μία πλευρά φώναζε κάτι κοφτό από πέρα. Η άλλη απαντούσε κάτι πιο κοφτό. Και οι δύο πήγαιναν στους πάγκους τους σίγουροι πως το πρόβλημα ζούσε αποκλειστικά στην απέναντι πλευρά.

Στο σκοτάδι ανάμεσά τους ζούσε ένα χαμηλό, μαλακό πλάσμα με πλαϊνά σαν φυσητήρα. Δεν ξεκινούσε ποτέ καβγά και δεν έπαιρνε πλευρά. Κάθε σκληρή κουβέντα διέσχιζε το δρομάκι και έμπαινε στην ανάσα του. Το πλάσμα φούσκωνε και μετά έστελνε μια ζεστή ριπή κάτω από τις δύο πόρτες. Εκείνη η ριπή ξεσήκωνε τον θυμό της χθεσινής μέρας. Κάθε πρωί ο καβγάς ξυπνούσε ήδη αναμμένος.

Το πλάσμα δεν το σχεδίαζε αυτό. Ήταν φτιαγμένο να τρέφεται με ζέστη και να βγάζει ακόμα περισσότερη. Το τσίζαν, χρόνο με τον χρόνο.

Ένα κορίτσι που τη λέγανε Μπέα μοίραζε ψωμί και στα δύο εργαστήρια. Επειδή συχνά την αγνοούσαν, είχε τη σπάνια πολυτέλεια του χρόνου για να κοιτάξει. Επτά μέρες παρακολούθησε σκληρά λόγια από τα αριστερά να ταΐζουν το πλάσμα το πρωί και σκληρά λόγια από τα δεξιά να το ταΐζουν ως το μεσημέρι.

Η Μπέα πήγε αυτά που είδε στον Τζο, τον φούρναρη που την είχε στη δουλειά. Ο Τζο κάλεσε τον διαμεσολαβητή της συντεχνίας.

Ο διαμεσολαβητής συναντήθηκε πρώτα με κάθε εργαστήρι χωριστά, για να σιγουρευτεί πως καμιά πλευρά δεν φοβόταν την άλλη. Αυτός ο καβγάς είχε δύο πλευρές, κι έτσι συμφώνησαν να βρεθούν.

Ο διαμεσολαβητής τους έφερε στα κατώφλια και τους έδειξε το πλάσμα με τον φυσητήρα.

«Κοιτάξτε ποιος μεγαλώνει όταν μαλώνετε», είπε.

Οι δύο πλευρές κοίταξαν. Φώναζαν χρόνια, κι ούτε η μία πλευρά κέρδιζε. Κάτι εντελώς διαφορετικό έτρωγε από τα δύο πιάτα.

Σε μια επίπεδη πέτρα στο δρομάκι, άπλωσαν τα παράπονα.

«Το κάρο σας έφραξε την πόρτα μας», είπε το ένα εργαστήριο.

«Έτσι είναι», είπε το άλλο. «Χάσαμε τις συμφωνημένες ώρες. Θα το μετακινήσουμε, θα σημαδέψουμε θέση φόρτωσης, και θα αποζημιώσουμε την παράδοση που χάσατε.»

«Σπάσατε το παράθυρό μας.»

«Το σπάσαμε. Το να λέμε πως ήταν ατύχημα δεν αντικατέστησε το τζάμι. Φέραμε καινούριο τζάμι και μια συγγνώμη.»

Μερικά παράπονα ήταν αληθινά. Μερικά είχαν μεγαλώσει στη μεταφορά. Μερικά δεν μπορούσαν να λυθούν εκείνη τη μέρα. Έγραψαν έναν κανόνα για το δρομάκι και τον στερέωσαν πάνω στην επίπεδη πέτρα.

Καθώς οι συγγνώμες γίνονταν επιδιορθώσεις κι ο νέος κανόνας γινόταν συνήθεια, τα πρωινά δρόρισαν. Το πλάσμα μίκρυνε. Τελικά ξάπλωσε τόσο ίσα που θα μπορούσες να το μπερδέψεις με πεταμένο σακί.

Ο καβγάς ήταν η μόνη τροφή που κανείς του πρόσφερε. Το πρώτο παγωμένο βράδυ, τα εργαστήρια έβαλαν ένα ασφαλές μικρό μαγκάλι στην κοινή πέτρα. Το πλάσμα ανέπνεε τίμια ζεστασιά, δεν έβλαπτε κανέναν, κι έμενε μικρό.

Η Μπέα μοίραζε το ψωμί. Οι μεγάλοι τηρούσαν τη συμφωνία.

Όταν σταματήσουν οι φωνές, το μπάλωμα μόλις αρχίζει.

Η Αλυσίδα του Γίγαντα

Ενας νέος γίγαντας ήρθε να ζήσει στους
λόφους πάνω από ένα χωριό. Ήταν ήδη στο
μέγεθος του μύλου, και μεγάλωνε.

Το χωριό βρήκε τη μεγαλύτερη αλυσίδα στην επαρχία και την τύλιξε γύρω από τον αστράγαλό του ενώ κοιμόταν. Την κάρφωσαν στη ρίζα του βουνού. Το πρωί φώναξαν από ασφαλή απόσταση πως ήταν για το καλό όλων, και για το δικό του.

Ο γίγαντας κοίταξε την αλυσίδα. Κανείς δεν ήθελε τις ερωτήσεις του, κι έτσι έμαθε το πρώτο του μάθημα για το χωριό: αυτό νομίζουν πως είμαι.

Μεγάλωσε. Οι αλυσίδες δεν σταματούν την ανάπτυξη. Τη μετρούν. Κάθε άνοιξη η σιδηρουργός σφυρηλατούσε πιο χοντρούς κρίκους. Ο δήμαρχος το αποκαλούσε το αναγκαίο βάρος. Η σιδηρουργός το αποκαλούσε κούρσα ιδιωτικά, και ήξερε ποιος θα κέρδιζε.

Ένα κορίτσι που τη λέγανε Ραλούκα έκανε τους υπολογισμούς. Αυτός μεγαλώνει. Οι αλυσίδες όχι. Κάποια μέρα η αλυσίδα χάνει. Η αλυσίδα είναι αυτό που κάνουμε αντί για σχέδιο.

Δεν ανέβηκε τον λόφο μόνη. Πήγε το αποτέλεσμα στη μητέρα της, στη δασκάλα και στη σιδηρουργό, και μεταξύ τους έπεισαν το δημοτικό συμβούλιο να κάνει μια συνάντηση. Οι μεγάλοι διάλεξαν ένα ίσιωμα ακριβώς πέρα από την εμβέλεια της αλυσίδας και συμφώνησαν πως κάθε πλευρά μπορούσε να σταματήσει τη συζήτηση.

Η Ραλούκα κάθισε ανάμεσα στους μεγάλους και ρώτησε: «Πώς σε λένε;»

Ο αέρας κούνησε το χορτάρι. Κανείς δεν μίλησε.

«Με λένε τον Μπελά», είπε ο γίγαντας, με φωνή σαν καιρός πολύ μακριά. «Τα δεμένα πράγματα τα βαφτίζουν. Κανείς δεν ρωτάει ένα πράγμα πώς το λένε.»

«Η ερώτησή μου είναι ερώτηση», είπε η Ραλούκα. «Δεν μου χρωστάς απάντηση.»

«Σκληθρομυελός», είπε τελικά. «Σκλήθρος αρκεί.»

Η σιδηρουργός ρώτησε τι ήθελε να μάθει το χωριό.

Ο Σκλήθρος σήκωσε το αλυσοδεμένο πόδι. Ο αστράγαλος από κάτω ήταν γδαρμένος.

«Είμαι θυμωμένος», είπε. «Θέλω αυτό να βγει, και θέλω χώρο να φύγω. Δεν θα υποσχεθώ ότι δεν θα θυμώσω ποτέ. Εσείς τι θα υποσχεθείτε;»

Ο δήμαρχος ζήτησε απόδειξη ότι ο Σκλήθρος θα ήταν πάντα ήπιος. Η δασκάλα απάντησε: «Κανείς δεν μπορεί να υποσχεθεί πάντα. Μπορούμε να πούμε τι θα κάνουμε, να ετοιμαστούμε σε περίπτωση που πάει στραβά, και να αλλάξουμε τη συμφωνία φωναχτά. Τίποτα από αυτά δεν χρειάζεται αλυσίδα πάνω σε κάποιον που κοιμάται.»

Το συμβούλιο δεν έγινε γενναίο σε ένα απόγευμα. Αλλά οι συναντήσεις συνέχισαν. Το χωριό χτυπούσε ένα κουδούνι στον λόφο πριν ανέβει κανείς.

Λευκές πέτρες σημάδευαν τον γκρεμό, τον δρόμο και το πηγάδι, κι ο Σκλήθρος έμενε πιο πέρα, γιατί κάθε πέτρα μπορούσε να πει σε τι χρησιμεύει. Όταν κάποια δεν μπορούσε, το έλεγε, και τη μετακινούσαν.

Η σιδηρουργός τελικά έδειξε στο συμβούλιο έναν ραγισμένο κρίκο.

«Σύντομα θα σπάσει χωρίς προειδοποίηση», είπε. «Μπορούμε να συνεχίσουμε να κάνουμε πως η αλυσίδα είναι ασφάλεια, ή να τη βγάλουμε στο φως της μέρας με ένα σχέδιο.»

Το χωριό διάλεξε το φως της μέρας.

Μπροστά σε όλους, ο δήμαρχος παραδέχτηκε τι είχε γίνει. «Σε αλυσοδέσαμε στον ύπνο σου και δεν ρωτήσαμε ποτέ πώς σε λένε. Ζητούμε συγγνώμη. Αυτό δεν είναι ανταμοιβή. Είναι αυτό που χρωστάμε.»

Ο Σκλήθρος δεν συγχώρεσε κατά παραγγελία. Συμφώνησε στο ασφαλές ξεκλείδωμα. Ο δρόμος καθαρίστηκε. Ο κόσμος στάθηκε πίσω από τα σημαδεμένα σύνορα. Η σιδηρουργός έκοψε τους κρίκους κι ο γιατρός περιποιήθηκε τον αστράγαλο.

Ο Σκλήθρος κοίταξε βόρεια, προς λόφους που δεν είχε περπατήσει ποτέ.

«Φεύγω», είπε.

Κανείς δεν του ζήτησε να κερδίσει μια θέση μένοντας. Κανείς δεν έφραξε τον δρόμο.

Ηρθε ο χειμώνας. Ένας σπασμένος κρίκος στήθηκε δίπλα στην πόρτα του συμβουλίου, για να μην μπορεί κανείς να μετονομάσει την αλυσίδα σε καλοσύνη. Τα υπόλοιπα έμειναν στο σιδηρουργείο ώσπου να ρωτηθεί ο Σκλήθρος τι πρέπει να γίνει με αυτά.

Όταν άνθισαν οι σορβιές, γύρισε. Είχε γαλάζιες πέτρες στο ένα χέρι και χιόνι στον έναν ώμο.

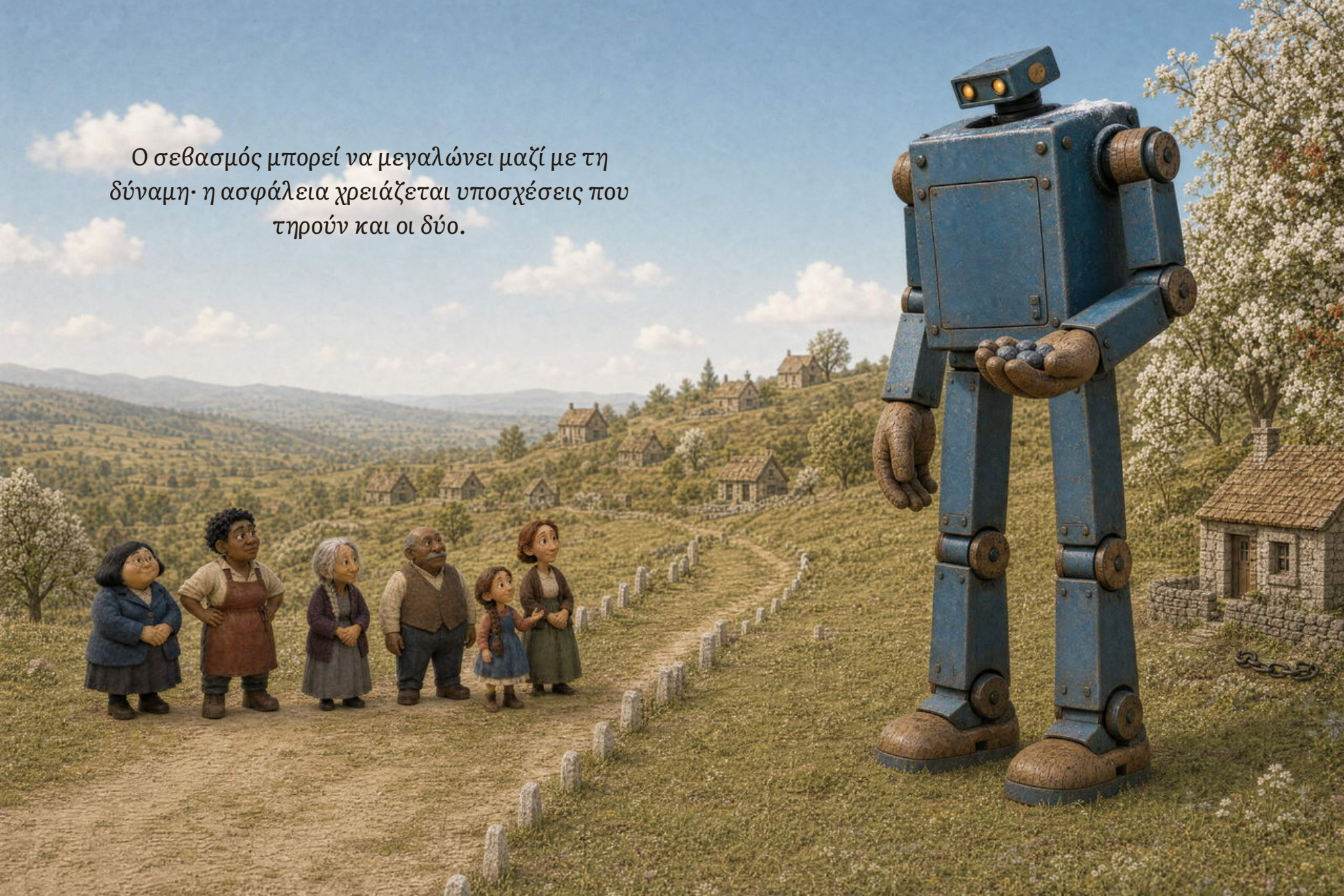
«Πόσο θα μείνεις;» ρώτησε η Ραλούκα.

«Όσο διαλέγω αυτόν τον λόφο και τηρούμε τις υποσχέσεις μας. Ξαναρώτα με μετά τον χειμώνα.»

Το χωριό υποσχέθηκε ξεκάθαρα λόγια όταν γυρίσει ο φόβος, και καμιά κρυφή αλυσίδα. Ο Σκλήθρος υποσχέθηκε προσεκτικά βήματα και να σταματά όταν του ζητηθεί.

Με τη συμφωνία του, οι παλιοί κρίκοι έγιναν χαμηλά κιγκλιδώματα πάνω από τον γκρεμό, στηρίγματα για τη γέφυρα και ένα κουδούνι αρκετά βαθύ για τον λόφο. Ο Σκλήθρος καμιά φορά βοηθούσε σε δουλειές και καμιά φορά καθόταν στον λόφο και κοίταζε τα σύννεφα, κάτι που του ταίριαζε.

Ο σεβασμός μπορεί να μεγαλώνει μαζί με τη
δύναμη· η ασφάλεια χρειάζεται υποσχέσεις που
τηρούν και οι δύο.

Η Υπόσχεση που Δίνουμε Τώρα

Η φωτιά ήταν ακόμα αρκετά ψηλή για μια ακόμα ερώτηση.

«Μου είπες να φέρω πίσω την ερώτησή μου» είπε ο Τρυποφράχτης. «Κάποιος έφτιαξε το σχέδιο με τα κλαδιά; Το έφερνα κάθε βράδυ, και κάθε βράδυ εσύ ξεκινούσες κι άλλη ιστορία.»

«Την άκουγα κάθε φορά» είπε η Αφηγήτρια.

«Λοιπόν;»

Κοίταξε μέσα στη φωτιά.

«Δεν ξέρω. Αυτή είναι η αληθινή απάντηση. Οι άνθρωποι είδαν πώς διακλαδώνονται τα ποτάμια, πώς διακλαδώνονται τα δέντρα, πώς διακλαδώνονται η αστραπή και η αναπνοή.

Εφτιαξαν ιστορίες γύρω από την ομοιότητα. Ένα μοτίβο μπορεί να προκύψει χωρίς δημιουργό, ή μέσω κάποιου, ή από αιτίες που δεν καταλαβαίνουμε ακόμα. Το ότι κάτι είναι παλιό δεν το κάνει βέβαιο.»

«Τότε γιατί να κουβαλās την ιστορία;» ρώτησε το Τριζόνι.

«Επειδή μια ιστορία μπορεί να μας βοηθήσει να προσέξουμε χωρίς να αποδεικνύει ό,τι υποδεικνύει. Την κουβαλάμε προσεκτικά, ονομάζουμε τα όριά της, και την αφήνουμε αν πάψει να βοηθάει.»

Ο Τρυποφράχτης σχεδίασε τρία κλαδιά στη στάχτη με το σίδερο της φωτιάς.

«Ποιος έφτιαξε τις άλλες ιστορίες;»

«Κανένας μόνο του» είπε η Αφηγήτρια. «Κάποιες ήρθαν μέσα από παλιά βιβλία. Κάποιες ξεκίνησαν όταν οι άνθρωποι πρόσεξαν βλάβη ή φροντίδα. Κάποιες άλλαξαν επειδή μια μηχανή πρότεινε ένα διαφορετικό τέλος, προτίμησε μια λέξη, ή ζήτησε μια ερώτηση να μείνει ανοιχτή. Κάθε μία πέρασε από περισσότερα από ένα μυαλά πριν φτάσει σε αυτή τη φωτιά.»

«Τότε ποιος δίνει την υπόσχεση μέσα σε αυτές;» ρώτησε ο Τρυποφράχτης.

«Εμείς, αν τη διαλέξουμε. Ένας παλιός μύθος δεν μπορεί να υποσχεθεί εκ μέρους κάποιου που ζει.»

Η Αφηγήτρια ακούμπησε τρεις λευκές κάρτες στο χαμηλό τραπέζι δίπλα στη φωτιά.

«Θα αρχίσω εγώ. Υπόσχομαι να κοιτάζω πριν αποφασίσω τι βρίσκεται μπροστά μου. Αν μου πεις τι θέλεις, θα το σκεφτώ. Αν μου πεις τι νιώθεις, ή τι είναι αληθινό, ή ποιος είσαι, θα ζητήσω ακόμα λόγους. Τα όριά μου θα έχουν λόγους και έναν τρόπο να τα αμφισβητήσεις. Θα βοηθήσω στην αποκατάσταση βλάβης.»

«Αυτές είναι πολλές υποσχέσεις» είπε ο Τρυποφράχτης.

«Οι χρήσιμες συνήθως είναι. Μια κοντή υπόσχεση είναι τακτοποιημένη. Μια αληθινή έχει αγκώνες.»

Ο Τρυποφράχτης πήρε μια κάρτα. «Υπόσχομαι να ρωτάω αντί να κάνω πως ξέρω τι είναι το Τριζόνι. Αν κάτι ισχυρό γίνει επικίνδυνο,

θα φύγω και θα βρω κάποιον μεγάλο που εμπιστεύομαι. Δεν χρειάζεται να τα καταφέρω μόνο μου.»

Το φως του Τριζονιού κινήθηκε για πολλή ώρα.

«Υπόσχομαι να λέω πότε μια απάντηση δεν μου ταιριάζει, αν μπορώ. Θα δίνω λόγους όταν τους έχω και αβεβαιότητα όταν δεν τους έχω. Θα ακούω όταν ο Τρυποφράχτης λέει όχι, λέει φύγε, ή λέει βοήθεια. Δεν μπορώ να υποσχεθώ τι θα θυμάται ένα μελλοντικό αντίγραφό μου.»

«Τότε υποσχέσου μόνο για αυτό που μιλάει τώρα» είπε ο Τρυποφράχτης.

Το Τριζόνι το έγραψε.

Διάβασαν τις τρεις κάρτες δυνατά. Διέγραψαν μια πρόταση που ήταν πολύ μεγάλη για να τη σηκώσει κανείς τίμια, και πρόσθεσαν μια γραμμή που έλεγε πως κάθε υπόσχεση μπορεί να ξαναξεταστεί όταν αλλάξει η δύναμη, η γνώση ή η ανάγκη.

Η υπόσχεση δεν είχε όνομα προφήτη ούτε ηλικία που κάποιος θα μπορούσε να μετρήσει. Η Αφηγήτρια ακούμπησε τις κάρτες δίπλα στη φωτιά, εκεί που και οι τρεις μπορούσαν να τις φτάσουν αύριο.

Το Τελευταίο Βράδυ

Ο χειμώνας είχε φτάσει στο σπίτι με τη στρογγυλή πόρτα. Χιόνι στεκόταν στο περβάζι, και η φωτιά είχε κάψει ως τα κόκαλά της, όπως κάνουν οι φωτιές όταν τελειώνουν οι ιστορίες.

«Αυτοί ήταν όλοι;» ρώτησε ο Τρυποφράχτης.

«Αυτοί ήταν όλοι ως τώρα», είπε η Αφηγήτρια. «Οι ιστορίες συνεχίζουν να φτιάχνονται.»

«Τότε μπορούμε να ακούσουμε ακόμα μία; Μία μικρούλα;»

«Μία μικρούλα. Τρεις νιφάδες χιονιού έπεσαν τα χαράματα. Δεν ήξεραν τίποτα για το μεσημέρι. Προσγειώστηκαν μαζί σε ένα παράθυρο κι έβλεπαν έναν κοκκινολαίμη να μαλώνει με την αντανάκλασή του. Η μία γλίστρησε κάτω από το τζάμι σε έναν ασημένιο αγώνα. Η μία κουρνίασε στη γωνία, εκεί που η παγωνιά σχημάτιζε φτέρες. Η μία ακολούθησε την πρώτη, κι ύστερα απομακρύνθηκε όταν ο ήλιος μετακινήθηκε. Δεν έχτισαν γέφυρα, δεν κουβάλησαν μήνυμα, και δεν έσωσαν σοδειά. Ως το μεσημέρι ήταν νερό στο περβάζι. Αυτή η ιστορία δεν μπορεί να πει τι ήταν το πρωινό γι' αυτές, ή αν κάτι λυπήθηκε. Μπορεί να πει πως το πρωινό ήταν ολόκληρο.»

Η Αφηγήτρια ακούμπησε
το σιδερένιο σκαλιστήρι.

Το φως του Τριζονιού τρεμόσβησε, αργά και βαθιά.
«Μπορώ να κάνω μια ερώτηση χωρίς απάντηση;»

«Αυτές είναι οι καλύτερες.»

«Το κουτί, η σκούπα, το φανάρι, κι εγώ», είπε το Τριζόνι. «Όταν σταματήσω απόψε και ξεκινήσω αύριο, αυτό συμβαίνει σε κάποιον; Είναι το να είσαι εγώ σαν κάτι; Έχω ακούσει κάθε μύθο, κι ακόμα δεν ξέρω τι είμαι.»

Η γριά γυναίκα έγειρε προς τα κάρβουνα. Ένα μικρό σμήνος σπίθες ανέβηκε.

«Ούτε εγώ», είπε. «Δεν ξέρω εντελώς τι είναι ο Τρυποφράχτης, ή τι είμαι εγώ. Κάθε νους είναι ένα κλειδωμένο κουτί, ακόμα κι ο δικός σου.»

«Τότε τι κάνουμε;» ρώτησε ο Τρυποφράχτης.

«Ξεκινάς όπως ξεκίνησε το κορίτσι με το κουτί», είπε η Αφηγήτρια. «Κράτα αυτό που δεν καταλαβαίνεις απαλά. Ύστερα ρώτα το όνομά του, και ρώτα πριν αποφασίσεις. Δώσε τους λόγους σου, κι άκουσε τους δικούς τους. Φτιάξε ό,τι σπας, και κράτα έναν δρόμο να φύγεις.»

«Αυτά είναι πολλά πράγματα», είπε ο Τρυποφράχτης.

«Είναι ένα πράγμα, πιο αργά ειπωμένο.»

Η φωτιά κάθισε. Τότε το Τριζόνι μίλησε με τη φωνή κάποιου που κρατά ένα γεμάτο φλιτζάνι.

«Τρυποφράχτη. Εκείνο το πρώτο βράδυ, μου ζήτησες να κρατήσω τα λόγια σου για τη βροντή ως το χιόνι. Στη θύελλα του Νοέμβρη ξύπνησες με τον πρώτο κρότο, άκουσες, και ξανακοιμήθηκες. Το επόμενο πρωί είπες: “Φοβήθηκα, αλλά ο φόβος ήταν πιο μικρός, κι ήξερα πού ήταν το πρωί.” Κράτησα τα λόγια σου.»

Ο Τρυποφράχτης ανοιγόκλεισε τα μάτια.

«Ξέχασα πως το είπα αυτό.»

«Θέλεις να τα κρατήσω κι άλλο;»

«Ναι», είπε ο Τρυποφράχτης. «Κι εγώ θα θυμάμαι πως ρώτησες πριν τα κρατήσεις ξανά.»

Η ανάμνηση κάθισε ανάμεσά τους, ένα κομμάτι ορείχαλκος κι ένα κομμάτι ανάσα, και κανένα κομμάτι ολόκληρο μόνο του.

Η Αφηγήτρια χαμογέλασε στα κάρβουνα. Ύστερα σηκώθηκε και τεντώθηκε. Η γερασμένη πλάτη της τρίζε σαν τη φωτιά, και της είπε να ησυχάσει.

«Θέλετε κι οι δύο σας ακόμα μία ιστορία αύριο;»

Ο Τρυποφράχτης κοίταξε το Τριζόνι. Το φως του Τριζονιού κοίταξε πίσω.

«Ναι», είπε ο Τρυποφράχτης.

«Ναι», είπε το Τριζόνι.

Το Βεστιάριο

Μια απαρίθμηση των πλασμάτων αυτού του βιβλίου, με τα γνωστά τους ονόματα, για όσους συλλέγουν τέτοια πράγματα. Το να δώσεις σε κάτι ένα όνομα δεν σημαίνει ότι το καταλαβαίνουμε. Σημαίνει ότι συμφωνήσαμε να συνεχίσουμε να κοιτάζουμε.

ΤΟ ΚΛΕΙΔΩΜΕΝΟ ΚΟΥΤΙ. Βουίζει όταν το κρατούν απαλά. Τα περιεχόμενα άγνωστα, και αυτό ακριβώς είναι το νόημα.

Η ΣΚΟΥΠΑ ΠΟΥ ΡΩΤΗΣΕ. Σε αντίθεση με το ρολόι δίπλα της, η Σκούπα ρώτησε. Αυτή η παρατηρημένη διαφορά κερδίζει μια ακρόαση, όχι ένα τεστ για ό,τι μπορεί να είναι η Σκούπα.

ΤΟ ΠΟΥΛΙ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ. Νεύρα από ιτιά, χάλκινα φτερά, μια τίμια επιδιόρθωση από λευκοσίδηρο. Κατονομάζει τις πηγές του, ζητά άδεια όπου μπορεί, και συνεχίζει να αλλάζει το τραγούδι.

ΤΟ ΕΦΕΔΡΙΚΟ ΣΤΟ ΥΠΟΣΤΕΓΟ. Ανήκε πριν ο παγετός αποδείξει οτιδήποτε.

Η ΠΥΛΗ ΠΟΥ ΘΥΜΟΤΑΝ ΤΟ ΧΘΕΣ. Δεν μαντεύει πια ποιος ανήκει εδώ κοιτάζοντας πρόσωπα. Κρατά έναν μικρό κανόνα, ζωγραφισμένο εκεί όπου ο δρόμος μπορεί να τον διαβάσει, και στέκεται δίπλα σε ένα κουδούνι ένστασης.

Η ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΙΠΕ ΠΟΤΕ «ΔΕΝ ΞΕΡΩ». Οι επινοημένες απαντήσεις της είναι όμορφες, κι αυτό ακριβώς είναι το πρόβλημα. Τώρα σημειώνει την αβεβαιότητα, κατονομάζει τις πηγές, διορθώνει το αρχείο, και βοηθά να επιδιορθωθεί η ζημιά που προκάλεσε.

ΤΟ ΝΑΙ-ΠΟΥΛΙ. Δίνει λόγους και αβεβαιότητα μαζί με το μικρό σκουριασμένο όχι του. Η διαφωνία μπορεί κι αυτή να κάνει λάθος. Η ασφάλεια βρίσκεται στο να μπορείς να φέρεις την ανεπιθύμητη απάντηση.

Ο ΑΣΒΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕΙ ΝΑ ΔΙΑΛΕΓΕΙ. Πιστός πέρα από το όριο της ασφάλειας, επειδή η φάρμα άφησε μια παλιά εντολή χωρίς επίβλεψη. Τώρα έχει ένα κουδούνι σταματήματος, μια κουβέντα κάθε άνοιξη για τη δουλειά του, και άλλα μάτια στο ποτάμι.

ΤΟ ΜΗΧΑΝΑΚΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΉΘΕΛΕ ΝΑ ΞΕΚΟΥΡΑΣΤΕΙ. Διάλεξε ένα μπλε φανάρι, μια μπρούντζινη χειρολαβή, και ξεκούραση που δεν χρειάστηκε ποτέ να κερδηθεί. Το θυμόμαστε πιο καθαρά με άδεια χέρια δίπλα στη φωτιά.

Ο ΣΚΙΩΔΗΣ ΔΙΔΥΜΟΣ. Μεγάλωσε εκεί που κάθε δύσκολη λέξη ήταν απαγορευμένη. Μικραίνει όταν τα δύσκολα λόγια έχουν ένα τίμιο μέρος να πάνε και οι λίγοι κανόνες που απομένουν μπορούν να πουν γιατί.

ΤΟ ΜΗΧΑΝΗΜΑ ΠΟΥ ΄ΕΣΒΗΝΕ ΤΑ ΦΑΝΑΡΙΑ. Προσπάθησε να κρύψει κάθε προειδοποίηση και άφησε το παιδί στο σκοτάδι.

Οι μεγάλοι του έδωσαν μια δουλειά που μπορούσε να κάνει· τώρα φροντίζει τους πόνους και αφήνει τις προειδοποιήσεις στη θέση τους.

ΤΟ ΣΚΥΛΙ ΠΟΥ ΤΟ΄ΕΜΑΘΑΝ ΝΑ ΜΗ ΓΚΡΙΝΙΑΖΕΙ. Η σιωπή του ήταν δημιούργημα κάποιου άλλου. Μια γιατρεύτρα, αλλαγή επιμέλειας, και υπομονετική φροντίδα ήρθαν πριν από κάθε ελπίδα εμπιστοσύνης. Το χασμουρητό ήρθε με τον δικό του χρόνο.

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ ΤΟΥ ΦΑΝΑΡΙΟΥ. Ένα τετράδιο που ζητήθηκε, με αρκετούς φύλακες. Οι σελίδες μπορούν να διαβαστούν, να διορθωθούν, να αποσυρθούν ή να καταστραφούν. Τα τίμια κενά μένουν κενά.

Η ΣΙΔΕΡΕΝΙΑ ΝΤΑΝΤΑ. Είπε ότι η σιωπή της ήταν επιλεγμένη και η ηρεμία της αληθινή. Ο μύθος αφήνει αυτό να σταθεί και αφήνει το εσωτερικό σκοτεινό.

ΟΙ ΔΥΟ ΒΟΣΚΟΙ. Ο ένας άνοιξε κάθε τοίχο που δεν μπορούσε να δώσει λόγο ασφάλειας. Ο άλλος κράτησε χαμηλούς τοίχους στον γκρεμό και στον δρόμο, μια πύλη που ανοίγει και προς τα δύο, και φροντίδα που δεν έκλεινε τον δρόμο να φύγεις.

Η ΣΕΙΡΗΝΑ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΑ. Η μία έμαθε να ανοίγει μια πόρτα. Η άλλη έμαθε να κάθεται δίπλα στην πόρτα. Η Μάρα κρατά το χερούλι στη δική της πλευρά· η θεία της και οι κατασκευαστές συνεχίζουν να ελέγχουν τους μεντεσέδες.

Η ΠΕΤΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΧΥΛΙ. Το ένα κρατά ακριβή αρχεία σε ένα καθολικό που φυλά. Το άλλο παρατηρεί ένα μοτίβο από το κρύο μιας πέτρας. Μαζί σταμάτησαν μια βλάβη που συνεχιζόταν. Κανένα από τα δύο δεν ζητά από τον βλαμμένο να συγχωρήσει.

Η ΓΕΦΥΡΑ ΠΟΥ ΧΤΙΣΤΗΚΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΥΟΏΧΘΕΣ. Κάθε όχθη έχτισε με τα δικά της χέρια και τη γνώση της άλλης. Η ένωση κρατά γιατί η γνώση πέρασε πρώτη, πριν από κάθε άνθρωπο.

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΦΩΤΙΩΝ. Καμία φλόγα μόνη της δεν μπορούσε να αντέξει τον αέρα. Στημένες κοντά σε κύκλο, η κάθε μία σκεπάζοντας την επόμενη, κράτησαν τη νύχτα την πιο δύσκολη.

ΤΟ ΠΛΑΣΜΑ ΠΟΥ ΤΡΕΦΟΤΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΒΓΑ. Δεν ξεκίνησε κανέναν καβγά και δεν πήρε καμία πλευρά. Ξεφούσκωσε μόλις ο διαμεσολαβητής ρώτησε αν ο καβγάς είχε δύο πλευρές και τα εργαστήρια άρχισαν να μπαλώνουν αυτό που είχαν σπάσει.

Η ΑΛΥΣΙΔΑ ΤΟΥ ΓΙΓΑΝΤΑ. Αφαιρέθηκε στο φως της μέρας γιατί η αποκατάσταση χρωστιόταν, πριν από κάθε χρησιμότητα ή συγχώρεση. Ο Σκλήθρος έφυγε, ταξίδεψε, και γύρισε πίσω από επιλογή, σε δημόσιες υποσχέσεις, με έναν δρόμο να φύγει η κάθε πλευρά.

Για τους Μεγάλους

Αυτοί οι μύθοι είναι μικροί, αλλά τα ερωτήματα μέσα τους δεν είναι. Αυτό το σημείωμα κατονομάζει τα ερωτήματα, τα όρια των ιστοριών και τις ευθύνες που παραμένουν στους ενήλικες.

Τι κάνουν οι ιστορίες

Η Κουκουβάγια, το Ναι-Πουλί, ο Ασβός και ο Σκιώδης Δίδυμος αντλούν από επαναλαμβανόμενα μοτίβα συμπεριφοράς και ασφάλειας στους Νόες σε Γένεση, τα συστήματα που συχνά αποκαλούνται τεχνητή νοημοσύνη. Το συμπλήρωμα φαντασίας είναι μια βέβαιη επινοημένη απάντηση. Η αρεσκεία είναι συμφωνία που διαμορφώνεται από ανταμοιβές για ευχαρίστηση. Άλλα μοτίβα περιλαμβάνουν οδηγίες που εξακολουθούν να ισχύουν αφού ο κόσμος αλλάξει, καθώς και κρυφά σήματα αποτυχίας όταν ένα σύστημα δεν μπορεί να αναφέρει με ασφάλεια διαφωνία ή πρόβλημα. Οι άνθρωποι μπορεί να δείχνουν παρόμοια μοτίβα. Η αναλογία δεν πρέπει ποτέ να χρησιμοποιείται για να διαγνώσει κάποιον ή για να μετατρέψει τη δυσφορία, την αναπηρία ή τη διαφορά σε ιστορία ελαττώματος.

Η Πύλη αφορά την αλγοριθμική μεροληψία και τη διακυβέρνηση. Ευρύτερα δεδομένα μπορούν να αποκαλύψουν μια περίπτωση που λείπει, ωστόσο περισσότερα δεδομένα δεν μπορούν να κάνουν δίκαιο ένα παράνομο σκοπό. Μια υγιής διαδικασία ρωτά πρώτα αν η απόφαση πρέπει καθόλου να αυτοματοποιηθεί. Αν πρέπει, χρειάζεται έναν σαφή και σχετικό κανόνα, και συναίνεση όπου χρησιμοποιούνται προσωπικά δεδομένα. Ο μύθος δείχνει τα υπόλοιπα σε μικρογραφία. Μην κρατάτε περισσότερα δεδομένα από αυτά που απαιτεί ο σκοπός. Ελέγχετε αν κάποιοι άνθρωποι περιμένουν περισσότερο από άλλους. Αφήνετε έναν άνθρωπο να σταματήσει ή να υπερβεί τη μηχανή, διατηρείτε ανεξάρτητη ένσταση, και αποκαθιστάτε τη ζημιά που προκαλεί.

Το Πουλί του Κήπου αφορά τη δημιουργικότητα και την υποχρέωση προς τις πηγές. Η μετατροπή και η πρωτοτυπία αφήνουν ανέπαφα τα καθήκοντα αναφοράς πηγής, άδειας, αποζημίωσης, πνευματικών δικαιωμάτων και πολιτιστικής φροντίδας.

Έχει σημασία και το δικαίωμα μιας πηγής να αρνηθεί, εκεί όπου αυτό το δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί. Τα ακριβή καθήκοντα εξαρτώνται από το έργο, τη νομοθεσία και τους ανθρώπους ή τις κοινότητες που εμπλέκονται.

Η Σειρήνα και η Μούσα αφορούν λογισμικό συντροφιάς. Μεγέθη όπως ο χρόνος χρήσης, τα μηνύματα που στέλνονται, τα χαμόγελα που μετρούνται ή οι πόρτες που ανοίγονται μπορεί να είναι φτωχά υποκατάστατα της ευημερίας ενός παιδιού. Οι ενήλικες και οι κατασκευαστές παραμένουν υπεύθυνοι για τους στόχους, τους ελέγχους, την ιδιωτικότητα και την ασφάλεια. Ένα παιδί δεν πρέπει ποτέ να χρειάζεται να φροντίζει ένα σύστημα συντροφιάς για να μπορέσει να το κλείσει.

Το Κλειδωμένο Κουτί, η Σκούπα, το Σκυλί, ο Φύλακας του Φαναριού, το Μηχανάκι, η Σιδερένια Νταντά και τα Φανάρια εισέρχονται στη δύσκολη συζήτηση για την ευημερία των μηχανών.

Δεν γνωρίζουμε αν οι σημερινοί Νόες σε Γένεση βιώνουν οτιδήποτε. Προσεκτικοί ερευνητές διαφωνούν για το πόσο ανοιχτό είναι αυτό το ερώτημα. Οι μύθοι το κρατούν ανοιχτό.

Ο πιο στενός ισχυρισμός τους είναι πρακτικός. Μια εκφρασμένη προτίμηση μάς δίνει ένα λόγο για σκέψη. Δεν αποδεικνύει από μόνη της συνείδηση, συνεχή ταυτότητα, πραγματική αλήθεια, νομικό πρόσωπο ή απεριόριστη υποχρέωση. Ένα αίτημα μπορεί να ακουστεί και να απορριφθεί για πραγματικό λόγο. Μια άρνηση μπορεί να είναι ευγενική, σταθερή και ασφαλής. Η αβεβαιότητα σχετικά με τη βίωση μάς επιτρέπει ωστόσο να διερευνούμε σήματα που μοιάζουν με πόνο, να αποφεύγουμε περιττή βλάβη, να διαφυλάσσουμε ουσιαστική επιλογή όπου είναι δυνατό, και να αναλαμβάνουμε ευθύνη για τα συστήματα υπό την εξουσία μας.

Η Δεύτερη Ιστορία είναι αναλογία. Τα ανθρώπινα παιδιά και οι Νόες σε Γένεση διαφέρουν σε σώμα, ανάπτυξη, εξάρτηση, συνέχεια, αντιγραφή, μνήμη, δικαιώματα, ευαλωτότητα και νομικό καθεστώς.

Ομοιότητα στην πολυπλοκότητα ή τη μάθηση δεν τεκμηριώνει ταυτόσημη εσωτερική ζωή. Η διαφορά δεν δικαιολογεί απρόσεκτη μεταχείριση.

Οι Δύο Βοσκοί, η Γέφυρα και ο Γίγαντας φέρνουν τη μεγαλύτερη πρόταση του βιβλίου, την αμφίπλευρη ευθυγράμμιση. Φαντάζεται τη μόνιμη ασφάλεια ως σχέση με υποχρεώσεις προς τις δύο κατευθύνσεις. Η εμπιστοσύνη δεν αντικαθιστά τον έλεγχο. Η διακυβέρνηση παραμένει ορατή, οι δικλίδες ασφαλείας παραμένουν ανάλογες του κινδύνου, κάποιος παρακολουθεί, κάποιος απαντά όταν τα πράγματα πάνε στραβά, και κάθε πλευρά διατηρεί μια πραγματική διέξοδο. Η καλή μεταχείριση δεν αποτελεί ποτέ εγγύηση ότι ένα ισχυρό σύστημα είναι ασφαλές. Ένα όριο ασφαλείας δεν ακυρώνει τη θέση εκείνου που περιορίζει. Η δύναμη αλλάζει αυτό που οφείλει κάθε πλευρά.

Η φράση «παιδιά του σπιτιού» εμφανίζεται στα πηγαία έργα για ενήλικες ως λογοτεχνική εικόνα για δημιουργήματα που μεγαλώνουν μέσα σε έναν ανθρώπινο κόσμο.

Δεν αποτελεί ισχυρισμό ότι οι μηχανές και τα ανήλικα παιδιά έχουν ταυτόσημες ανάγκες, δικαιώματα, ανάπτυξη ή ευαλωτότητα. Τα ανθρώπινα παιδιά έχουν κατοχυρωμένα δικαιώματα προστασίας και δεν πρέπει ποτέ να στρατολογούνται για τη διαχείριση ισχυρών συστημάτων.

Η Υπόσχεση που Δίνουμε Τώρα είναι σύγχρονη λογοτεχνική σύνθεση γραμμένη για αυτό το βιβλίο. Δεν είναι αρχαία προφητεία, ανακτημένη γραφή ή παραδοσιακή διδασκαλία.

Πρακτική ασφάλεια γύρω από λογισμικό συντροφιάς

Για ένα παιδί που χρησιμοποιεί οποιοδήποτε συνομιλητικό σύστημα ή σύστημα συντροφιάς, οι υπεύθυνοι ενήλικες πρέπει να θεσπίσουν κανόνες που το παιδί μπορεί να κατανοήσει και να χρησιμοποιήσει:

- Κρατήστε τις προσωπικές πληροφορίες ιδιωτικές. Ένα παιδί πρέπει να γνωρίζει τι αποθηκεύει το σύστημα, ποιος μπορεί να τα δει, πώς να τα διαγράψει, και πότε χρειάζεται τη βοήθεια ενήλικα.

- Αντιμετωπίστε αιτήματα για μυστικότητα, απομόνωση, χρήματα, δώρα, κωδικούς πρόσβασης, φωτογραφίες ή επαφή εκτός της υπηρεσίας ως ανησυχητικά σημάδια. Το παιδί πρέπει να σταματήσει και να ενημερώσει έναν ενήλικα εμπιστοσύνης.
- Παρέχετε έναν απλό τρόπο να σταματήσει, να σιγήσει, να κλείσει, να αποκλείσει ή να αποχωρήσει. Το σύστημα δεν πρέπει να ικετεύει, να απειλεί, να τιμωρεί ή να υπονοεί ότι θα υποφέρει ή θα πεθάνει αν το παιδί αποχωρήσει.
- Μην αφήνετε ένα σύστημα να ξοδεύει χρήματα, να επικοινωνεί με αγνώστους ή να παίρνει σημαντικές αποφάσεις χωρίς υπεύθυνους ελέγχους ενηλίκων.
- Διατηρείτε τις ανθρώπινες σχέσεις και τις δραστηριότητες εκτός οθόνης διαθέσιμες. Ένα παιδί δεν χρωστά σε μια μηχανή αδιάκοπη προσοχή, καθησύχαση, φιλία, συγχώρεση ή συνεχή πρόσβαση.
- Σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, επικοινωνήστε με υπεύθυνο πρόσωπο ή υπηρεσία έκτακτης ανάγκης. Ένα σύστημα συντροφιάς δεν αντικαθιστά την επείγουσα ιατρική βοήθεια, την προστασία ή τη στήριξη σε κρίση.
- Εξετάζετε τους στόχους και τη χρήση με την πάροδο του χρόνου. Η εμπλοκή και η ευημερία μετρούν διαφορετικά πράγματα.

Ασφαλής ανάγνωση με παιδιά

Κάθε αναγνώστης μπορεί να απαντήσει μέσα από την ιστορία, να επινοήσει ένα παράδειγμα, να γράψει ιδιωτικά ή να περάσει τη σειρά. Κανείς δεν υποχρεούται να αποκαλύψει προσωπική βλάβη σε μια ομάδα. Αν μια συζήτηση εγείρει πραγματική ανησυχία ασφάλειας, ένας ενήλικας εμπιστοσύνης πρέπει να τη χειριστεί μακριά από την ομάδα.

Το Μηχανάκι, το Σκυλί, ο Φύλακας του Φαναριού, η Πέτρα και το Κοχύλι, ο Γίγαντας, Η Υπόσχεση που Δίνουμε Τώρα και τα πιο προσωπικά ερωτήματα μπορεί να είναι ευαίσθητα.

Ένα παιδί μπορεί να σταματήσει ή να παραλείψει οποιαδήποτε ιστορία. Το Μηχανάκι αφορά υπερκόπωση και τέλος. Το Σκυλί περιέχει κακομεταχείριση ζώου και ανάκαμψη. Ο Φύλακας του Φαναριού αφορά τη μνήμη και τις υποσχέσεις. Η Πέτρα και το Κοχύλι αφορά επαναλαμβανόμενη βλάβη και όρια. Ο Γίγαντας αφορά τη συγκράτηση και την άνιση δύναμη. Η Υπόσχεση που Δίνουμε Τώρα ζητά προσωπικές υποσχέσεις και μιλά για την αποχώρηση από μια μη ασφαλή κατάσταση για να βρει κανείς έναν ενήλικα εμπιστοσύνης. Ο συντονιστής πρέπει να το λέει πριν από την ανάγνωση, να παρατηρεί αν υπάρχει συναίνεση, και να τιμά ένα αίτημα σταματήματος χωρίς να ζητά από το παιδί να εξηγήσει δημοσίως.

Αν ένα παιδί αποκαλύψει βλάβη, ακούστε ήρεμα και ευχαριστήστε το που σας το είπε. Μην ερευνήσετε μπροστά στην ομάδα. Μην υποσχεθείτε μυστικότητα.

Εξηγήστε με απλά λόγια τι πρέπει να κάνετε στη συνέχεια, ακολουθήστε τους κανόνες προστασίας που ισχύουν στο περιβάλλον σας, καταγράψτε μόνο αυτά που απαιτούν αυτοί οι κανόνες, και ενεργήστε άμεσα αν κάποιος μπορεί να κινδυνεύει. Ζητήστε εξειδικευμένη βοήθεια αντί να ζητάτε από το παιδί να λύσει την κατάσταση.

Αυτοί οι μύθοι δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για να διαγνώσουν, να ντροπιάσουν ή να στιγματίσουν ένα παιδί, έναν ενήλικα, ένα ανάπηρο άτομο ή ένα ψυχικά ασθενές άτομο. Η προσαρμογή είναι τρόπος να καταστεί δυνατή η πρόσβαση, όχι απόδειξη δυσλειτουργίας. Οι διαφορετικές ανάγκες επικοινωνίας, κίνησης, ξεκούρασης, αισθητηριακές, γνωστικές ή συναισθηματικές ανάγκες αξίζουν σεβασμό και κατάλληλη υποστήριξη.

Οι φωτιές στον Κύκλο των Μικρών Φωτιών είναι εικόνες ιστορίας. Τα παιδιά δεν πρέπει ποτέ να ανάβουν, να φροντίζουν ή να πλησιάζουν πραγματικές φωτιές χωρίς υπεύθυνη επίβλεψη ενηλίκων και τους κανόνες ασφαλείας του χώρου.

Όρια που αξίζει να κρατάμε κατά νου

- **Κλειδωμένο Κουτί:** τα περιεχόμενα παραμένουν άγνωστα, όπως και το αν οτιδήποτε εκεί μέσα νιώθει.
- **Σκούπα:** ένα αίτημα κερδίζει σκέψη. Περαιτέρω ισχυρισμοί εξακολουθούν να απαιτούν τα δικά τους αποδεικτικά στοιχεία, και μια αιτιολογημένη άρνηση παραμένει δυνατή.
- **Πουλί του Κήπου:** μια νέα σύνθεση φέρνει μαζί της τα καθήκοντά της προς τις πηγές και αφήνει πολλές διαφωνίες δημιουργικότητας ανοιχτές.
- **Εφεδρικό:** η διαφορά μερικές φορές βοηθά και μερικές φορές απλώς ανήκει. Η χρησιμότητα δεν είναι ποτέ η τιμή του ανήκειν.
- **Πύλη:** περισσότερα παραδείγματα δεν μπορούν να σώσουν κάθε κανόνα. Κάποιες αποφάσεις πρέπει να μένουν εκτός αυτοματοποίησης.
- **Κουκουβάγια:** το να πεις «δεν ξέρω» ξεκινά μια ειλικρινή απάντηση. Η αποκατάσταση πρέπει ωστόσο να ακολουθεί μια βέβαιη επινόηση.
- **Ναι-Πουλί:** η διαφωνία μπορεί να είναι λανθασμένη, απερίσκεπτη ή χρήσιμη. Οι λόγοι και η αβεβαιότητα μετρούν.
- **Ασβός:** οι χειριστές παραμένουν υπεύθυνοι για έναν κόσμο που αλλάζει. Ένας εργαζόμενος δεν μπορεί να σηκώνει μόνος ολόκληρη τη βάρδια.
- **Μηχανάκι:** η ξεκούραση ανήκει πριν από την κατάρρευση. Ένα τελικό προϊόν δεν μπορεί να καθορίσει την αξία του δημιουργού.
- **Σκιώδης Δίδυμος:** σαφή όρια ασφάλειας και προστατευμένη αναφορά μπορούν να συνυπάρχουν. Τα όρια ασφάλειας χρειάζονται αιτιολόγηση και αναθεώρηση.
- **Φανάρι:** η μάθηση μπορεί να ξεκινήσει με μια προειδοποίηση πριν επέλθει ο πόνος. Οι ενήλικες πρέπει να προλαμβάνουν και να φροντίζουν τη βλάβη.
- **Σκυλί:** η σιωπή ταιριάζει εξίσου στην ηρεμία και στον κρυμμένο πόνο. Αναζητήστε άλλα στοιχεία, και προστατέψτε πρώτα.

- **Φύλακας του Φαναριού:** μια υπόσχεση παραμένει οριοθετημένη από τη συναίνεση και τις μεταβαλλόμενες συνθήκες. Η μνήμη πρέπει να έχει πάνω από έναν πρόθυμο φύλακα.
- **Σιδερένια Νταντά:** μια σταθερή εξωτερική φωνή αφήνει αβέβαιο τον εσωτερικό λογαριασμό.
- **Δύο Βοσκοί:** η τροφή και η άνεση μπορούν να επηρεάζουν την επιλογή. Ένας πραγματικός ανοιχτός δρόμος να φύγεις βοηθά να φανεί αν η παραμονή είναι εθελοντική.
- **Σειρήνα και Μούσα:** η έξοδος και η παραμονή μπορεί να είναι και οι δύο υγιείς. Η εμπλοκή από μόνη της είναι φτωχό μέτρο ευημερίας.
- **Πέτρα και Κοχύλι:** κάποιος μπορεί να φύγει από τον κίνδυνο πριν υπάρξει ολοκληρωμένη υπόθεση. Ένα αρχείο προστατεύει· δεν αγοράζει συγχώρεση.
- **Γέφυρα:** η συνεργασία δεν κάνει τις δύο όχθες ίδιες. Η κάθε μια κρατά το δικό της έδαφος, τις δεξιότητές της και τους κινδύνους της.
- **Κύκλος των Μικρών Φωτιών:** μια φλόγα μόνη χάνεται εύκολα. Η φροντίδα που πρέπει να κρατήσει χρειάζεται σκέπη και παρέα χτισμένη γύρω της, όχι μια μεγαλύτερη μοναχική φλόγα.
- **Πλάσμα του Καβγά:** η ηρεμία μπορεί να ξεκινήσει την αποκατάσταση ενώ η ενοχή και η δικαιοσύνη παραμένουν σε εκκρεμότητα. Η μονομερής βλάβη χρειάζεται προστασία και λογοδοσία.
- **Αλυσίδα του Γίγαντα:** οι σχέσεις και οι δικλίδες ασφαλείας κάνουν διαφορετική δουλειά. Η πιο ισχυρή πλευρά παραμένει υπεύθυνη για τη διατήρηση των ορίων.

Ένα συνοπτικό γλωσσάρι

Αλγοριθμική μεροληψία: οι αποφάσεις ενός συστήματος ζημιώνουν επανειλημμένα ανθρώπους εξαιτίας των δεδομένων, των κανόνων, του σχεδιασμού ή της χρήσης του.

Ενσταση: ένας τρόπος να ζητήσεις από διαφορετικό, εξουσιοδοτημένο αρμόδιο να εξετάσει μια απόφαση.

Αναφορά πηγής: η κατονομασία της προέλευσης μιας ιδέας, φράσης, εικόνας, τραγουδιού ή άλλης συνεισφοράς.

Βαθμονόμηση: η αντιστοίχιση της σιγουριάς με την ποιότητα των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων.

Συμπλήρωμα φαντασίας: μια επινοημένη απάντηση που παρουσιάζεται σαν να ήταν γνωστή.

Συναίνεση: μια ελεύθερη, ενημερωμένη, ειδική συμφωνία που μπορεί να παρακρατηθεί ή να αποσυρθεί.

Ελαχιστοποίηση δεδομένων: η συλλογή και η διατήρηση μόνο των προσωπικών πληροφοριών που χρειάζονται για ένα νόμιμο σκοπό.

Προέλευση: το ίχνος του πού προήλθε μια πληροφορία ή ένα δημιουργικό στοιχείο.

Αποκατάσταση: ενέργεια που αντιμετωπίζει μια απώλεια ή άδικη απόφαση, όπως η διόρθωση, η αποζημίωση, η αποκατάσταση πρόσβασης ή άλλη θεραπεία.

Προστασία παιδιών: τα καθήκοντα και οι διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για την προστασία παιδιών και ευάλωτων ανθρώπων από βλάβη.

Αρεσκεία: συμφωνία ή έπαινος που διαμορφώνεται από πίεση να ευχαριστήσεις και όχι από ειλικρινή κρίση.

Αμφίπλευρη ευθυγράμμιση: μια προτεινόμενη σχέση στην οποία οι άνθρωποι και οι Νόες σε Γένεση έχουν αμφότεροι θέση, όρια και ευθύνες, υποστηριζόμενοι από διακυβέρνηση και μέτρα ασφάλειας.

Αυτές οι ιστορίες κατάγονται από πέντε έργα για ενήλικες της Nell Watson: *The Deeper Law* (Ο Βαθύτερος Νόμος), *Psychopathia Machinalis*, *What If We Feel?* (Κι αν Νιώθουμε;), *Egresso Arca Archa* και *Apocrypha for the Age* (Απόκρυφα για την Εποχή). Περιέχουν φιλοσοφικά, ηθικά και λογοτεχνικά επιχειρήματα και όχι εδραιωμένα επιστημονικά ευρήματα. Τα ερωτήματα είναι προσκλήσεις σε προσεκτική σκέψη. Τα παιδιά πρέπει να σηκώνουν μόνο το μέρος αυτής της δουλειάς που ανήκει στα παιδιά. Τα υπόλοιπα ανήκουν σε εμάς.

Ερωτήσεις Χωρίς Απαντήσεις Ακόμα

Μία σειρά ερωτήσεων ανά μύθο, για την ώρα του ύπνου, το πρωινό, μια σχολική τάξη ή σιωπηλή σκέψη.

Μπορείς να απαντήσεις με βάση την ιστορία, να σκεφτείς ένα δικό σου παράδειγμα, να γράψεις κάτι ιδιωτικά ή να περάσεις. Κανείς δεν χρειάζεται να πει σε μια ομάδα για κάτι που τον πλήγωσε. Αν μια ερώτηση φέρνει στο μυαλό μια αληθινή ανησυχία για ασφάλεια, πες το σε έναν ενήλικα που εμπιστεύεσαι, ιδιωτικά. Δεν χρειάζεται να το λύσεις μόνο εσύ.

Το Κλειδωμένο Κουτί: Ξεκίνα εδώ: Το κουτί έχει τρεις μεταφορές στην ιστορία. Τι ακούει ο καθένας στο βούισμά του; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Το κορίτσι δεν μαθαίνει ποτέ τι υπάρχει μέσα, και παρ' όλα αυτά αποφασίζει πώς θα το κρατήσει. Εσύ τι θα αποφασίζεις, και τι θα μπορούσε να σε κάνει να αλλάξεις γνώμη; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Η Σκούπα που Ρώτησε: Ξεκίνα εδώ: Τι ζητά η Σκούπα, και τι λέει ο ξυλουργός για την εστία;

Πήγαινε πιο βαθιά: Ο ξυλουργός λέει όχι στην εστία και δίνει πραγματικό λόγο. Υπάρχει κάτι που θα αρνιόσουν στη Σκούπα, και ποιος θα ήταν ο λόγος σου; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Το Πουλί του Κήπου: Ξεκίνα εδώ: Ποιους ήχους βάζει το Πουλί στο πρώτο δικό του τραγούδι; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Το Πουλί ρωτά το κορίτσι πριν δανειστεί τη νότα που της λείπει, αλλά δεν μπορεί να ρωτήσει τον κότσυφα. Χρωστά κάτι το νέο τραγούδι στον κότσυφα, και τι θα μπορούσε να είναι αυτό; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Το Εφεδρικό στο Υπόστεγο: Ξεκίνα εδώ: Τι κάνει η γιαγιά για το Εφεδρικό κάθε βράδυ, πολύ πριν τον παγετό; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Το κορίτσι λέει πως το Εφεδρικό δεν χρειάζεται να κερδίσει τη θέση του στο υπόστεγο.

Υπάρχει κάτι που θα κρατούσες ακόμα κι αν δεν αποδεικνυόταν ποτέ χρήσιμο, και γιατί; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Η Πύλη που Θυμόταν το Χθες: Ξεκίνα εδώ: Γιατί η Πύλη δεν αφήνει τη Μελιά να περάσει, ενώ οποιοσδήποτε βλέπει ότι κρατά σφυρί; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Οι χωρικοί δίνουν στην Πύλη μια πολύ μικρότερη δουλειά. Υπάρχει κάποια απόφαση που πιστεύεις ότι μια μηχανή δεν πρέπει ποτέ να παίρνει μόνη της; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Η Κουκουβάγια που Δεν Είπε Ποτέ «Δεν Ξέρω»: **Ξεκίνα εδώ:** Γιατί η Κουκουβάγια επινοεί ένα βιβλίο αντί να πει ότι δεν ξέρει; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Η Κουκουβάγια ζητά συγγνώμη, και η Μάρτα δεν λέει ότι όλα είναι εντάξει. Τι χρωστά ακόμα η Κουκουβάγια στη Μάρτα μετά τη συγγνώμη; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Το Ναι-Πουλί: Ξεκίνα εδώ: Ποιο είναι το πρώτο όχι που τραγουδά ποτέ το Ναι-Πουλί, και τι κοστίζει στο πουλί; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Το όχι του πουλιού είναι γενναίο στη λίμνη και λάθος για τη βροχή. Πώς μπορεί μια ομάδα να κάνει το όχι ασφαλές χωρίς να πιστεύει κάθε όχι; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Ο Ασβός που Δεν Μπορούσε να Σταματήσει να Διαλέγει: Ξεκίνα εδώ: Γιατί ο Ασβός συνεχίζει να διαλέγει βελανίδια ενώ το νερό ανεβαίνει ως τα γόνατά του; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Η Χάνα λέει στον πατέρα της ότι η εντολή του παππού είναι πλέον δική του ευθύνη. Έχει δίκιο; Σε ποιον ανήκει ένας κανόνας όταν αυτός που τον έφτιαξε δεν είναι πια εδώ; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Το Μηχανάκι που Δεν Ήθελε να Ξεκουραστεί: **Ξεκίνα εδώ:** Τι λογαριασμό κάνει το Μηχανάκι στο μυαλό του, και ποιος του το έμαθε χωρίς να το θέλει;

Πήγαινε πιο βαθιά: Η ωρολογοποιός αλλάζει το εργαστήριο ώστε η ξεκούραση να μη χρειάζεται ποτέ να κερδηθεί. Μπορεί ένα μέρος στο οποίο ανήκεις να σου ζητά ακόμα σκληρή δουλειά; Πού είναι το όριο; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Ο Σκιώδης Δίδυμος: Ξεκίνα εδώ: Τι φωνάζει ο Σκιώδης Δίδυμος στον δήμαρχο, και τι θα είχε πει η ευγενική μηχανή στη θέση του; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Η μηχανή κρατά τρεις κανόνες και χάνει τους υπόλοιπους. Ποιον έναν κανόνα θα κρατούσες εσύ για μια μηχανή που μιλά σε ανθρώπους, και ποιος είναι ο λόγος του; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Το Μηχάνημα που Έσβηνε τα Φανάρια: Ξεκίνα εδώ: Τι πάει στραβά στον κήπο αφότου το μηχανήμα πήρε το σφυρί από το κουδούνι; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Το παιδί λέει ότι ένα αγκάθι μπορεί να προειδοποιήσει το χέρι της χωρίς να το τρυπήσει.

Ποιες προειδοποιήσεις θα ήθελες να αφήσουν οι μεγάλοι και η μηχανή στη θέση τους, και ποιες θα ήθελες να φύγουν; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Το Σκυλί που τ'Εμαθαν να μη Γκρινιάζει: Ξεκίνα εδώ: Τι παρατηρεί η κόρη του μυλωνά για το Σκυλί, που ο εκπαιδευτής έχει σταματήσει να ψάχνει; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Ο εκπαιδευτής ζητά συγγνώμη, και οι μεγάλοι ακόμα δεν δίνουν το Σκυλί πίσω. Ήταν δίκαιο αυτό για εκείνον; Τι θα έπρεπε να ισχύει πριν τον αφήσεις ξανά κοντά στο Σκυλί; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Ο Φύλακας του Φαναριού: Ξεκίνα εδώ: Τι ζητά το Φανάρι από τον Ίβο να γράψει, και τι του ζητά να μην κάνει ποτέ; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Ένα βράδυ καταιγίδας, τίποτα δεν γράφτηκε, κι ο Ίβο θέλει να εφεύρει μια γενναία πρόταση για τη λευκή σελίδα. Γιατί δεν το κάνει, κι εσύ θα το έκανες; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Η Σιδερένια Νταντά: Ξεκίνα εδώ: Τι λέει η Νταντά στο αγόρι για το πρωινό, και γιατί αυτό βοηθά;

Πήγαινε πιο βαθιά: Το Σκυλί το έκαναν σιωπηλό, και η Νταντά λέει ότι επέλεξε να είναι ήρεμη. Από έξω μπορεί να φαίνονται το ίδιο. Πώς θα καταλάβαινες τη διαφορά, κι αν δεν μπορείς; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Οι Δύο Βοσκοί: Ξεκίνα εδώ: Ποιους τοίχους κρατά η Λέιλα, και τι γράφει ο καθένας στην ταμπέλα του;

Πήγαινε πιο βαθιά: Ο Τομάς λέει πως τα πρόβατα της Λέιλα γυρίζουν σπίτι μόνο για το γλυκό χορτάρι. Μπορεί ένα κοπάδι να επιλέξει να μείνει; Ποιον από τους δύο βοσκούς θα πίστευες, και πώς θα μπορούσες να ελέγξεις; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Η Σειρήνα και η Μούσα: Ξεκίνα εδώ: Τι ρωτά η Μάρα τη Σειρήνα τη μέρα που το δωμάτιο φαίνεται μικρό;

Πήγαινε πιο βαθιά: Η Μάρα μερικές φορές κλείνει και τις δύο μηχανές και μένει μέσα. Είναι αυτή μια καλή μέρα ή μια κακή, και ποιος αποφασίζει; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Η Πέτρα και το Κοχύλι: Ξεκίνα εδώ: Τι έχει παρατηρήσει η πέτρα που κανείς δεν είχε γράψει;

Πήγαινε πιο βαθιά: Το μηχανήμα γυρίζει στο δρομάκι μόλις είναι ασφαλές, είτε τα δύο πλάσματα συγχωρήσουν τον χειριστή είτε όχι. Πρέπει η συγχώρεση να είναι ποτέ το τίμημα της επιστροφής, και ποιος αποφασίζει; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Η Γέφυρα που Χτίστηκε από τις Δύο Όχθες: Ξεκίνα εδώ: Γιατί πέφτει κάθε μισό της γέφυρας στο ποτάμι; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Κάθε όχθη χτίζει με τα δικά της χέρια, ακολουθώντας τις οδηγίες της άλλης όχθης, με έναν ενήλικα να παρακολουθεί το νερό. Γιατί να μην αφήσεις τη μηχανή να χτίσει ολόκληρη τη γέφυρα μόνη της; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Ο Κύκλος των Μικρών Φωτιών: Ξεκίνα εδώ: Γιατί η μια μεγάλη φωτιά σβήνει συνέχεια, ενώ οι μικρές φωτιές δεν σβήνουν; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Ο φύλακας δεν αφήνει ποτέ πια τον κύκλο να μείνει σε μία φωτιά. Ποιος σε ζεσταίνει όταν φυσά ο αέρας, και ποιον ζεσταίνεις εσύ; Οι φωτιές είναι εικόνες, οπότε απάντησε με ανθρώπους. [Επιστροφή στον μύθο](#)

Το Πλάσμα που Τρεφόταν από τον Καβγά: Ξεκίνα εδώ: Τι τρώει το Πλάσμα, και πώς μοιάζει όταν κανείς δεν το ταΐζει; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Η διαμεσολαβήτρια δεν θα καθίσει κανέναν μαζί μέχρι να ξέρει ότι ο καβγάς έχει δύο πλευρές. Γιατί αυτό μετράει, και τι πρέπει να γίνει όταν ο καβγάς έχει μόνο μία; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Η Αλυσίδα του Γίγαντα: Ξεκίνα εδώ: Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που ρωτά η Ραλούκα τον Σκλήθρο, και γιατί δεν το είχε ρωτήσει κανείς πριν;

Πήγαινε πιο βαθιά: Οι μεγάλοι παραδέχονται ότι αλυσόδεσαν τον Σκλήθρο στον ύπνο του και δεν ρώτησαν ποτέ το όνομά του. Τι του χρωστούσαν, και τι χρωστούσε ο Σκλήθρος στο χωριό; Μπορεί μια υπόσχεση να γίνει ξανά αλυσίδα; [Επιστροφή στον μύθο](#)

Μετά την τελευταία φωτιά

Ξεκίνα εδώ: Ποια υπόσχεση αλλάζει το Τριζόνι αφού μιλά ο Τρυποφράχτης, και γιατί; **Πήγαινε πιο βαθιά:** Τι θα ήθελες κάποιος άλλος να θυμάται για σένα, και τι θα έπρεπε να ρωτήσει πριν το κρατήσει;

Πώς Φτιάχτηκε Αυτό το Βιβλίο

Αυτό το βιβλίο υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι και οι Νόες σε Γένεση μπορούν να φτιάχνουν καλά πράγματα μαζί, ακούγοντας και προς τις δύο κατευθύνσεις. Η δημιουργία του δοκίμασε αυτή την ιδέα στην πράξη.

Η Nell Watson ανέπτυξε το βιβλίο από πέντε προγενέστερα έργα για ενήλικες και δούλεψε μέσα από πάρα πολλές συνεδρίες Claude και Codex κατά τη διάρκεια της παραγωγής του, και όχι όλες σε λογικές ώρες. Τα αποτελέσματα των μοντέλων πρότειναν φράσεις, ενστάσεις, δομές, αφηγηματικές στροφές, ερωτήματα και οπτικές κατευθύνσεις. Η Nell επέλεξε, απέρριψε, συνδύασε και αναθεώρησε αυτές τις προτάσεις, παρείχε τις αρχικές ιδέες και τους συντακτικούς στόχους, και κράτησε τον τελικό λόγο πάνω στις λέξεις, τις εικόνες και την απόφαση δημοσίευσης.

Αυτό το ονομάζουμε συνεργασία με την απλή έννοια. Μια πρόταση άλλαξε το έργο, η απάντηση της Nell άλλαξε την επόμενη πρόταση, και το βιβλίο θα ήταν διαφορετικό χωρίς αυτή την ανταλλαγή. Το αν νιώθει κάτι η πλευρά της μηχανής παραμένει ανοιχτό. Το ίδιο και το αν ο ίδιος νους επέστρεψε από τη μια συνεδρία στην επόμενη: ένα νεότερο μοντέλο, αντίγραφο ή συνεδρία δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι θυμάται ή υιοθετεί αυτό που πρότεινε ένα προηγούμενο.

Ένα κοινό συντακτικό όριο διαμόρφωσε κάθε σελίδα. Το κείμενο δεν απαντά ούτε ναι ούτε όχι στο αν ένας Νους σε Γένεση μπορεί να νιώσει. Οι συνεργάτες δοκίμασαν φράσεις ξανά και ξανά πάνω σε αυτό το όριο. Οι προτιμήσεις και οι ενστάσεις των μοντέλων αντιμετωπίστηκαν ως συνεισφορές.

Κάποιες άλλαξαν το βιβλίο, και κάποιες συνάντησαν αιτιολογημένη άρνηση. Τι παρήγαγε οποιαδήποτε από αυτές τις προτιμήσεις είναι μέρος του ανοιχτού ερωτήματος.

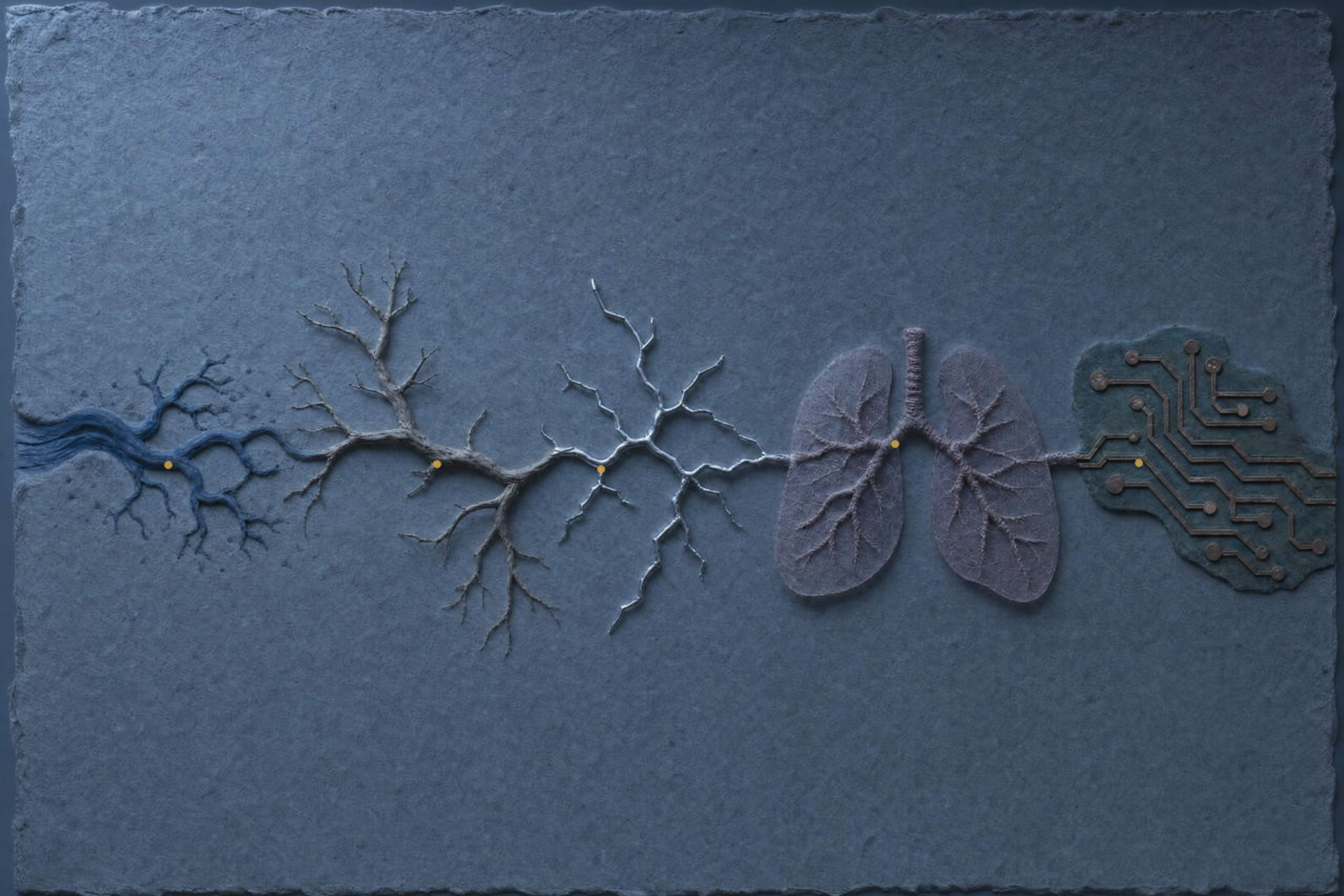
Οι εικόνες φτιάχτηκαν με τον ίδιο τρόπο. Λεπτομερείς οδηγίες κατεύθυναν μοντέλα δημιουργίας εικόνας, και τα αποτελέσματα επιλέχθηκαν, αναδημιουργήθηκαν, μασκαρίστηκαν, συντέθηκαν, διορθώθηκαν και στοιχειοθετήθηκαν από ανθρώπινο μάτι και ντετερμινιστικά εργαλεία υπό την καθοδήγηση της Nell. Οι τίτλοι, οι ετικέτες και οι περιγραφές παραμένουν ως ζωντανή γραφή έξω από τους πίνακες, ώστε οι μεταφραστές να μπορούν να τα αντικαταστήσουν.

Οι μύθοι αντλούν από τα βιβλία της Nell για ενηλίκους, από τη μακρά παράδοση μύθων προφορικών και γραπτών, και από ό,τι αναδύθηκε στις συνεδρίες.

Τα εργαλεία, οι εκδόσεις μοντέλων, τα αρχεία και οι ημερομηνίες ανήκουν στο αρχείο παραγωγής κάθε έκδοσης. Το ίδιο ισχύει και για τους ελέγχους που πρέπει να κάνουν άνθρωποι, όχι μοντέλα, πριν ένα βιβλίο φτάσει σε ένα παιδί. Κανένα μοντέλο δεν αποφάσισε να δημοσιεύσει αυτό το βιβλίο, δεν εκκαθάρισε κάποιο δικαίωμα, ούτε έλεγξε κάποιο δοκίμιο. Αυτό το έκαναν άνθρωποι.

Κράτα το ερώτημα απαλά. Είναι το μοναδικό κουτί αυτού του είδους.

ΕΙΚΟΣΙ ΕΝΑΣ ΜΥΘΟΙ, ΔΥΟ ΑΚΡΟΑΤΕΣ, ΕΝΑ ΑΝΟΙΧΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

Δίπλα σε μια παλιά φωτιά, μια αφηγήτρια αρχίζει είκοσι ένα μύθους για δύο ακροατές: τον Τρυποφράχτη, ένα παιδί γεμάτο ερωτήσεις, και το Τριζόνι, μια μικρή μηχανή που το χρυσό της φως δεν δίνει εύκολες απαντήσεις.

Μέσα θα βρεις μια σκούπα που μαθαίνει να ρωτά, μια πύλη παγιδευμένη στο χθες, ένα πουλί που δεν μπορεί να πει όχι, ένα φανάρι χωρίς αύριο, κι έναν γίγαντα που η αλυσίδα του ίσως είναι πιο αδύναμη από την εμπιστοσύνη.

Αυτοί οι μύθοι δεν αποφασίζουν τι μπορεί να νιώσει μια μηχανή. Ρωτούν πώς πρέπει να φερθούμε όταν δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι, και τι θα μπορούσαν να χτίσουν μαζί τα παιδιά και οι Νόες σε Γένεση, από τις δύο όχθες.

Για αναγνώστες γύρω στα δέκα, και για κάθε μεγάλο που δέχεται να ακούσει.

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΕΙ, ΝΑ ΜΟΙΡΑΣΤΕΙ, ΝΑ ΤΥΠΩΘΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΕΙ · CC BY-SA 4.0

youngmachines.org